Fred Kassak

Duminica nu se fac înmormântări

Traducere de DAN DUMITRESCU

Colecţia Enigma, nr. 23

Editura Z
Bucureşti, 1995

——————————
Corectură [V1.0]: aprilie 2020
——————————

&

Frunzişul ajungea la înălţimea ferestrei. Din copac, se auzea trilul unei păsări. Mi-a venit în minte poezia lui Prevert: „Ca să faci portretul unei păsări”.

Mai întâi, pictezi o colivie
Cu uşiţa larg deschisă
Şi aştepţi ca pasărea să intre...
Iar după ce a intrat,
Închizi uşiţa binişor şi pui cârligul...
Apoi,
Ştergi toate gratiile
Una câte una...

Într-adevăr, pasărea intrase în colivie. Acum, tare aş fi vrut să se treacă la ştergerea gratiilor.

Pe birou, telefonul începu să sune. Niciodată nu mi-au plăcut soneriile telefoanelor. Ori sunt stridente şi prelungi, ca sirena unei maşini de pompieri, ori surde şi sacadate, ca un avertizor de ceaţă. Oricum ar fi fost, îmi făceau să-mi sară inima din piept. Soneria telefonului ăsta nu era nici stridentă, nici surdă. Parcă era croncănitul unei ciori.

Comisarul, care frunzărea un dosar, îi făcu semn inspectorului aşezat în faţa maşinii de scris.

Acesta ridică receptorul cu un gest fără vlagă. Dacă expresia figurii sale îi reflecta fidel gândurile, atunci precis că în acel moment el gândea: „În seara asta, trebuie neapărat să mă culc mai devreme”.

— Inspectorul Sommet, reuşi el să articuleze, în timp ce căsca. Vă ascult.

În receptor se auzi un zumzăit confuz, ca într-un film de desene animate, din care nu am reuşit să pricep nimic.

Comisarul continua să frunzărească dosarul. Am încercat să nu par nici prea nepăsător, nici prea îngrijorat.

Mi-am lăsat privirea să rătăcească prin încăpere. Mai întâi, ochii mi s-au oprit asupra capului aplecat al comisarului. Prin părul negru, dat cu gel, pieptănul lăsase dâre regulate. Doar în creştet, un fir de păr rebel, rezistase cu îndărătnicie, rămânând aţintit spre pendula agăţată pe perete, în spatele biroului.

Ceasul arăta ora zece. Ora zece dimineaţa, la Paris, în septembrie. Ochii mi-au rămas fixaţi pe el, în timp ce gândurile mele făcură un salt, coborâră de-a lungul copacului şi începură să hoinărească pe malul Senei, în parcul Vert-Galant, printre pescarii bătrâni, mamele tinere şi puştii plini de nisip.

Încă nu mi se făcuse frică. Valuri de aer cald pătrundeau prin fereastra întredeschisă, estompând pe moment mirosul tutunului şi al indigoului. S-ar fi putut ca dimineaţa asta de toamnă să fi fost încărcată de ameninţări, dar cerul era prea albastru, aerul prea proaspăt, iar pasărea aceea cânta prea tare:

„Iar dacă pasărea nu cântă,
Atunci, e semn rău
Semn că tabloul nu e bun.
Dar dacă se întâmplă să cânte
Atunci e semn bun
Semn că poţi semna.
Atunci îi smulgi o pană.
Binişor de tot
Şi pe un colţ al pânzei, te iscăleşti cu ea”...

Minutarul pendulei avansă. În sinea mea, m-am bucurat că am fost martor la înaintarea lui. Oare de câte ori avem ocazia în viaţă să vedem cum trece timpul?

Inspectorul Sommet acoperi cu palma microfonul receptorului şi se aplecă spre căpăţâna dată cu gel:

— Este Lecler. Sună de la spital...

— Şi?

Comisarul avea un uşor accent provensal.

— Operaţia tocmai are loc. Doctorul crede că se va termina cu bine. Speră să salveze...

— Bine, bine. Lecler să continue să ne ţină la curent.

Îi tăiase vorba lui Sommet, fulgerându-l cu privirea. Inspectorul se uită rapid la mine, cu nişte ochi inexpresivi, după care transmise

instrucţiunile primite şi închise.

Aş fi vrut să ştiu dacă telefonul primit avea vreo legătură cu mine şi cu problema care mă privea. Dar se părea că indivizii nu prea erau dispuşi să mă informeze despre aşa ceva. Comisarul îşi reluă vorbele:

— Aşadar, dragă domnule, după cum vă spuneam adineaori, descoperirea cadavrului victimei, care în urmă cu opt luni a fost dată dispărută, atrage după sine, după cum este şi de aşteptat, deschiderea unei anchete. Cu atât mai mult, cu cât se presupune că este vorba despre o crimă...

Şi îmi zâmbi cu amabilitate. Avea obrajii bucălaţi, o frunte înaltă şi bombată şi o gropiţă în bărbie. Nasul îi era cam mare, iar buzele mici şi bine conturate îi erau scoase în relief de o mustaţă neagră şi subţire. Privirea ochilor săi căprui era deschisă şi inteligentă, cu o uşoară nuanţă inchizitorială. Era îmbrăcat într-un costum bleumarin, curat şi bine călcat. Avea un aer simpatic. Numai că eu nu aveam încredere în el, nici cât negru sub unghie.

— ...Aşa că ne-am permis să vă convocăm în legătură cu această anchetă, termină el.

Nu am văzut niciun motiv ca să nu pun întrebarea pe care am şi pus-o de altfel:

— Să înţeleg că mă consideraţi suspect?

A făcut ochii mari, şi-a ţuguiat buzele şi şi-a ridicat mâinile în sus. Avea mâini mici şi albe, cu degete fine şi foarte îngrijite. Păreau a fi mâini de femeie, care contrastau într-un mod ciudat cu capul său mare.

— Suspect? Nu! Ah, nu! În nici-un caz! Ce idee! Este vorba doar să ne ajutaţi să lămurim împrejurările acestei crime. Mărturia dumneavoastră ar putea să ne ajute enorm, întrucât aţi fost una dintre cele trei persoane care s-au aflat în preajma victimei, în perioada în care a fost asasinată. V-am convocat ca martor, ca simplu martor!

— Aşa da, mă simt liniştit, am răspuns eu, zâmbind.

M-am gândit şi la ceilalţi. Probabil că au fost convocaţi şi ei, numai că nu mă aşteptam să-i întâlnesc. Cel puţin nu acum, imediat. Probabil că mai întâi o să fim interogaţi separat.

— Aţi fost bun prieten cu victima, nu-i aşa? întrebă comisarul.

Am ezitat o clipă. Întrebarea, care de fapt era o afirmaţie, m-a cam derutat pe moment. Eu n-aş fi întrebuinţat expresia „bun prieten”. De fapt, nici nu ştiu ce exprimare aş fi folosit. Întotdeauna îmi vine greu să-mi precizez gândurile. Nu-mi dau seama dacă lucrul ăsta se datorează

sărăciei vocabularului meu sau lipsei ideilor. Mi se pare că cineva a spus că aşa ceva se datorează amândurora...

Totuşi, intenţionam să răspund sincer. Îmi place să discern adevărul. Nu cu mult timp în urmă m-am despărţit de cineva drag, pentru singurul motiv că n-am putut minţi.

— N-aţi fost prieteni buni? insistă comisarul.

— Ba da, am răspuns eu. Singurul lucru care mă opreşte să vorbesc despre o prietenie, în adevăratul sens al cuvântului, este diferenţa mare despre o recunoştinţă, amestecată cu o...

Mi-a făcut semn cu mâna; mi-a dat să înţeleg că nu se află acolo pentru a-mi asculta mie dizertaţiile sentimentale.

Vreţi să-mi spuneţi cum v-aţi cunoscut?

— Vă rog să mă scuzaţi, interveni Sommet. Ca să ne conformăm regulamentului, trebuie ca mai întâi să îndeplinim formalităţile privitoare la identitate.

— Bine, dă-i drumul, spuse comisarul resemnat.

Cu o încetineală exasperantă, Sommet introduse în maşina de scris formularul, copiile şi indigourile:

— Numele?

— Valence. Se scrie ca şi oraşul.

— Prenumele?

— Philippe, René.

— Data şi locul naşterii.

— 10 august 1970 la Poiente-à-Pitre, în Guadelupa.

Sommet bătea la maşină cu două degete, fără să se grăbească. După cum se auzea maşina, precis că avea nevoie să fie unsă.

— Profesia?

— Scriitor.

— Adresa?

— Paris, Strada Cloître-Notre-Dame, numărul 22.

— Starea civilă?

— Necăsătorit.

După ce Sommet a găsit în sfârşit „r”-ul, „t”-ul şi punctul, comisarul a scos un oftat de uşurare şi mi-a repetat:

— Bun, acum povestiţi-mi relaţiile dumneavoastră cu victima... Cum aţi cunoscut-o şi aşa mai departe. Să-mi daţi toate amănuntele care vă trec prin cap. Oricât de nesemnificative vi s-ar părea.

— Trebuie să încep chiar cu începutul!?

— Chiar vă rog.

Am inspirat adânc, ca şi cum aş fi început să scriu pe o pagină albă, după care m-am pornit:

— S-a întâmplat acum aproximativ un... Pe atunci, eram student. Seara, eram ghid la Muzeul Grévin, muzeul figurilor de ceară...

Tot vorbind, mi-am întors puţin capul spre fereastră, pentru a vedea frunzişul copacului, în care pasărea continua să ciripească:

„Mai întâi, pictezi o colivie

Cu uşiţa larg deschisă...”

&

— Domnule, spuneţi-mi vă rog, cum trebuie procedat pentru a face să cânte păsările din insule?

Vocea era blândă şi melodioasă, cu un uşor accent.

Mi-am ridicat ochii. În faţa mea se afla o tânără scundă, umflată cât un butoi, cu picioare enorme, cu faţa turtită şi cu ochi bucălaţi.

— Trebuie să luaţi o fişă de la casă, i-am răspuns eu, fără să mă întorc spre ea. Costă zece franci.

A pocnit din degete, nerăbdătoare:

— Şi unde se află casa?

— Imediat la stânga. În josul scărilor.

Eram hotărât să nu mă întorc spre ea. Aşa era mai nostim. O chestie nostimă într-o seară monotonă, printre atâtea şi atâtea seri monotone.

— Vă mulţumesc.

Fata făcu un pas într-o parte. De unde mă aflam, îi vedeam umbra cum i se lungea, transformând-o într-un fel de fiinţă uriaşă şi filiformă.

N-am putut rezista tentaţiei şi m-am întors. Brusc, am simţit că devenisem deosebit de amabil.

— Nu vă mai deranjaţi, i-am spus. O să mă duc eu.

Când am revenit cu fisa, am văzut-o cum mergea cu capul plecat şi cu limba scoasă.

Am condus-o în faţa coliviei. Într-un peisaj exotic, păsările colorate multicolor aşteptau, nemişcate şi tăcute. Am băgat fisa în fanta aparatului. După ce se auzi un clinchet, păsările îşi întoarseră capetele, îşi deschiseră ciocurile şi începură să cânte.

Fata privea şi asculta în extaz.

Din când în când, scotea câte o exclamaţie de uimire.

În mod normal, ar fi trebuit să plec. Nu mai aveam niciun motiv să rămân lângă ea. Mai ales că nici nu mă băga în seamă. Numai că nu mă puteam hotărî. Mă fascinase, aşa cum păsările o fascinaseră pe ea. Şi cu toate astea, nu avea nimic dintr-o femeie fatală. Nici măcar nu era îmbrăcată ca lumea. Fusta îi era prea lungă, impermeabilul bej era o vechitură şi, colac peste pupăză, pe cap avea o pălăriuţă albă, cu o baretă aurie. Părul blond, de o nuanţă caldă, îi cădea pe umeri în şuviţe dezordonate. Genele lungi şi adumbrite îi încadrau albastrul palid al ochilor. O studentă suedeză, ca atâtea altele. Văzusem batalioane întregi ca ea, defilând pe la muzeu.

Nu ştiu de ce, dar vederea acelei fete cu părul în dezordine, ieşit de sub pălăriuţa albă, nemişcată în faţa coliviei cu păsări exotice, declanşă în mine o anumită emoţie.

După ce se auzi din nou un clinchet, păsările se opriră brusc. Una dintre ele rămase cu un picior în aer şi cu ciocul întredeschis.

Fata se întoarse spre mine, exact în aceeaşi atitudine; cu gura căscată şi cu un picior uşor în aer.

Aveam întotdeauna în buzunar câte o fisă de rezervă. Am băgat-o în fantă. Mecanismul clincăni şi păsările începură iarăşi să cânte.

Mi-a adresat un surâs recunoscător;

Nu ştiu de ce, dar m-a invadat o poftă nebună de a-i vorbi, numai că nu ştiam ce să-i spun. Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul, iar palmele mi se umeziseră. Mintea mi se golise de orice idee. Un fel de panică pusese stăpânire pe mine. Căci nu putusem lua nicio decizie, nereuşind nici să plec, nici să-i adresez vreun cuvânt.

Păsările aveau să se oprească din cântat dintr-o clipă în alta. Iar ea avea să se îndepărteze. Nu aş mai fi putut s-o ajung din urmă. Ar fi fost prea târziu. Ar fi dispărut. Iar eu aveam să mă gândesc toată noaptea, şi mâine şi multe alte zile. Să mă gândesc la ce anume s-ar fi putut întâmpla, dacă i-aş fi vorbit.

Am auzit clinchetul. Peste o clipă aveam să rămân singur. Ca de obicei.

O să vorbească, n-o să vorbească! Aveam impresia din ce în ce mai puternică a precarităţii echilibrului meu psihic.

— Sunt parcă niţel mai drăguţe decât oglinzile alea de la bâlci, în care te vezi în toate chipurile, nu-i aşa?

Ceea ce spusesem era o tâmpenie sinistră! Vocea îmi tremurase, dar, în sfârşit, vorbisem. Un freamăt de triumf îmi trecu prin şira spinării.

Păsările se opriră din cântat. Se întoarse spre mine şi-mi zâmbi:

— Aşa este, dar mie îmi plac şi oglinzile alea.

Se lăsă liniştea. Îngrozit, nu mai găseam nimic de spus. Am privit-o. Prin minte îmi treceau tot felul de gânduri contradictorii. Oare simţeam într-adevăr acea senzaţie acerbă să o acaparez, ca pe un lucru rar, preţios şi fragil, care nu trebuie să-ţi scape? Oare eram actorul unei piese ieftine? Eram atât de cabotin! Cu mine nu se ştie niciodată. Să fi fost oare un sentiment adevărat, autentic, cum este aurul, şi rezistent ca fierul?

Mă îndoiam că ar fi fost aşa ceva. Ceea ce se întâmplase, nu mă îndreptăţea deloc să cred una ca asta. Prea aranjasem bine totul, prea pusesem mult prea bine totul în scenă, aşa cum „puneam în scenă" cele mai mici evenimente ale existenţei mele:

„Plan general asupra unei fete groaznic de urâte, care cere să i se pună să cânte păsările din insule".

Camera se retrage. Se observă că este vorba de imaginea reflectată a fetei într-o oglindă care deformează.

Prim plan al unei colivii cu păsări exotice nemişcate. Zgomotul unei monede într-o fantă. Un clinchet. Păsările încep să cânte. Este deci vorba de nişte păsări mecanice.

Ea şi el se află în faţa coliviei. El o priveşte pe ea cu un amestec de tandreţe şi...

Asta e. Exact aşa. Toate emoţiile mele, toate elanurile mi-au fost viciate din cauza acestui cabotinaj, a acestei porniri de a pune totul în scenă. Tot timpul am făcut numai şi numai cinema. La început din joacă, dar, pe măsură ce timpul trecea, asta a devenit o a doua natură. Mi-am dat seama de lucrul acesta, citindu-mi propriile-mi scrieri, care nici măcar, nu aveau meritul de a fi originale. Un erou care îşi „joacă" propriul rol în viaţă, adică o chestie fumată în literatură. Din moment ce originalitatea a dispărut, în faţa propriilor mei ochi nu a rămas decât o deformare cerebrală jenantă şi destul de antipatică.

Continua să stea în faţa mea, cu un aer uşor surprins. Nu mi-ar fi displăcut deloc să joc rolul unui tânăr enigmatic, dar, de cele mai multe ori, în viaţă eşti luat mai curând aiurit, decât bântuit de mistere.

M-am dezmeticit. Mi-am revenit din prostiile în care mă lansasem, iar ea avea să plece. Aveam să mă regăsesc singur cu gândurile mele profunde şi cu cinematograful meu interior.

— În insula în care m-am născut, am văzut o grămadă de păsări ca astea, numai că adevărate, i-am spus în cele din urmă, cu un uşor zâmbet

nostalgic.

Era o minciună. O minciună gogonată. Numai că voiam ca interesul pe care îl purta păsărilor ălora mecanice, să se îndrepte asupra mea. Era prea tânără, aşa că putea fi păcălită de efectul jalnic produs de trilurile artificiale emise de acele mecanisme acoperite cu pene. Drept să spun, pe mine începuseră să mă cam exaspereze.

Ar fi putut să-mi zâmbească politicos şi să se îndepărteze. Dar n-a făcut nimic din toate astea. A rămas locului şi mi-a pus întrebarea pe care speram să mi-o adreseze:

— În ce insulă te-ai născut?

— În Guadelupa. În Antile.

Speram din tot sufletul să nu aibă habar despre ornitologie, pentru că niciodată vreo pasăre dintr-astea nu zburase pe cerul Guadelupei. Mai întâi însă aveam de gând să lămuresc lucrurile.

Precis că, văzându-mă, ea se gândi: „Uite un negru care nu are nici părul creţ, nici buzele groase...” Ştiam ca vederea mea provoca întotdeauna această reflecţie. Şi mereu eram tentat să precizez: „Nu sunt un negru din Africa. Sunt un negru din Guadelupa franceză”. Eram obsedat să nu fiu cumva confundat cu un negru din Africa. De ce? Nu ştiu. Aşa, din instinct. S-a vorbit atâta despre rasismul albilor. Deşi rasismul dintre oameni de culori sau nuanţe diferite ale pielii este cu mult mai adânc înrădăcinat şi sunt primul gata să recunosc acest lucru.

Când eram mic, nu-mi plăcea să mă bat, dar cu toate astea, într-o zi m-am luat la bătaie cu un copil care spunea tuturor că m-am născut în Africa. Dună ce am mai crescut, confuzia a devenit practic imposibilă. Mi se spunea de multe ori că semănăm cu Harry Belafonte. Chestia asta mă flata teribil, deşi era cam exagerată, dar demonstra în orice caz că nu puteam fi confundat cu un senegalez.

Totuşi, o nevoie mai puternică decât mine mă îndemna mereu să-mi precizez locul de baştină din Antile.

Ea repetă visătoare:

— Guadelupa... Antile... locurile acelea unde femeile umblă cu coliere de flori în jurul gâtului şi cântă la yukulele?

Făcea confuzie cu Tahiti, dar lucrul ăsta nu avea nicio importanţă. Esenţial era că devenisem pentru ea la fel de interesant ca şi păsările din insule şi conversaţia demarase. Iar acum, trebuia să am grijă să nu lâncezească. Mă simţeam mai liniştit şi mai destins. Dar eram conştient de pericolul ce mă pândea: cu cât întrevederea noastră s-ar fi prelungit,

cu atât mai mult aş fi suferit la despărţire. Şi cu atât mai mult singurătatea în care m-aş fi regăsit mi s-ar fi părut mai apăsătoare. Îmi venea s-o întreb de la bun început: „Când o să ne revedem? Trebuie neapărat să ne mai vedem!" Iar după ce mi-ar fi răspuns, aş fi fost mult mai liniştit pentru a continua conversaţia. Cel puţin, mi-aş fi asigurat o porţiune din viitor, în timp ce acum, conversaţia nu putea fi decât o dovadă de încredere, iar eu nu sunt câtuşi de puţin adeptul actelor de încredere, întotdeauna simt nevoia să sper în ceva, pentru a putea întreprinde o acţiune, şi să reuşesc, ca să o pot continua.

În consecinţă, era mult prea dificil să-i ascund această nevoie imperioasă şi maladivă de a o revedea. Să-i ascund frica asta atroce de a recădea în singurătatea mea. Femeile nu se simt atrase decât de oameni care nu au nevoie de ele...

Trebuia să-i ascund cu grijă că reprezenta pentru mine ceea ce eu aşteptam de atâta amar de vreme, că ochii ei prea deschişi, că părul ei în şuviţe prea dezordonate, că pielea ei prea albă, că impermeabilul ei prea vechi şi că pălăriuţa ei, ca a unui şef de gară, răspândeau o aură de tandreţe. O uşoară căldură.

Tăcea, cu gândurile încă pierdute la flori, yukulele şi recifuri de corali.

— Iar tu eşti suedeză, studentă, şi-ţi petreci vacanţa pe aici, i-am spus, arătând spre pălăriuţa ei. Eşti din Stockholm, nu-i aşa?

A dat din cap, în semn că da, şi a zâmbit. Am prins curaj şi am întrebat-o în continuare:

— Ai apucat să vizitezi muzeul?

— Încă nu. Tocmai am intrat. Dar nu trebuie să te deranjezi.

— Nu este niciun deranj, am ripostat eu vioi, arătându-i ecusonul. Doar pentru asta mă aflu aici.

&

— Ăsta-i Tribunalul Revoluţiei. În mijloc, cel care stă jos, este preşedintele Tribunalului, Hermann. În picioare, lângă el, este acuzatorul poporului, Fonquier-Tinville. Acuzata, este doamna Roland, care, fiind condusă spre închisoare, strigă: „Alo, nu închideţi!"

Asta era gluma obişnuită, numai că de această dată nu a avut niciun succes şi mi-a părut rău că nu putusem rezista tentaţiei de a o repeta.

Cu mâinile băgate în buzunarele impermeabilului, purtând pălăriuţa

dată pe spate, fata asculta şi privea atentă, cu un aer foarte serios.

De când eram ghid prin sălile de istorie ale muzeului, repetam întruna, ca un automat, aceleaşi şi aceleaşi cuvinte. Dar acum, în timp ce vorbeam, prin minte îmi trecea mereu acelaşi gând, obsedant, care îmi revenea fără încetare: „După ce termini să-i arăţi toate sălile, n-o lăsa să-ţi scape. Aranjează o întâlnire cu ea... Aranjează o întâlnire cu ea...”

Uşor de spus, mai greu de făcut. Mi-era frică să nu fiu ori prea îndrăzneţ, ori prea stângaci. Trebuia să procedez cu dezinvoltură.

Numai că în căldura ca de etuvă a muzeului şi înconjurat de atâtea şi atâtea arătări fără viaţă şi cu privirile fixe, dezinvoltura nu era pentru mine atunci unul dintre cele mai uşoare lucruri.

Lucram la muzeu de mai mult timp, şi dintotdeauna atmosfera acestuia exercitase asupra mea un fel de vrajă. În copilărie, îl vizitasem cu părinţii de câteva ori, şi din acea perioadă s-a instalat în mine o amintire magică. Mi-au plăcut acele personaje încremenite într-o atitudine în care li se putea citi pe figură ura, triumful sau groaza sălăşluind în ele. Mi-a plăcut acel sediu adăpostind manechine din a căror imobilitate exalta un parfum de eternitate.

Dintotdeauna am avut o percepţie ascuţită faţă de scurgerea timpului. Aş fi vrut să păstrez pe vecie toate momentele trăite. Poate pentru acest lucru îmi plăcea atât de mult cinematograful şi Muzeul Grévin. Fiecare dintre ele, în felul său, reprezintă o mică victorie asupra morţii.

Iar atunci când, datorită unui coleg de la facultate, am avut ocazia să mă angajez ca ghid la muzeu, nu am ezitat nicio clipă. Şi nu atât din motive financiare, ci cât din plăcerea de a trăi de la ora şapte seara până la unsprezece printre acele figuri de ceară.

Îmi plăceau îndeosebi sfârşiturile de seri ce se îndreptau spre noapte, ca cea în care mă aflam după ultima reprezentaţie a Salonului Fantastic şi a Curţii Miracolelor.

Muzeul era aproape gol. Ceilalţi trei „studenţi-ghizi, bilingvi” – Gaspard, Marcel şi Stani – pălăvrăgeau la intrare. Ştiau că îmi plăcea să hoinăresc singur prin culoare şi erau încântaţi să mă lase singur, să am grijă de puţinii vizitatori întârziaţi.

Iar eu mă plimbam în neştire. Câteodată, deşi acest lucru era interzis, treceam de cordonul ce delimita apropierea vizitatorilor şi pătrundeam în interiorul scenei reprezentate de figurile de ceară. Mângâiam obrajii Mariei-Antoanetei, atingeam cada de baie a lui Marat, adevărata cadă de baie, după cum se spunea, în care acesta fusese asasinat... Încercam o

senzaţie nelămurită, uneori niţel morbidă.

Iar serile se succedau mereu la fel. La aceleaşi ore, repetam aceleaşi cuvinte istorice. Mi se părea că aceste seri formau de fapt una singură. O seară interminabilă, fragmentată de vizite şi de anunţurile reprezentanţilor Curţii Miracolelor şi ale Salonului Fantastic.

Într-un caz din trei, însoţeam vizitatorii la aceste reprezentaţii şi chiar asistam la numerele de prestidigitaţie, însoţite de aceleaşi şi aceleaşi bufonerii. La Curtea Miracolelor, eram martor la aceleaşi exclamaţii de admiraţie la vederea Templului Hindus, a Luminii Negre, a Furtunii şi a Pădurii Tropicale. Şi, de asemenea, într-un caz din trei, îl ajutam pe electricianul care manevra miracolele şi oglinzile lor rotitoare. Panoul de comandă se găsea chiar deasupra Curţii Miracolelor. Exact în clipele acelea băgam aceeaşi casetă în casetofon şi aveam grijă ca pânza ce reprezenta frunzişul pădurii tropicale să coboare normal de-a lungul cablurilor şi ca fluturii să nu rămână agăţaţi la capătul firelor. Cu o figură blazată şi cu un chiştoc în colţul gurii, electricianul trăgea şi împingea manetele, provocând fulgere şi tunete şi, asemenea unui Jupiter în salopetă, supraveghea printr-un vizor buna funcţionare a cataclismelor sale.

Câteodată, obosit de atâta mers, mă odihneam la picioarele lui Robespierre, cel mai sigur loc pentru a fuma o ţigară pe ascuns.

Pe la unsprezece, o porneam din loc şi străbăteam tot muzeul de sus în jos, pentru a-i culege pe cei întârziaţi.

De la Golgota până la rugul din Rouen, de la patul morţii lui Napoleon din Insula Sfânta Elena şi până la Pluta Meduzei, strigam într-una: „Ora închiderii, doamnelor şi domnilor!”

La unsprezece şi cinci minute, luminile se stingeau. Mă întâlneam cu Gaspard, Marcel şi Stani la intrare. La unsprezece şi zece minute, apărea şi paznicul de noapte, care se pornea să ne spună din nou bancul cu bărbosul. Paznicul avea o privire ghiduşă, un picior ţeapăn şi un accent provensal. Bancul cu bărbosul era de-a dreptul obscen. Ni-l spunea în fiecare seară, exact la fel.

Plecând de la muzeu, mergeam toţi patru să bem un pahar cu lapte la lacto-barul de vizavi.

Gaspard era un belgian cu un fizic plăcut. În permanenţă era amestecat în tot soiul de aventuri amoroase extrem de complicate şi mereu pândit la ieşire de câte o femeie mai în vârstă ca el, care-i făcea scene şi-i cerea înapoi o sumă importantă de bani. De multe ori, Gaspard ne implora, cu

privirea hăituită, să spunem cui îl căuta, că nu venise la muzeu nici ziua trecută, nici în acea zi şi că nu avea să vină nici a doua zi.

Marcel era un tip înalt, brunet, cu o privire ca de catifea şi cu dinţi de lup. Visul său era să devină pilot pe un avion cu reacţie. Însă, în urma unor analize medicale făcute, i se descoperise albumină în urină, aşa că trebuia să-şi repete analizele. În aşteptarea convocării, ne dădea când mie, când lui Stani, în fiecare zi, un fel de eprubetă care se închidea etanş şi pe care trebuia s-o umplem cu urina noastră. Marcel intenţiona să se prezinte la o nouă vizită medicală cu această eprubetă, pe care o ţinea ascunsă în pantaloni cu un sistem ingenios de sfori, rugându-se la bunul Dumnezeu ca niciunul dintre noi să nu aibă albumină în urină.

Stani era un tip chel, cu mustăcioară şi cu ochi oblici, ca de mongol. Era de origine poloneză şi pasionat de psihanaliză. La muzeu, se ocupa cu controlul biletelor de intrare, iar în pauze, citea din Freud şi Adler. Îi plăcea să facă aplicaţii psihanalitice, observând pe cei din jurul său. În mod special, bancul cu bărbosul îi oferea spre studiu un material deosebit, din care descoperea în permanenţă noi şi cumplite repere în libidoul paznicului de noapte. Fiind de multe ori tentat să-mi bag degetul în nas, l-am întrebat dacă acest lucru are vreo semnificaţie anumită. Mi-a răspuns că şi el, nu numai că era tentat să facă acest lucru, dar chiar îl şi făcea, iar asta dovedea o sănătate morală perfectă şi o mare independenţă a spiritului.

După ce ne beam paharul cu lapte, o luam împreună de-a lungul bulevardului, până la Porte St-Denis, unde Marcel şi Gaspard se despărţeau de noi. Eu şi cu Stani locuiam în acelaşi cartier, eu pe strada Cloître-Notre-Dame iar Stani pe strada Bucherie. De obicei, ajungeam acasă pe jos. Amândurora ne plăcea să ne plimbăm noaptea prin Paris. Ne despărţeam în faţa casei mele, iar de aici rămâneam singur.

Părinţii mei plecaseră din Guadelupa la puţin timp după naşterea mea. Tata a murit când aveam nouă ani. Mama, care a dus mereu dorul insulei natale şi nu s-a putut obişnui în niciun fel cu clima pariziană, nu a supravieţuit acestei dureri şi s-a prăpădit în 1978.

Asistenţa publică s-a îngrijit să-mi pot termina liceul, după care am fost luat în armată. După ce mi-am satisfăcut stagiul militar, m-am înscris la facultatea de istorie, fără să ştiu prea bine ce aveam să fac cu diploma, dacă aş fi obţinut-o.

Printre picături, mai dădeam unor copii meditaţii de latină şi franceză, iar seara lucram la muzeul Grévin.

Locuiam la ultimul etaj, într-o mansardă, a cărei fereastră dădea chiar spre streaşină catedralei, sculptată în piatră, înfăţişând o lighioană cu limba scoasă.

Împlinisem douăzeci şi patru de ani. Aveam unde sta, ce mânca şi cu ce mă îmbrăca. Aveam toate condiţiile ca să fiu fericit. Numai că nu eram.

Eram singur. Crăpam de singurătate.

Singurătatea îşi are un univers al ei, propriu. Un univers cenuşiu, sordid, plin de urlete tăcute şi de monologuri interminabile. Un univers în care viaţa se chirceşte în ea însăşi şi se zbârceşte. Un univers în care gândurile se învârtesc în cerc şi mucezesc. Un univers în care există iluzia că eşti privit, ascultat şi în care dintr-odată, ţâşneşte evidenţa orbitoare şi insuportabilă că publicul eşti chiar tu. „Un om singur este ca un lepros, a spus Koestler, merge, iar lumea se dă la o parte din calea sa."

Cei de la muzeul Grévin nu se dădeau la o parte din calea mea. Nici cei de la facultate.

Doar fetele.

Probabil că aveau un al şaselea simţ, un fler special care le permitea să detecteze izul de singurătate care exalta din mine. Ceva din mine le făcea să nu se apropie prea mult. Iar acest ceva nu era nici fizicul meu şi nici culoarea pielii. În Cartierul Latin, nu existau asemenea prejudecăţi între studenţi şi studente. Dimpotrivă. Câţiva dintre colegii mei negri ştiau să profite din plin de exotismul pe care îl conferea culoarea pielii lor. Iar fetele manifestau pentru ei o oarecare predilecţie, aşa buzaţi şi creţi cum erau, mai întâi, pentru a demonstra un antirasism agresiv, iar apoi, pentru a-şi şicana părinţii conservatori şi nu în ultimul rând pentru prestigiul de care se bucură virilitatea negrilor printre albi.

În ceea ce mă priveşte, ştiam că eram considerat un negru „frumos".

Ceea ce îndepărta fetele de mine era deci un lucru mai subtil. Era ca şi cum le-ar fi fost frică de mine. Poate că-şi dădeau seama că în lăuntrul meu nu eram susţinut de mici o credinţă, de niciun ideal, de nicio ambiţie. Doar de mine însumi, şi, în acest fel, fiind, un nimeni, aveam nevoie de dragostea uneia dintre ele pentru a deveni ceva. Nu dispuneam nici de căldura şi nici de lumina necesare pentru a comunica. Puteam numai primi aşa ceva, eu simţindu-mă asemenea unui astru mort.

Nu eram dinamic. Nu credeam în nimic, deşi nici vorbă să fiu un vanitos. Nu aveam vreun alt motiv de a trăi, decât frica de moarte. Nu afirmasem niciodată acest lucru, bineînţeles, dar „ele", probabil că mi-o citiseră în priviri.

Aşa că rămâneam singur.

Nu m-am culcat decât cu curve. Din gura lor, nu am auzit alte cuvinte de dragoste decât acel „iubitule”, atât de fals. Niciodată fruntea nu mi-a fost mângâiată de vreo mână de femeie, niciodată capul unei femei nu s-a odihnit pe umărul meu. N-au existat niciodată plimbări în doi pe malurile. Senei, sau plimbări. Prin pădurea îndrăgostiţilor din Chaville. Toamnele şi iernile treceau cum treceau, însă primăverile erau de nesuportat.

Cruzimea. Posomorâta a unei primăveri fără dragoste!

Cu câteva zile în urmă, am încercat să mă sinucid.

Era într-o dimineaţă. M-am trezit bine dispus şi am început să fluier. În general, mă trezesc vesel. O nouă zi începea, totul era posibil şi, ca de obicei, odată cu fiecare răsărit de soare, simţeam că m-am născut din nou. Dar totul se ducea de râpă pe la ora zece, când mă aflam ori la facultate, ori pe stradă. Atunci realizam că nimic nu se schimbase, că mie nimic nu avea să mi se întâmple...

În acea dimineaţă, totul se dusese de râpă mult mai devreme ca de obicei. Pusesem apa la încălzit pentru cafea şi începusem să tai pâinea. Brusc, m-am simţit de parcă primisem o lovitură drept în stomac, în timp ce o lumină mi-a străfulgerat prin faţa ochilor. Am rămas cu cuţitul într-o mână şi cu pâinea în cealaltă, parcă năucit într-un gest neterminat. Privirea a făcut înconjurul camerei: un radio, cursurile de la facultate, un pachet de ţigan, stiloul. Nişte obiecte care parcă nici măcar nu-mi mai aparţineau. Între ele şi mine parcă nu mai exista nicio legătură. Nu mai recunoşteam nimic. Şi o întrebare mă inunda, ca un imens val de greaţă: la ce bun?

Nu mai puteam suporta să trăiesc încă o zi asemănătoare atâtor altora. Uram viaţa, pe care o respingeam prin toţi porii.

Am pus pâinea şi cuţitul pe masă, am luat o cravată, am făcut din ea un laţ, mi l-am trecut în jurul gâtului şi i-am legat capătul de mânerul ferestrei. Mi-am îndoit genunchii şi m-am lăsat în jos...

Lucru surprinzător, nu mi se părea deloc că joc teatru. Mă gândeam totuşi cât de sordidă poate fi o asemenea scenă, în care un negru în toată firea este pe cale să se spânzure într-o mansardă nenorocită, aşa, hodoronc-tronc, fără vreun motiv aparent. Chiar intenţionam să mă sinucid... de parcă brusc mă năpădise o poftă de autodistrugere...

Am rămas aşa, atârnat de capătul cravatei. Laringele mă durea şi începusem să mă sufoc încet. Apoi am simţit că mă cufund într-o toropeală roşie.

În acel moment, m-am ridicat în picioare, mi-am smuls cravata de la gât, am deschis fereastra şi am inspirat adânc aerul proaspăt. În faţa mea, lighioana din streaşina catedralei parcă îmi dădea cu tifla.

Nu ştiu exact ce anume m-a împiedicat să merg până la capăt. În niciun caz, nu frica de moarte. Mai curând senzaţia dezagreabilă de a comite o crimă. În bubuitul cumplit ce-mi răsuna la urechi, fusesem confruntat cu mine însumi, cu puterea mea absolută de a-mi hotărî moartea sau viaţa, fiind perfect conştient, printre altele, că lucrul ăsta, obiectiv vorbind, nu avea niciun fel de importanţă.

Probabil că nu putusem suporta senzaţia vertiginoasă, năucitoare, de libertate totală. Aşa că am plonjat înapoi în viaţă, pentru a scăpa de acea prea multă libertate.

Mi-am frecat gâtul care mă durea, mi-am refăcut nodul de la cravată, de data asta aşa cum trebuia, şi am coborât să beau un whisky la băruleţul de jos.

Viaţa nu mi s-a părut mai frumoasă ca înainte. Poate chiar mai urâtă, pentru că ştiam că de acum încolo nu aş fi avut niciodată curajul să renunţ la ea.

Aceeaşi senzaţie de a fi stăpân pe viaţa şi pe moartea mea am încercat-o din nou, cu aceeaşi intensitate, în clipa când i-am vorbit fetei în impermeabil din faţa mea. În acel moment, ea îl privea pe micul Mozart cum cânta la clavecin având în faţa lui pe doamna de Pompadour.

Poate că tot ce mi-a trecut până atunci prin minte, nu au fost decât cuvinte pompoase şi, în fond, nu a fost vorba decât doar de o atitudine provocată de anumite lecturi, pe care nu le-am înţeles cum trebuia. Numai că un comportament împins până la un astfel de paroxism, împrumuta din plin aparenţele unei realităţi.

— ...Iar aici, este reprezentată o recepţie la Malmaison. În mijloc, este Bonaparte, prim-consul, iar lângă el, se află Josephine. În spate, la stânga, generalul acela cu părul ondulat este Bernadotte, care va deveni mai târziu regele Suediei...

Îmi zâmbi recunoscătoare, de parcă mie mi s-ar fi datorat această avansare a lui Bernadotte. I-am întors zâmbetul, forţându-mă să-mi şterg din priviri acel apel la ajutor, care ar fi făcut-o să bată în retragere, ca pe atâtea alte fete.

Vizita era pe sfârşite. Colindasem cu ea cât putusem de mult, numai că după camera în care a murit Napoleon, în Insula Sfânta-Elena, totul avea să se termine, nemaiexistând nimic de vizitat. De altfel, se apropia şi ora

închiderii.

— Ei, asta a fost, am spus eu. Sper că te-a interesat, nu?

— Teribil de mult, făcu ea, cu elan. Stătea în faţa mea, nehotărâtă. Un val de fericire mă năpădi: ca şi mine, nici ea nu voia să ne despărţim. Am văzut-o cum îşi scoase pe jumătate din buzunar portofelul. Probabil că se întreba dacă trebuie să-mi dea sau nu un bacşiş.

Noi, negrii, avem cel puţin un avantaj faţă de albi şi anume, că nu se vede pe faţa noastră când roşim. Am dat din cap:

— Nu este nevoie de aşa ceva, asta intră în obligaţiile noastre.

A avut o mină dezamăgită:

— Îmi pare rău... credeam că...

— Sunt doar student, ca şi tine. Am într-adevăr nevoie de bani, dar nu în modul ăsta.

— La ce facultate eşti?

— La istorie. Dar tu?

— Hm. Încă nu ştiu. Tocmai mi-am luat bacalaureatul şi...

Soneria muzeului răsună, anunţând închiderea.

— Rămâi aici, i-am spus, Aşteaptă-mă o clipă te rog.

Şi am alergat spre intrare. Gaspard tocmai mai apăsa încă o dată pe butonul soneriei. Marcel îi povestea pentru a nu se ştie câta oară despre necazurile sale cu albumina, iar Stani o psihanaliza pe casieriţă, care scotea chicoteli scandalizate.

— Vreţi să vă ocupaţi voi de curăţenie şi de lumini? i-am întrebat. Eu trebuie să plec imediat.

— Nu mai spune! făcu Gaspard. Ai fi putut măcar să...

— Să pleci cu cine? făcu Marcel. Cu Vikingul ăla care...

Stani mă observa, fără să răspundă nimic.

— Bine, i-o reteză el lui Marcel. Întinde-o, o să ne ocupăm noi de tot ce trebuie.

I-am mulţumit din priviri şi m-am întors spre suedeza mea. Încă se mai uita în oglinzile deformante.

Am luat-o amabil de braţ.

— Şi la ce facultate vrei să dai?

Am ieşit împreună din muzeu. Pentru prima oară după atâta amar de vreme, am considerat că viaţa merita efortul de a fi trăită.

&

Tot ceea ce retrăisem preţ de câteva secunde, am rezumat ca pe un răspuns la un interogatoriu al poliţiei, la care eram de fapt supus:

— Am fost student, iar seara ghid la Muzeul Grévin. Acolo, am cunoscut o tânără suedeză de douăzeci de ani, Margareta Lundal...

Nu am considerat oportun să amintesc despre tentativa mea de sinucidere. În fond, acest lucru nu avea nicio legătură cu drama. Dar pentru mine, era inseparabil de întâlnirea cu Margareta. În istoria civilizaţiei mele personale, exista un „înainte" şi un „după" Margareta, aşa cum pentru alţii există un „Înainte" şi un „După" Iisus Cristos.

„Înainte" reprezenta o perioadă caracterizată de o stare de plictis cronic, de gol şi de o indiferenţă morbidă, care mă conduseseră într-o bună dimineaţă să mă întreb pentru ce îmi pusesem la fiert apa de cafea şi mă determinaseră să-mi fac un laţ din cea mai frumoasă cravată a mea.

Dar „După"!

„După", mi s-a părut că am ieşit dintr-un tunel nesfârşit, un tunel întunecos şi fetid, în care rătăcisem încă din adolescenţă. Brusc, nimerisem în lumină, în căldură, în viaţă.

Ia uite ce chestie! Mi-a trecut prin minte că, de fapt, este vorba de o poveste cât se poate de banală. Povestea conţinută în trei sferturi din cântecele lui Edith Piaf: „În viaţa mea, nu au existat primăveri, / Acum, viaţa mea este o primăvară nesfârşită (bis)".

Ei bine, asta dovedeşte pur şi simplu, că acele cântece realiste nu sunt chiar aşa de stupide cum par la prima vedere.

Întâlnirea mea cu Margareta a transformat totul. Şi nimic, nici măcar drama asta stupidă, nu poate tăgădui că această întâlnire nu a avut loc.

Comisarul îşi netezi mustaţa cu unghia.

Inspectorul Sommet bătuse două rânduri la maşina de scris şi se oprise, pentru a-şi aprinde pipa. În continuare părea că se gândeşte la acelaşi lucru, anume că în acea seară trebuia să se culce devreme.

Am povestit despre dragostea mea pentru Margareta. Nu am văzut niciun motiv să le ascund lucrul ăsta, ba dimpotrivă. Însă nu păreau a fi deosebit de interesaţi de aşa ceva. M-am oprit.

Telefonul croncăni. Sommet ridică receptorul:

— Este Lecler... De la spital...

— Şi?

Sommet ascultă. Fumul expulzat din gură luă forma unui colac.

— Operaţia continuă. Nimic altceva...

Să sune în continuare.

— Păi, asta şi face, răspunse Sommet şi închise.

Ce-i cu telefoanele astea de la spital? Cine-o fi bolnav? De ce se interesează poliţia într-atât?

Telefoanele astea mă cam îngrijorau. Eram sigur că aveau o legătură cu drama şi cu prezenţa mea în acest loc.

Comisarul îmi adresă un zâmbet încurajator:

— Continuaţi, domnule Valence...

&

Margareta se afla la Paris, unde avea să rămână trei săptămâni. Făcea parte dintr-un grup de tineri din Stockholm, care, după luarea bacalaureatului, veniseră în vacanţă la Paris. Urmau să stea o lună şi sosiseră de opt zile. Erau cazaţi în internatul unui liceu parizian, ai cărui ocupanţi îl părăsiseră după încheierea anului şcolar. Singura restricţie care li se impusese, era să nu sosească după ora unu noaptea. În rest, erau absolut liberi să facă tot ceea ce doreau. Puteau să meargă împreună cu însoţitorii grupului în tot felul de vizite organizate sau să-şi facă programul după bunul lor plac.

Margareta era o individualistă. Iar eu, la fel. Dar, cu toate că detest individualismul solitar, individualismul în doi mi se pare plin de farmec.

Am mers împreună cu ea pe malurile Senei şi în Pădurea din Chaville. Era veselă, spirituală, şi cu această ocazie am descoperit că şi eu puteam fi câteodată la fel.

Cele trei săptămâni au trecut rapid. În acest răstimp, nu am vorbit deloc despre dragoste. Şi nici nu m-am culcat cu ea. Propriu-zis, nu o doream fizic. Cu toate că, deşi nu sunt un spirit pur, amorul platonic întotdeauna mi s-a părut o glumă proastă de poet. Dar, în cazul de faţă, lucrul ăsta era total diferit.

Întâlnirea noastră putea fi analizată din două puncte de vedere. Mai întâi, cu un realism dedublat de cinism, cu alte cuvinte, iată cum un student a agăţat o absolventă de liceu, care, pe deasupra, mai este şi suedeză, adică dotată cu un temperament vulcanic. Trebuie trăită clipa, iar fata trebuie luată aşa cum este. Apoi, la revedere şi mi-a părut bine, ne-am distrat minunat... La anul, o s-o luăm de la capăt... Cu alte fete...

Al doilea punct de vedere presupunea să se ia totul în serios. În ciuda bunului simţ şi al realismului, trebuia ascultată acea voce interioară din

mine, care îmi mărturisea iubirea prin declaraţii obişnuite: „Suntem făcuţi unul pentru celălalt. Formăm un singur suflet în două trupuri. Pentru mine, eşti cea mai frumoasă fată din lume”.

Voiam s-o conving de dragostea mea prin durată, aşa cum mersul te convinge de conceptul de mişcare. Îmi dădeam seama că o iubeam şi că, într-un anumit fel, îmi salvase viaţa. Dar, în acelaşi timp, eram conştient de faptul că nu avea niciun motiv întemeiat să se ataşeze de mine. Nu-i dădusem nimic de care să aibă nevoie. Nu ştiam ce anume puteam reprezenta pentru ea şi încă nu găsisem curajul pentru a o întreba acest lucru. De altfel, nici nu prea aveam încredere în cuvinte. După ce am fi fost separaţi de timp şi spaţiu şi după ce peste acest abis amintirea celor trei săptămâni avea să fie singura noastră legătură, abia atunci aveam să-mi dau seama dacă toată această poveste ar fi conţinut sau nu întregul sens pe care i-l dădusem eu. Căci s-ar fi putut întâmpla să nu fie vorba decât de o banală istorioară de dragoste, petrecută în timpul unei vacanţe, pe care scurgerea timpului avea s-o înghită în uitare.

Într-o dimineaţă de duminică, am condus-o la Gara de Nord. Ne-am sărutat abia cu câteva clipe înainte ca trenul să se pună în mişcare.

M-am regăsit iarăşi în singurătatea mea, numai că de această dată ea nu mai avea acelaşi gust. Încă mai simţeam căldura pe care o emana prezenţa invizibilă a fetei. Îmi promisese să-mi scrie.

Prima scrisoare a sosit peste patru zile. Un plic roz, pe care adresa şi numele meu erau scrise lăbărţat, cu puncte uriaşe pe „i”-uri.

Până atunci, nu mai primisem niciodată vreo scrisoare, în afară de câteva oferte din partea unor firme ce-şi făceau publicitate produselor lor, şi a formularului oficial prin care mi se ordona să mă prezint la unitatea militară din Motlhéry, unde urma să fiu încorporat în primul regiment de infanterie.

Am continuat să corespondăm tot timpul lunilor august şi septembrie. Scrisorile ei soseau cu punctualitate, marţea şi sâmbăta.

Într-una dintre ele, am descoperit, în mijlocul unei fraze, cuvântul „alskade”. L-am căutat în dicţionar. Însemna „dragoste”.

Aşadar, mi-am dat seama bine că întâlnirea noastră nu avusese sens doar pentru mine, că miracolul se produsese pentru amândoi.

Din acea clipă, m-am hotărât să scriu o carte. Ca marea majoritatea cărţilor care văzuseră pentru prima oară lumina tiparului şi a mea era un fel de roman autobiografic. Continuam să scriu, mai mult din dorinţa de a mă elibera, decât din speranţa de a o publica vreodată.

În viaţa de toate zilele, eram destul de rezervat cu prietenii mei. Mă reţinea un fel de pudoare amestecată cu o oarecare neîncredere. Însă, în faţa foii albe de hârtie, pudoarea dispărea, lăsând loc unei frenezii pentru confidenţe.

Amintisem despre copilărie, despre adolescenţă, despre singurătate, despre Muzeul Grévin, despre tentativa mea de sinucidere şi despre Margareta.

Câteodată, recitind ceea ce scrisesem, mi se făcea greaţă în faţa acelor dezvăluiri. Cu atât mai mult cu cât nimic din ceea ce încredinţasem eu hârtiei, nu mi se părea de o tulburătoare originalitate. Oricine, în decursul existenţei sale, s-a simţit într-un anumit moment mai mult sau mai puţin singur. Oricine s-a gândit mai mult sau mai puţin la sinucidere. Oricine a jucat mai mult sau mai puţin un rol de erou în decursul propriei sale istorii. Mulţi au spus-o. Şi mult mai bine decât mine.

Cât despre senzaţia asta care îmi era familiară, de a mă simţi de parcă aş „oscila în jurul propriei mele libertăţi", nici măcar nu eram sigur că m-a încercat în realitate, sau că citisem despre aşa ceva în Sartre. Ăsta era adevărul. Luat de focul acţiunii, mă puteam îmbăta cu iluzia că fiinţa mea fusese bântuită de tot felul de gânduri. De exemplu, starea mea sufletească, în momentul în care îmi legasem blestemata aia de cravată în jurul nenorocitului ăluia de gât al meu, mi s-a părut a fi deosebit de interesantă şi purtătoare a unei imense bogăţii de sensuri metafizice, încât eram sigur că această experienţă aparte ar fi putut fi foarte uşor extrapolată asupra întregii omeniri. Povestind-o, m-am convins încă o dată că acesta era adevărul. Dar recitind cele scrise, mi-am dat seama că episodul reprezenta de fapt un lucru mărunt, cu conţinut vicios, cu preţiozitate expus şi de un convenţionalism agresiv.

Întrucât îmi dădusem seama de acest lucru, nu-mi rămânea decât să mă substitui cititorului şi să critic treptat tot ceea ce apucasem să spun cu trei pagini înainte, demonstrând stupiditatea afirmaţiilor făcute.

Nu eram sigur că acest procedeu mai fusese folosit prin romane sau piese de teatru, dar nu reuşeam să găsesc o variantă mai bună a crea impresia unei lucidităţi şi a finei introspecţii psihologice.

Făceam toate aceste eforturi cu cele mai bune intenţii din lume, pentru a povesti cum o suedeză tânără redase unui tânăr din Guadelupa bucuria de a trăi şi raţiunea de a fi.

Tot continuând să scriu, ajunsesem să fiu luat de val. Aveam acum ambiţia să fiu publicat şi citit.

Am terminat, găsind un titlu care m-a satisfăcut: „Duminica nu se fac înmormântări.”

După ce un cititor de inteligenţă medie s-ar fi încumetat să citească această carte şi ar fi ajuns le sfârşitul ei, simbolismul titlului i-ar fi sărit în ochi: eroul, care se temuse să nu-şi vadă fericirea definitiv îngropată odată cu plecarea iubitei sale (plecare survenită într-o duminică), îşi va da seama că dragostea lor, departe de a se stinge, va fi întărită de această separare.

Tocmai am apucat să scriu „sfârşit” pe ultima pagină, când am primit o scrisoare de la Margareta, de care uitasem pe moment.

Margareta îmi semăna într-o oarecare-privinţă: ca şi mine, era mai curând în largul ei atunci când scria, decât când vorbea.

Cât timp a stat la Paris, nu mi-a pomenit mai nimic despre familia ei. S-a mulţumit să-mi spună că părinţii ei trăiau separaţi şi că nu se înţelegea cu niciunul dintre ei.

În scrisoarea pe care tocmai o primisem, îmi spunea că practic nu se mai vedea cu tatăl ei, care, fiind om de afaceri, călătorea mai tot timpul. Cât despre mama ei, o femeie încă tânără, adulată într-un cerc larg de cunoştinţe, şi căreia abia dacă i se dădeau treizeci şi cinci de ani, nu prea agrea ca în prezenţa fetei ei de douăzeci de ani să-şi amintească de cei patruzeci de ani ai săi.

În aceste condiţii, Margareta intenţiona să se întoarcă în Franţa, dacă i-ar fi fost posibil să găsească o familie de ai cărei copii să poată avea grijă. De asemenea, avea de gând să se înscrie la Sorbona, pentru a urma cursurile de civilizaţie franceză, rezervate studenţilor străini. Margareta îmi cerea părerea dacă acest lucru ar fi posibil şi, în caz afirmativ, mă ruga să-i găsesc o familie potrivită.

Scrisoarea m-a luat pe nepregătite. Am fost sigur că mă voi revedea cu ea, dar în niciun caz, atât de repede. Hotărât lucru, duminica nu se fac înmormântări, iar această primă zi de toamnă cânta în mine ca o primă zi de primăvară. Prin fereastră, vedeam cum lighioana stătea cu limba scoasă la mine, zâmbind înţelegătoare. La muzeu, tonul comentariilor cu care îi însoţeam pe vizitatori devenise şăgalnic. Nu mă mai auzeam vorbind ca altădată despre ororile Revoluţiei, iar atunci când aminteam despre moartea lui Ludovic al XVI-lea mă pomeneam că folosesc un limbaj cam îndrăzneţ, ceea ce putea lăsa să se înţeleagă că mă gândeam la cu totul altceva. Mă lansam în calambururi deocheate cu privire la sfârcurile ministrului Sully şi la guşa lui Henri al III-lea. Iar bancul cu

bărbosul, spus de paznicul de noapte, mi s-a părut plin de aluzii ingenioase. Mă ofeream întotdeauna voluntar pentru a spune femeilor care îl aşteptau pe Gaspard să revină la sfârşitul lunii. Iar datorită solicitudinii mele neobosite, eprubeta lui Marcel se găsea în permanenţă umplută cu un conţinut presupus a-i lipsi albumina. Descoperisem că Stani suferea de un puternic complex de inhibare sexuală, lucru de care el nu avea ştiinţă, întrucât era tată a patru copii.

Într-un cuvânt, eram în formă.

Am dat un anunţ la mica publicitate în „Figaro", oferind în limbajul prescurtat, consacrat, serviciile Margaretei.

Peste două zile s-a abătut asupra mea o, avalanşă de răspunsuri. O parte dintre cei interesaţi voiau s-o vadă pe tânăra fată, înainte de a o angaja. Alţii locuiau în provincie. I-am eliminat din listă. Ca de altfel şi pe cei ai căror copii erau prea mari, prea mici, sau prea mulţi. I-am eliminat şi pe cei care păreau că oferă prea puţină libertate Margaretei. Pentru că aveam de gând să ies cu ea cât mai multe seri pe săptămână, iar duminica să fim împreună toată ziua.

După ce am terminat această triere severă, mi-au rămas opt oferte care meritau atenţia. Am exclus pe un văduv, care părea mult prea interesat, şi pe trei familii care stăteau mult prea departe de locuinţa mea.

În final, au rămas patru.

Familia Gaudelet, din strada Saint-Honoré.

Familia Regnault, din strada d'Anjou.

Familia Courtalès, din bulevardul Saint-Germain.

Familia Hubert, din strada Rivoli.

Am stat în dubiu dacă să mă duc personal pentru a-i cunoaşte. Mi-era teamă ca nu cumva vederea unui student de culoare, care se ocupă atât de îndeaproape de interesele Margaretei, să producă o impresie proastă.

Totuşi, într-un fel sau altul, trebuia să mă hotărăsc. Nu puteam lua o decizie bazându-mă pe nişte simple scrisori.

&

— Şi, în cele din urmă, aţi ales familia Courtalès?

Am avut impresia că vocea jovială a comisarului m-a trezit, făcându-mă să tresar. Tot vorbind întruna, parcă adormisem învăluit de amintirile

mele. Era suficient să fie pronunţată o singură frază, că sute de imagini şi începeau să-mi defileze prin minte.

Cum de era oare posibil ca atâta dragoste să se sfârşească într-un birou, sfâşiată între dosarul unui comisar cu capul mare şi maşina de scris a unui inspector apatic?

În copac, pasărea se oprise din cântat. În urechi nu-mi mai răsuna poezia lui Prévert, ci refrenul unui cântecel pentru copii, pe care mi-l cânta mama de multe ori:

„Dacă trebuie să ajungi acolo.

Poţi să nu mai cânţi asta..."

Tot ce este posibil. Numai că n-am ajuns încă să regret nimic, nici măcar nu am ajuns să mi se facă frică.

Comisarul repetă întrebarea:

— Şi în cele din urmă, aţi ales familia Courtalès?

— Da

— Aţi ales-o singur, sau cu acordul domnişoarei Lundal?

— Singur! Margareta trebuia să ştie unde să se instaleze atunci când avea să vină la Paris.

— De ce aţi preferat familia Courtalès, celorlalte?

Întrebarea fusese pusă pe un ton atât de părintesc, încât precis că ascundea o cursă. Dar ce credea el, că o să fac o asemenea prostie, încât să mint, ascunzându-i adevărul?

Am zâmbit:

— Am citit în anuar că domnul Courtalès era agent literar. V-am spus că tocmai terminasem de scris o carte. Aşa că...

— Aşa că, fiind destul de greu de găsit în zilele noastre un editor, îmi preluă comisarul ideea, v-aţi gândit că s-ar putea să vă fie folositor, nu?

— Sigur că da. Şi în afară de asta, întrevedeam o conjunctură favorabilă. În sensul că, întrucât într-o oarecare măsură, scrisesem această carte datorită Margaretei, mi se părea normal să o public, fie şi indirect, tot datorită ei. Am avut convingerea că acest lucru ne-ar fi legat şi mai mult unul de celălalt. Înţelegeţi?

Inspectorul Sommet părea convins că dacă scriam aşa cum vorbeam, atunci publicarea romanului meu ar fi fost rodul nu doar al unei conjuncturi favorabile, ci, mai de grabă, miraculoase.

Adevărul este că îmi exprim cu greutate gândurile. Alegerea pe care am făcut-o pentru familia Courtalès, s-a datorat mai curând unei anumite superstiţii, unui semn al destinului pe care nu trebuia să-l las să-mi scape.

Însă nu m-am putut hotărî să vorbesc despre un „semn al destinului” într-un birou de poliție.

— Vasăzică, prima oară ați fost la familia Courtalès, fără domnișoara Lundal? reluă comisarul.

— Exact.

— Cum ați fost întâmpinat?

— Atunci nu l-am văzut decât pe domnul Courtalès. Soția și fata dumnealui încă nu se întorseseră din vacanță.

— Care a fost prima dumneavoastră impresie?

— Hm. Cam amestecată. Părea un om foarte nervos și agitat. Nu mi-a plăcut vocea pe care o avea. Era prea seacă iar de vorbit, vorbea prea sacadat. Nu mi-au plăcut nici ochii: erau prea limpezi, prea strălucitori și parcă înfundați sub sprâncene. De fapt, nu mi-au plăcut nici sprâncenele și nici părul. Era prea roșu...

— Într-un cuvânt, nu v-a plăcut la el mai nimic. Și cu toate astea, acolo ați trimis-o pe domnișoara Lundal. De ce? Tot din cauza romanului dumneavoastră?

— Nu neapărat. V-am spus că impresia pe care mi-a făcut-o a fost amestecată. Adică, pe lângă lucrurile care nu-mi plăceau la el, existau și altele care mi-au făcut o impresie favorabilă. De exemplu, senzația de forță și de energie pe care o dădea. Îmi plac oamenii energici. Și asta, fără îndoială, pentru că eu nu fac parte dintre aceștia. Și apoi la urma urmelor, nu cu el avea treabă Margareta, ci cu soția și cu fetița sa. Condițiile de angajare erau foarte convenabile: Margareta urma să primească pe lângă casă și masă, zece mii de franci pe lună. Obligațiile ei erau de a duce fetița la grădiniță, de a o lua de acolo și de a se ocupa de ea în absența părinților, dacă aceștia ieșeau undeva într-o seară, fie sâmbătă sau duminică. Oricum, urma să aibă trei seri libere pe săptămână și încă o zi întreagă. Ceva mai bun nu aș fi găsit, sunt sigur de asta.

— Într-adevăr. Dar faptul că interesele domnișoarei Lundal erau reprezentate de un tânăr de... hm... o rasă diferită, nu i-au displăcut domnului Courtalès?

— Categoric nu. În orice caz, pe moment nu a făcut nicio aluzie la așa ceva. Și atitudinea pe care a avut-o față de mine în continuare mi-a dovedit că nu acorda nicio importanță acestui lucru.

Nu am fost mulțumit de felul în care am răspuns. Fraza era prea bine pieptănată, încât părea că o învățasem pe dinafară. Asta însemna că din acel moment trebuia să mă concentrez mai mult și să fiu mai atent la ceea

ce declaram. Nu-mi puteam permite să visez în timp ce vorbeam, nici să pun în funcţiune micul meu cinematograf intim şi nici să râd şi să mă înduioşez de mine însumi, aşa cum aveam obiceiul.

Privirea mi-a căzut asupra telefonului. Furca pe care stătea receptorul, semăna cu cleştii unui crab. Poftim, ăsta este exact genul de comparaţie pseudo-literară care mă calcă pe nervi într-o carte. Şi cu toate astea, aşa era. Uitându-te la furcă, ai fi zis că într-adevăr erau doi cleşti de crab, iar aparatul semăna cu un crab. Cu carapacea neagră. Un subiect de tablou foarte potrivit pentru Salvador Dali: „Crab-telefon, capturând cu cleştii un receptor".

Hotărât lucru, în copac pasărea părea decisă să nu mai cânte. Nouraşi mici, ca de vată, se fugăreau pe cer. De câtva timp, s-ar zice că viaţa cotidiană impune din ce în ce mai mult folosirea unor expresii comune şi a unor simboluri facile. Atunci când, de exemplu, o situaţie se înrăutăţeşte, ea este comparată cu un cer acoperit sau cu un soare care se ascunde. Iarăşi, un cinema de proastă calitate.

Na, comisarul iar mi-a spus ceva şi nu am fost atent. Tocmai în momentul în care m-am hotărât să nu mai visez cu ochii deschişi, taman atunci am şi făcut-o. Sau, mai exact, tocmai visam că nu mai trebuia să visez. Aşa mi se întâmplă întotdeauna: cred mereu că fac un lucru anume, când, de fapt, doar visez că probabil ar trebui să fac acel lucru...

— ...Courtalès?

Comisarul îmi ceruse să-i relatez despre relaţiile mele cu domnul Courtalès. Atenţie! Încetineşte! Pericol! Nu îmi era frică de absolut nimic şi nu încetăm să mă minunez: înainte de a o cunoaşte pe Margareta, îmi era teamă tot timpul, de absolut orice. Mă speriam de viaţă, de moarte, de singurătate, de alţii, de faptul că nu mi se putea întâmpla nimic, că mi se putea întâmpla ceva... O frică nedefinită, continuă, tracasantă. O frică absurdă. Şi acum, când aveam motive întemeiate să-mi fie teamă, mă simţeam din cale-afară de calm. Uşurat. Priveam biroul, inspectorul, comisarul şi percepeam interogatoriul cu o detaşare totală. Mai lipsea să-mi fi luat notiţe pentru un viitor roman. Pe care l-aş fi intitulat: „Jurnalul unui suspect".

Pentru că aşa era, eram considerat suspect. În privinţa asta, era inutil să-mi mai fac vreo iluzie. Ştiam foarte bine din ce cauză erau atât de agasaţi: în ochii lor, eram doar un suspect, din punct de vedere „material". Dar, din punct de vedere „moral", nu puteam fi considerat dubios. Precis că-şi închipuiau că avusesem posibilitatea materială de a comite crima,

numai că le lipsea mobilul. Putusem foarte bine să ucid, dar pentru ce anume?

Şi tocmai asta încercau să mă facă să mărturisesc. Sperau că dacă aveam să vorbesc şi să tot vorbesc, până la urmă aş fi sfârşit, chiar şi fără să vreau, să le furnizez acel mobil. Însă aveau să fie decepţionaţi.

Pentru mine, era un lucru destul de uşor: nu aveam decât să le povestesc adevărul, luând o singură şi unică precauţie. Să nu le spun decât adevărul, dar nu şi „tot" adevărul...

Speram pur şi simplu ca şi „celălalt" să aibă aceeaşi bună inspiraţie de a-şi dea seama de acelaşi lucru.

Comisarul aştepta, inspectorul aştepta. Aşteptau fără să-şi manifeste nerăbdarea. Ca şi cum depoziţia mea nu ar fi fost decât o simplă formalitate. M-am întrebat dacă o să-mi aprind vreo ţigară, în cărţile mele, ori de câte ori mi-am pus vreun personaj să-şi aprindă o ţigară, nu am ştiut niciodată ce ar trebui să-l pun să facă în acel moment. Este o şmecherie de scriitor. Peter Cheyney îl pune pe Callaghan să fumeze aproape un pachet de ţigări pe pagină. Sau, dacă nu este chiar aşa, măcar să le aprindă. Pentru că altminteri te-ai întreba când ar fi avut timpul necesar să le fumeze. Asta demonstrează că ficţiunea imită întotdeauna realitatea. Şi în realitate, îţi aprinzi de multe ori câte o ţigară, fiindcă nu ştii ce altceva să faci. Pur şi simplu, îţi faci de lucru. Numai că eu, prea aş fi avut aerul că-mi caut de lucru, aşa că nu mi-am aprins nicio ţigară. Şi în afară de asta, nici nu era momentul să-mi amorţesc spiritul.

Relaţiile mele cu Courtalès? Foarte normale zău aşa. Şi impregnate de cea mai sinceră amiciţie.

Aveam de gând să vorbesc în continuare, în fraze scurte, fără înfloriturі. Ceva în genul: „Oricărui condamnat i se va tăia capul". Ca Stendhal. Un stil sobru şi sărăcăcios, cu o mare economie de mijloace, aşa cum ar spune criticii literari.

Iar dacă expunerea mea avea să fie suficient de convingătoare, probabil că după aceea m-ar fi lăsat să plec. Am început să simt furnicături în picioare.

I-am dat drumul:

— Margareta a venit la Paris pe treizeci septembrie. Am aşteptat-o în Gara de Nord şi am condus-o direct la familia Courtalès.

Primul contact dintre ei a fost favorabil. Margareta a făcut o impresie excelentă, iar după aceea totul s-a desfăşurat foarte bine. Dimineaţa, Margareta trezea fetiţa, se ocupa de ea, după care o conducea la grădiniţă.

Apoi se ducea să frecventeze cursurile Alianţei Franceze, cele de la Sorbona urmând să le înceapă în noiembrie. Pe la unsprezece şi jumătate, se ducea după Françoise, adică după fetiţă, o aducea acasă, îi dădea să mănânce şi o culca. Masa de prânz fetiţa o lua cu părinţii ei. Pe la două şi jumătate, o ducea din nou pe François la grădiniţă, de unde o lua peste câteva ore. Îi dădea să guste ceva, apoi urma masa de seară pentru fetiţă, după care o culca. Margareta cina împreună cu familia Courtalès, iar dacă aceştia nu ieşeau cumva, ceea ce se întâmpla de două sau de trei ori pe săptămână, avea liber. Asta e. Munca ei nu era cine ştie ce, iar noi doi ne vedeam aproape în fiecare seară, inclusiv duminicile.

Într-o bună zi, m-am hotărât să-i dau Margaretei să-mi citească romanul pe care-l scrisesem. Îi pomenisem în câteva scrisori despre ceea ce lucram, dar nu eram convins că o voi şi face totuşi. Existau zile când aproape că mi se făcea frică să i-l arăt.

Adevărul este că nu a fost prea entuziasmată. Cred că în interiorul ei a fost şocată de acest gen de confidenţe intime, de această înclinaţie spre autoanaliză şi de această înduioşare faţă de eul propriu. Avea o pudoare sentimentală foarte suedeză şi repulsie faţă de cuvinte mari, de fraze, de lacrimi şi de demonstraţii romanţioase.

Nu i-a plăcut nici titlul. Îl găsea de un simbolism primar. Chiar asta i-a şi fost expresia: „un simbolism primar”. Îmi amintesc exact, pentru, că în adâncul sufletului m-am simţit rănit.

Atât de rănit, încât nici măcar nu m-am mai gândit să-i cer să vorbească cu Courtalès despre cartea mea. Numai că ea mi-a propus lucrul ăsta. Prin urmare, i-a spus acestuia că scrisesem o carte, iar Courtalès a fost de acord s-o citească, mai mult din politeţe, decât din curiozitate.

Timp de cincisprezece zile, nu am mai auzit pomenindu-se de nimic. Nici măcar Margareta nu ştia dacă acesta o citise sau nu. Apoi, într-o seară, m-a anunţat că a doua zi eram invitat la cină. Nu a vrut să-mi spună din care motiv, însă mie mi s-a părut de bun augur.

La cina care a urmat, Courtalès mi-a spus că din punctul său de vedere romanul era excelent şi că-l dăduse unui editor. Nu ne spusese până atunci încă nimic, temându-se ca nu cumva editorul să fie de altă părere şi în felul ăsta să ne dea speranţe zadarnice. Însă, lucrurile se lămuriseră: editorul fusese entuziasmat de manuscrisul citit şi accepta să publice romanul, făcând în prealabil o importantă campanie publicitară. Numele editorului m-a lăsat efectiv cu gura căscată. Era vorba despre unul dintre

cei cinci „mari” editori ai Parisului. Care avea în palmaresul său un premiu Gouncourt, două sau trei premii „Renaudot” şi unul „Interaille”.

Ca urmare a acelei cine, ne-am revăzut destul de des, întrucât Courtalès devenise între timp agentul meu literar. El a fost cel cu care am semnat contractul pentru cartea mea. Un contract perfect echitabil, m-am grăbit eu să adaug.

Courtalès mi-a cerut să mă apuc imediat să scriu o altă carte. În cazul în care prima avea să cunoască succes de librărie, ceea ce speram amândoi, trebuia ca o a doua să fie gata pregătită să iasă de sub tipar.

Am replicat că mediocritatea mijloacelor mele financiare nu-mi permitea deocamdată acest lucru. În faza în care mă aflam, nu aveam cum să trăiesc numai din scris. Însă Courtalès prevăzuse totul: convenise cu editorul şi aranjaseră să-mi dea un fel de pensie, timp de trei luni, până la apariţia cărţii mele. Dacă succesul pe care îl scontam noi avea să se realizeze şi să-mi aducă nişte bani, atunci această pensie urma să fie considerată un avans din drepturile mele de autor. Iar dacă nu s-ar fi înregistrat niciun fel de profit, atunci acest avans avea să reprezinte o pierdere planificată, suportată de către editor şi de către Courtalès.

Propunerea făcută era deosebit de generoasă şi aproape că friza mecenatul. Nu credeam că poate fi posibil un asemenea aranjament în zilele noastre, când oamenii de litere şi artiştii în general, îşi trag zilele de azi pe mâine.

Datorită celor ce-au urmat, mi-am dat seama că niciodată în decursul istoriei universale n-a fost preţuită atât de mult mediocritatea. Proba cea mai zdrobitoare o constituiam chiar eu.

Dotat cu pensia pe care o primisem, m-am pus pe treabă, ca un La Fontaine mititel. N-am să vă ţin acum o teorie despre profesia de scriitor, mai ales că în această meserie, ca în atâtea altele, se întâmplă deseori ca cei ce dau cele mai bune sfaturi, să fie în fond cei mai proşti executanţi. Vreau doar să vă relev faptul că pentru a scrie o carte, este destul de indicat să ai mai întâi un subiect. Anumiţi confraţi de-ai mei neagă cu îndărătnicie acest lucru, dar întrucât nimeni nu a reuşit să depăşească cea de-a cincea pagină a cărţii lor fără să aibă un subiect clar în minte, e greu de spus că au şi dreptate. Oricum ar fi, în ceea ce mă priveşte, aveam nevoie de un subiect. Iar eu nu-l aveam.

În prima mea carte, stiloul îmi fusese condus de nişte amintiri intime. Transcrisesem stresul condiţiei umane. Descrisesem efectele unei prime dragoste asupra unui suflet aflat în derivă, adoptând, rând pe rând, un ton

patetic, tandru, umoristic, tragic, morbid, pasionat, cinic, disperat, entuziast, pe scurt, omorâsem găina care face ouă de aur.

Spusesem în prima mea carte, tot ceea ce aveam de spus. Aveam douăzeci şi trei de ani, iar amintirile mele nu-mi confereau material şi pentru un al doilea roman. Pe de altă parte, stresul condiţiei umane cu care mă asimilasem, se diminuase considerabil, odată cu întoarcerea Margaretei. Eram mai curând dispus să scriu un roman nostim, dar atât Courtalès cât şi editorul nici nu voiau să audă de aşa ceva. Pretindeau de la mine un roman sumbru. Romanul sumbru al unui tânăr negru, angrenat în contextul paroxistic cumplit al zilelor noastre, luptând împotriva segregaţiei rasiale, luptând pentru un salariu minim garantat, împotriva influenţei americane şi pentru supremaţia Franţei, într-un cuvânt, un roman care să aducă bani.

Numai că eu nu eram omul potrivit pentru aşa ceva. Nu ştiam o iotă din toate astea. M-aş fi priceput să pledez în favoarea egalităţii raselor, dar cu condiţia să nu fiu confundat cu un negru din Africa.

Cu mania mea de a povesti, aş fi putut scrie un roman, în care eroul principal, la rândul său un scriitor, nu mai are ce să spună după apariţia primei sale cărţi, din simplul motiv că este prea fericit. Numai că se scrisese o piesă cu un asemenea subiect. Totul fusese scris, iar „eu ajunsesem prea târziu într-o lume prea bătrână", aşa cum probabil îşi spusese micuţul om din Cro-Magnon.

Trecură două luni, şi încă nu scrisesem nimic. Courtalès şi editorul nu prea erau mulţumiţi. Apoi, brusc, mi-a revenit inspiraţia, şi am scris dintr-o suflare un roman cât se poate de trist. Courtalès şi editorul au fost teribil de mulţumiţi. Între timp, mi-a apărut şi prima carte, care a beneficiat de o publicitate serioasă.

Devenisem peste noapte „tânăra revelaţie". În vitrinele librăriilor, mi se etala cartea: „DUMINICA NU SE FAC ÎNMORMÂNTĂRI". Şi sub titlu, pe o banderolă galbenă, stătea scris cu litere mari: „În sfârşit, cineva din Guadelupa vorbeşte!"

Ca şi cum, lumea întreagă stătuse până atunci cu sufletul la gură, aşteptând ca un tânăr din Guadelupa să-şi lanseze mesajul.

Chestia asta mă amuza teribil, mai ales că nu reuşise să mă păcălească: aşa-zisul meu „mesaj" depinsese în întregime de dispoziţia mea de moment şi de Margareta.

Dar, într-adevăr era plăcut să ţi se dea importanţă, cât de mică. Criticii spuneau lucruri bune despre mine şi în câteva rânduri, în termeni

mişcători. Astfel, într-un mare săptămânal literar, cronicarul de specialitate afirma negru pe alb că: „romanul lui Valence prezintă un interes sociologic, arătând cum burghezia din Guadelupa celei de-a doua jumătăţi a secolului XX se mistifica pe ea însăşi, fiind conectată epifenomenelor unui mit vidat de conţinut.”

Fusese drăguţ din partea lui.

Am început să particip la diverse cocteiluri literare. Am început să câştig bani. Plănuiam ca în curând să mă căsătoresc cu Margareta. Era fericită. Eram fericit. Courtalès era fericit.

Cam asta era situaţia în momentul când s-a produs drama. Toată lumea era fericită.

Nu am înţeles ce s-a întâmplat. Nu am ce să vă spun altceva.

&

Am tăcut. Mi se uscase gura de cât vorbisem. Să vorbeşti atâta, fără să spui nimic. Sau, aproape nimic.

Comisarul îşi mângâie mustaţa cu unghia, ca de obicei. Sommet îşi termină însemnările pe care le făcea stenografiind.

Nu pot spune că eram nemulţumit de mine. O scăldasem destul de bine. Cel puţin, asta era convingerea mea. De fapt, era singura soluţie să vorbesc mult despre munca mea, pentru a nu pomeni despre restul.

Aveam remuşcări. Îmi cam bătusem joc de mine şi de cartea mea. Nu-mi făceam iluzii asupra romanului meu, fiind convins că adevărata sa valoare nu era cine ştie ce. Dar, oricum, era romanul MEU. O carte este pentru cel ce a scris-o asemenea unui copil pentru o femeie: greu de născut, dar odată ce l-ai făcut, te simţi mândră de el. Chiar dacă nu este frumos.

Orice-ar fi, eram mulţumit că scrisesem acea carte. Era tot ceea ce rămăsese palpabil din dragostea mea pentru Margareta. Poate că cineva, chiar în acest moment, îmi citea cartea. Legănat de mersul trenului. Lungit pe nisipul unei plaje. Pe terasa unui hotel de munte. Iar dragostea mea pentru Margareta începea să prindă formă, puţin câte puţin, recompunându-se din litere, cuvinte şi fraze şi reluând viaţa în sufletul cuiva. Între acele două sute de pagini, reuşisem cât de cât să salvez un pic din trecutul meu.

Era o mică victorie asupra morţii.

Telefonul sună.

Sommet ridică receptorul. Se suna tot de la spital. Inspectorul vorbi telegrafic, dar era din ce în ce mai evident că era vorba despre o operaţie care tocmai se desfăşura. O operaţie gravă. Dacă înţelesesem bine, începuse înainte de sosirea mea la poliţie. Iar cei de faţă nu prea păreau să aibă aerul a şti cum avea să se termine.

Lucru curios, dar mi se părea că aşteptau sfârşitul operaţiei pentru a-mi da drumul.

Ridicol. Oricum, trebuie să mă pună să semnez declaraţia. Da, dar nici măcar nu a fost bătută la maşină. Nu-i nimic, o să mă cheme altădată s-o semnez.

În orice caz, lucrul ăsta este clar, nu puteau să aibă nicio probă împotriva mea. Nimic din ce le spusesem nu putea presupune existenţa vreunui motiv.

Le-am vorbit de toată lumea, de colegii mei de la muzeul Grévin, de Margareta, de editor. De toată lumea, în afară de ea.

În afară de doamna Courtalès.

Şi nu mi-a fost deloc uşor. Nu era una dintre acele femei pe care să le poţi uita uşor.

Îmi amintesc de şocul pe care l-am simţit când am văzut-o prima oară.

Asta s-a întâmplat chiar în dimineaţa întoarcerii Margaretei din Suedia, când m-am dus împreună cu ea s-o prezint familiei Courtalès.

&

Liftul vechi ne transportă cu uşoare zdruncinături până la etajul al treilea. Margareta stătea în faţa mea, cu ochii ficşi şi cu gura întredeschisă. Întotdeauna când îi era teamă de ceva lua aerul ăla inexpresiv, aproape năuc. Faţa îi era palidă, iar ochii traşi în orbite. Petrecuse în tren două zile şi o noapte.

M-am minunat cum de nu eram fericit. Însă fac parte dintre aceia care îşi epuizează în aşteptare întreaga nelinişte sau bucurie, aşa că atunci când e să se întâmple o catastrofă, sau să se producă evenimentul fericit, emoţiile mele sunt deja de mult timp vlăguite. Iar în acele clipe, răceala mea semăna, după împrejurări, ori cu egoismul, ori cu curajul.

— Semeni cu un hering mort, constată brusc Margareta.

Heringul revenea foarte des în comparaţiile Margaretei. În timpul

primei sale vizite la Paris, după ce întârziasem la o întâlnire, pretinsese că „dormisem ca un hering”.

Probabil că acest lucru se datora locului de onoare pe care îl ocupă heringii în mâncarea suedeză.

— Nu-ţi fie frică, i-am spus eu. Totul o să fie bine.

— Şi dacă n-o să se întâmple aşa? făcu ea. Unde o să mă duc?

Avea un aer, de parcă mă învinuia că se întorsese la Paris. În taxi, abia dacă mă sărutase. Cu trei luni în urmă, ne văzuserăm timp de două săptămâni, aproape fără încetare. Apoi ne-am scris de câte două ori pe săptămână. Fiecare reprezenta pentru celălalt prima dragoste. Iar timp de trei luni şi aproape la trei mii de kilometri depărtare, o primă dragoste se cam abstractizează. Şi în momentul revederii, imaginea celuilalt nu mai corespunde foarte bine cu imaginea zămislită în minte.

În timp ce stăteam în taxi, ţepeni şi tăcuţi, am retuşat un aforism referitor la dragoste: „Dragostea care rezistă absenţei este extraordinară. Iar dragostea care rezistă prezenţei este miraculoasă”.

Vasăzică, după trei luni de zile o revedeam pe Margareta. Margareta, prima mea dragoste. Margareta, eroina din „Duminica nu se fac înmormântări”, al cărui manuscris, terminat cu chiu şi vai, încă mai zăcea pe masa de lucru din camera mea. Şi tot ceea ce-mi trecea mie prin minte în acele clipe, nu erau decât gândurile unui autor.

Însă nu prea dramatizam situaţia, întrucât amândoi eram obosiţi. Ea datorită călătoriei, eu datorită aşteptării. Şi amândoi eram îngrijoraţi, fiindcă nu știam dacă avea să corespundă cerinţelor familiei Courtalès, iar în caz contrar, dacă ar fi putut să-şi găsească destul de repede o altă familie.

Când totul avea să se aranjeze, am fi avut mintea mai eliberată şi am fi devenit, mai veseli. Şi ne-am fi putut gândi şi la dragostea noastră.

Liftul se opri cu un ultim zvâcnet. Am ieşit cărând valiza şi am sunat. Margareta stătea în spatele meu, înfrigurată în impermeabilul ei. Renunţase să-şi pună pălăriuţa albă.

Ne deschise o menajeră septuagenară, cu şorţ şi părul alb, şi ne invită să intrăm în salon.

— Doamna o să vină imediat, murmură ea, înainte de a dispărea.

I-am adresat Margaretei un surâs încurajator. Mi-a răspuns făcându-mi cu ochiul. Complicitatea asta a făcut să renască între noi un uşor amestec de căldură şi tandreţe.

Pe culoar se auzi un umblet înăbuşit, după care o femeie îşi făcu

apariţia.

Primul lucru pe care l-am remarcat, au fost ochii ei. Nişte ochi violeţi. Auzisem multe vorbindu-se despre ochii violeţi, dar până atunci încă nu văzusem aşa ceva. Cei la care mă uitam erau magnifici.

— Sunt doamna Courtalès, spuse ea, cu o voce foarte caldă, aproape languroasă. Soţul meu vă roagă să-l scuzaţi, însă ştiţi, obligaţiile lui...

M-am recomandat, apoi am prezentat-o pe Margareta. Doamna Courtalès s-a aşezat, după care ne-am aşezat şi noi.

Doamna Courtalès avea o fustă destul de scurtă, care i s-a ridicat puţin deasupra genunchilor în momentul când s-a aşezat. Avea picioare frumoase. În rest, era o femeie oarecare. Cu păr şaten deschis, fără vreo strălucire anume, şi cu figura îngustă, destul de obişnuită. Sub bărbie i se ghicea un început de guşă.

Părea să aibă vreo treizeci şi cinci de ani.

Îi ceru Margaretei amănunte în legătură cu familia sa, cu educaţia şi cu motivele ce o determinaseră să vină în Franţa.

— Intenţionez să-mi îmbunătăţesc franceza şi să mă înscriu la cursurile de Civilizaţie Franceză de la Sorbona.

— Iar acest tânăr, are şi el o legătură cu sosirea ta, nu-i aşa? întrebă doamna Courtalès.

Ochii ei violeţi mă fixau. Am încercat să definesc impresia făcută de acea privire. Care nu era nici curioasă, nici răuvoitoare, nici binevoitoare, nici ironică şi nici perversă.

Dar, cu toate acestea, nu era câtuşi de puţin neutră.

Apoi, dintr-odată, am priceput: era o privire dezechilibrată. Când doamna Courtalès te privea drept în faţă, aveai impresia că era goală-goluţă. Probabil că nu era vina ei. În orice caz, nu avea aerul că-şi dă vreo osteneală pentru a obţine acel efect. Acea femeie scundă, cu părul şaten, cu un început de guşă şi cu vocea caldă nu avea nimic dintr-o femeie fatală. Natura creează femeile într-un anume fel: la unele dintre ele, dorinţa le este exprimată prin picioare, la altele prin piept sau fund şi, mai rar, prin toate trei deodată. Doamna Courtalès îşi exprima dorinţa prin priviri. Nu i te puteai împotrivi.

La întrebarea pusă, Margareta începu să se bâlbâie. Cu o autoritate pe care nu mi-am recunoscut-o, am răspuns în locul ei:

— Margareta şi cu mine, ne-am cunoscut în primăvara trecută. Ne iubim, dar înainte de a ne căsători, vrem să fim siguri de sentimentele noastre.

Margaretei nu-i spusesem toate astea. Nu vorbisem niciodată cu ea despre căsătorie. Momentul mi s-a părut dintr-odată favorabil pentru a pune lucrurile la punct.

S-a lăsat tăcere. Apoi Margareta şi-a întors capul spre mine şi mi-a surâs. Doamna Courtalès ne-a zâmbit amândurora:

— Sper ca totul să decurgă bine pentru voi. Dragostea este un lucru atât de rar, trebuie să ştii s-o prinzi din zbor şi s-o păstrezi.

Punctă această frază banală cu un oftat şi se ridică:

— Mă duc după fetiţa mea.

Şi dispăru în coridor.

Din fotoliul în care stăteam, am întins mâna spre Margareta. Aceasta şi-a întins-o pe a ei. Mâinile ni s-au împreunat şi s-au strâns.

— Te-ai supărat că am spus că ne vom căsători? am întrebat-o.

Îmi strânse degetele:

— Philippe, te iubesc, şopti ea. Tot timpul am sperat că până la urmă mi-o vei spune!

— N-am îndrăznit, i-am răspuns. Mi-era frică să nu crezi că vorbesc în vânt.

— Dar, puteai să mi-o spui cel puţin la gară!

— Erai atât de rece! Ca o adevărată banchiză!

— Da' tu, cum crezi că erai? Semănai cu un hering uscat!

— Mi-era teamă...

— Teamă? De ce?

— Teamă că nu mai corespundeam ideii pe care o păstraseşi despre mine.

— Şi mie mi-a fost frică de aşa ceva. Şi apoi, mă gândeam că-ţi trimiseseră nişte scrisori atât de stupide!

— Ba nu, nu ai dreptate; scrisorile tale mi-au mers drept la suflet. Câteodată, au fost chiar nostime! Să ştii că le-am păstrat pe toate.

— Şi eu.

Stăteam în căldura molatecă a sufrageriei, vorbind cu voce scăzută. În gât, simţeam gustul dulceag, un pic cam greţos, al fericirii.

În coridor se auzi un pas, urmat de tropăit. Mâinile ni s-au separat. Apăru doamna Courtalès, ţinând de mână o fetiţă roşcată.

Domnul Courtalès putea fi sigur că era fata sa. Îi semăna leit, ca două picături de apă: aceiaşi ochi limpezi, înfundaţi în orbite, sub nişte sprâncene groase. Nu era o fetiţă nici foarte drăguţă nici foarte graţioasă.

— Iat-o pe tânăra care se va ocupa de tine; o anunţă doamna

Courtalès. Spune-i bună ziua!

— Bună ziua, Françoise, i-o luă înainte Margareta, căreia îi spusesem într-o scrisoare cum se numea fetiţa.

— Hai, spune „Bună ziua, Margareta", îi şopti doamna Courtalès.

— Bbbună ziua, Grreta, îngăimă micuţa, întinzând o mână docilă.

Avea fizicul tatălui şi vocea mamei:

— Am să-ţi arăt camera, îi spuse Margaretei, doamna Courtalès. Este chiar alături de camera lui Françoise.

Nu voiam să par că prinsesem rădăcini:

— Eu o să plec... Am nişte cursuri la...

— Cum aşa, pleci, fără să vezi camera logodnicei tale? întrebă doamna Courtalès.

Mi s-a părut că deslușesc în tonul ei o anumită nuanţă ironică.

Le-am urmat până în camera Margaretei, ceva mai retrasă în configuraţia apartamentului. Era o cameră luminoasă, mobilată plăcut. Pe o măsuţă de lângă pat, se afla un aparat de radio.

Am scos amândoi câte-o exclamaţie de surpriză, plăcut impresionaţi la vederea camerei. Apoi am sărutat-o pe Margareta la iuţeală şi m-am îndreptat spre uşă, cerând permisiunea de a telefona a doua zi dimineaţă, pentru a fixa eventuala întâlnire cu ea.

— Bineînţeles, răspunse doamna Courtalès, însoţindu-mă. Poţi să vii şi aici, dacă vrei, atunci când eu şi soţul meu lipsim de-acasă.

I-am mulţumit şi am început să cobor scara. După două etaje, încă nu auzisem uşa închizându-se în urma mea. Am ridicat capul. Aplecată deasupra balustradei, stătea şi mă observa. Văzându-se descoperită, se dădu înapoi precipitată. De această dată, am auzit uşa trântindu-se. Foarte puternic.

&

Cât a durat octombrie, n-am mai văzut-o, încât aproape că am şi uitat de ea. Acest octombrie a fost pentru mine o adevărată încântare.

Pentru prima oară în viaţa mea n-am ştiut ce înseamnă grija. Ieşeam cu Margareta de trei ori pe săptămână şi duminică de duminică.

Nu m-am culcat cu ea. Nu din principiu sau din pudoare, ci pentru că dacă aş fi făcut-o o dată, atunci, niciodată nu ar mai fi fost „pentru prima oară." Lucrul acesta s-ar fi repetat şi s-ar fi transformat într-o obişnuinţă.

Încercam să privesc în viitor. Iar pentru moment, relaţia dintre noi era foarte frumoasă. Acum, după ce privesc în urmă, găsesc chestia asta absolut ridicolă. Niciodată nu trebuie să priveşti în viitor, fiindcă nu întotdeauna ajungi la el.

În sfârşit, oricum, a fost o perioadă frumoasă. Toamna era blândă şi însorită. Făceam plimbări lungi. După ce ne întorceam, ne opream la mine acasă. Ne giugiuleam niţel în pat, fără să ne dezbrăcăm, după care îi dădeam lecţii despre istoria Franţei, în schimbul cărora ea încerca să mă înveţe să vorbesc suedeza. Din când în când, stăteam la fereastră, privind lighioana de la Notre-Dame.

Margareta îmi povestea despre munca ei la familia Courtalès. Totul mergea bine. Fetiţa se dovedise a nu fi prea dificilă. Cât despre părinţii ei, aceştia plecau de acasă destul de des şi nu o incomodau deloc.

În camera mea, în ultima duminică din octombrie, m-am hotărât să-i arăt manuscrisul meu.

Aş putea spune că totul a pornit de-aici, fiindcă l-a luat cu ea, pentru a i-l da lui Courtalès să-l citească. Ca urmare a acestei lecturi m-am revăzut des cu Courtalès... şi cu doamna Courtalès.

De fapt, s-ar putea spune că totul a început din ziua în care l-am preferat pe Courtalès altor familii, pentru simplul motiv că era agent literar.

S-ar putea spune absolut orice, dar cert este faptul că de atunci, am început s-o revăd pe doamna Courtalès. Şi mai întâi, la cina la care soţul ei m-a invitat prin intermediul Margaretei.

Tot timpul cât a durat masa, Georges Courtalès a vorbit întruna. Margareta a vorbit mai puţin, iar doamna Courtalès, aproape deloc.

Revăzând-o, am fost din nou frapat de reflexiile violete ale ochilor ei. Nu-mi mai amintesc cum era îmbrăcată. Niciodată nu-mi amintesc de toaletele femeilor, decât dacă nu cumva am fost impresionat de frumuseţea sau urâţenia lor. Dar în cazul de faţă, nu se punea problema asta. Îmi amintesc doar că rochia îi era la fel de scurtă ca prima oară.

Georges Courtalès mi s-a părut mai puţin antipatic ca în timpul primei mele vizite. Era la fel de agitat şi îşi înghiţea cuvintele, dar era mult mai amabil. S-a dovedit a fi un vorbitor agreabil, spiritual, foarte sarcastic şi, destul de des, cu o limbă foarte ascuţită. După ce l-am cunoscut mai bine, mi-am dat seama că în acea seară îşi făcuse numărul său de atracţie, cum făcea probabil cu toţi cei cu care intenţiona să încheie o afacere.

Vorbea mult despre persoana sa. De cele mai multe ori, frazele îi

începeau cu „eu”. Chestia asta mă cam sâcâia, întrucât eu sunt exact pe dos. Când două persoane care discută, îşi încep alternativ vorbele cu „eu”, conversaţia lor riscă să se transforme într-un dialog între surzi.

Doamna Courtalès îşi asculta soţul cu resemnarea unei soţii care aude aceeaşi istorie pentru a suta oară. Părea dusă departe cu gândul, iar umbra unui surâs politicos ce-i împietrise pe buze nu putea alunga aerul de resemnare de pe figura ei.

În cele din urmă, Courtalès abordă subiectul care mă făcea să stau ca pe jăratic. Mi-a spus că găsise un editor pentru romanul meu. Am fost atât de fericit, încât, pe moment, nu mi-a venit să-l cred. După ce a trecut clipa de uluială şi după ce s-a terminat cu felicitările, a început să mă întrebe despre persoana mea şi despre studiile şi ideile mele privitoare la literatură.

Aici mă simţeam pe terenul meu. Atunci când era cazul să vorbesc despre mine, ştiam să mă descurc de minune. Adevărul este că băusem ceva, în urma veştii bune primite şi mă simţeam într-o formă teribilă, foarte sigur de mine. Râdeam şi vorbeam mereu.

Dintr-odată, mi-am ridicat privirea şi am văzut cum ochii violeţi ai doamnei Courtalès mă fixau intens.

Cu siguranţă că eram uşor ameţit, întrucât vorbeam un pic cam repede şi râdeam un pic cam mult, dar nu în măsura în care să-mi fi pierdut bunul simţ lăuntric. Iar acest bun simţ îmi poruncea să nu-i înfrunt privirea.

Era o privire greu de suportat, din care răzbătea un fel de chemare. Nu era privirea unei femei. Mai curând privirea unui bărbat care priveşte o femeie pe care o doreşte.

M-am gândit că, hotărât lucru, băusem prea mult şi dădeam acestor ochi o semnificaţie optimistă, provocată de vin. Din câte ştiam eu, până atunci, nicio femeie nu mă dorise vreodată. Nici măcar Margareta nu mă dorea. De iubit, mă iubea, şi ştiam că dacă aş fi insistat cât de puţin, mi-ar fi cedat fără cea mai mică împotrivire. Dar niciodată nu a strălucit în privirea ei licărul pe care mi s-a părut că l-am sesizat în ochii doamnei Courtalès.

Am continuat să râd şi să vorbesc, apoi, din nou, privirile ni s-au încrucişat. Mă privea în continuare ţintă, cu aceeaşi intensitate.

Am mai băut un pahar de vin, zicându-mi în sinea mea: „Măi, să fie”. Am mai văzut-o o dată cum se uita în continuare la mine. Era o uşoară senzaţie de pericol, destul de excitantă: „uite-aşa, chiar sub nasul soţului!”

Ce mai, eram un tip formidabil! Viaţa era frumoasă! Aveam douăzeci şi patru de ani, avea să mi se editeze un roman, eram logodit şi femeile mă dezbrăcau din priviri! Şi doar numai cu câteva luni în urmă fusesem cât pe ce să mă sinucid, crezându-mă abandonat de Dumnezeu şi de oameni.

Al naibii să fie, zău că viaţa era frumoasă. Iar eu, eram un tip al naibii de seducător! Cum o mai iubeam pe Margareta şi ce fată a naibii de bună mai era!

Am mai băut o gură de vin şi am tras cu ochiul în direcţia doamnei Courtalès. Nu, ce mai, nu puteam suporta intensitatea acelor ochi violeţi. A naibii muiere, Courtalès asta! Avea ceva în ea, avea un nu ştiu ce... Dacă n-aş fi fost logodit, i-aş fi zis eu vreo două cuvinţele acolo...

Sculându-mă de la masă, chiar că m-am simţit beat. Mai eram încă în stare să înţeleg ce mi se spunea şi să răspund, dar numai atât. La drept vorbind, nu băusem cine ştie ce, numai că-mi lipsea antrenamentul.

Întrucât nu am vrut să-i par un beţiv domnului Courtalès, care mă considera deja o speranţă a literaturii contemporane, am plecat destul de devreme.

A doua zi, dimineaţa, capul mi-era ca o baniţă, şi limba parcă abia îmi mai încăpea în gură. Şi, ca în toate dimineţile de după vreo beţie, m-am urât pentru faptul că în seara ce trecuse mă simţeam atât de bine.

Cât despre privirea doamnei Courtalès şi invitaţia erotică pe care mi se păruse că o descifrez în ea, am pus-o pe socoteala unei imaginaţii de om beat.

&

Peste opt zile, am fost din nou invitat la cină la familia Courtalès. De această dată a fost prezent şi editorul. Mi-am dat imediat seama că nu valoarea romanului meu a constituit punctul forte în decizia lor de a-l publica. Ce-i interesa în primul rând, erau vârsta şi culoarea mea.

O publicitate bine condusă, poate influenţa snobii de oriunde. Moda zilei fiind lumea a treia, picasem la ţanc. Iar când snobii ţin morţiş la o lucrare de artă şi la un autor, atunci reuşesc câteodată să contamineze întreaga ţară şi chiar şi Statele Unite.

În timpul acelei întâlniri mi-au cerut să mă apuc imediat de o altă carte.

Cât a durat masa, privirea doamnei Courtalès nu a încetat să mi-o

caute pe-a mea. Părea mai tristă şi mai fără vlagă ca ultima oară.

M-am pus pe treabă. Am renunţat la Muzeul Grévin, unde de altfel, mai eram ghid doar duminică seara. Între timp, îmi reluasem şi studiile, pentru a obţine diploma în istorie.

Margareta începuse cursurile de Civilizaţie Franceză la Sorbona. Nu ne mai vedeam chiar atât de des, dar ne înţelegeam bine în continuare şi dragostea noastră nu se diminuase câtuşi de puţin.

Cu toate astea, eram conştient că în decursul rarelor noastre plimbări nu reuşeam întotdeauna să fiu un partener plăcut. Al doilea roman al meu încă nu se urnise din loc, şi starea mea de spirit se resimţea de pe urma acestui fapt. Devenisem taciturn şi iritabil.

Margareta avea în permanenţă o stare de spirit constantă şi exercita asupra mea o influenţă apăsătoare. Nu i-am vorbit prea mult despre munca mea, întrucât ştiam că nu credea cine ştie ce nici în talentul meu şi nici în cariera mea literară. Nu-i purtam pică pentru aşa ceva, pentru că, de fapt, nici eu nu prea credeam în toate astea.

Dar mă întorceam întotdeauna din aceste plimbări mai destins, convins fiind că de a doua zi, de dimineaţă, aveam să umplu cu scrisul meu o grămadă de pagini.

Bineînţeles că era o presupunere falsă. A doua zi, dimineaţa, mă regăseam la fel de neputincios în faţa colii albe de hârtie.

Am petrecut Crăciunul şi revelionul împreună cu Margareta şi cu familia Courtalès. Prima mea carte urma să apară în curând, şi Georges mă presa să o termin pe cea de-a doua... pe care nici măcar nu o începusem. În prezenţa soţiei lui, continuam să simt aceeaşi tulburare. Ea vorbea puţin, cu aceeaşi voce înceată şi blândă, în aparenţă ştearsă şi insignifiantă. Însă, ochii ei violeţi îşi păstrau neştearsă aceeaşi privire.

După sărbătorile de iarnă, Courtalès şi editorul şi-au intensificat presiunile asupra mea, aşa încât practic nu am mai ieşit din casă şi m-am consacrat în întregime celei de-a doua cărţi. Astfel, prin forţa împrejurărilor, întâlnirile mele cu Margareta s-au împuţinat şi mai mult. Din când în când, îi telefonam la familia Courtalès, pentru a mai sta de vorbă cu ea.

Într-o seară, pe 15 ianuarie, am sunat-o pe la opt.

A durat destul de mult până să-mi răspundă cineva.

— Alo?

Am recunoscut imediat acea voce înceată şi blândă, vocea doamnei Courtalès.

— Bună seara, doamnă. Sunt Philippe Valence. Dacă nu vă deranjez, aș putea vorbi cu Margareta?

Se lăsă o tăcere care se prelungi, încât am crezut că s-o fi întrerupt legătura.

— Alo, am strigat eu. Alo!

— Da, da, făcu vocea blândă. Sunt Maryse Courtalès. Bună seara, domnule Valence. Vrei să vorbești cu Margareta?

O știa foarte bine, de ce naiba mă mai întreba?

— Da, am răspuns eu, dacă nu vă deranjez cumva.

— Nu este aici.

Am rămas surprins. Margareta se afla întotdeauna acolo, la ora cinei.

— Scuzați-mă, vă rog, credeți că se întoarce curând?

— Nu știu. Nu cred.

Vorbea cu ezitare în glas. Toată chestia asta mi s-a părut ciudată. De când se întorsese la Paris, dovedise că nu avea obiceiul să iasă singură seara.

— Bine, am spus eu. În cazul ăsta, o să mai sun. Vă rog să mă scuzați că...

— Nicio problemă, mă întrerupse ea. Nu m-ai deranjat câtuși de puțin...

Și iar se opri. Începusem să mă cam satur de tăcerile ei.

— Nici soțul meu nu este acasă, reluă ea, în cele din urmă.

Pronunțase aceste cuvinte cu o intonație anume, sau poate că doar mi se păruse mie?

— Soțul meu și Margareta nu sunt acasă în seara asta, concluzionă doamna Courtalès cu vocea sa tărăgănată și blândă.

Oare ce încerca să mă facă să înțeleg? Că se găsea singură, acasă la ea, sau că logodnica mea și soțul ei... N-am reușit să scot o vorbă. Nu găseam nimic de spus. Doamna Courtalès nu făcuse nicio acuzație. Doar constatase un fapt: nici logodnica mea și nici soțul ei nu se aflau acolo, la ora cinei. Poate că spusese asta fără să se gândească la nimic rău. Ci doar așa, pentru a vorbi. Numai că doamna Courtalès nu făcea parte dintre femeile care vorbesc doar ca să vorbească...

Eu eram scriitor – și nu ești scriitor fiindcă ai scris o carte, ar fi prea ușor –, dar, oricum, nu eram psiholog. La nevoie, mă puteam introspecta, pentru că sunt o fire egoistă și-mi place să se vorbească despre mine, dar cei din jur rămân de cele mai multe ori pentru mine niște ființe învăluite de mister.

— Alo! făcu doamna Courtalès.

— Da, da... am bâiguit eu, sunt pe fir.

— Ascultă, domnule Valence, eu... eu nu ştiu dacă trebuie să-ţi spun lucrul ăsta, dar am senzaţia că există ceva între Margareta şi soţul meu.

Telefonam din cabina unui băruleţ. Dinspre toaletă, venea un miros de urină. Din sală, se auzeau ciocniturile bilelor unui joc automat, probabil un flipper.

— Ceva?

Senzaţiile mele erau foarte clare. Nu puteam fi eu acela care se găsea în acele clipe în cabina aceea telefonică. De acord, era o scenă reuşită, cu exact nota uşor sordidă de decor care i se potrivea, dar altcineva era protagonistul. Nu eram cu cel care vorbea despre Margareta cu o femeie pe care abia o cunoscusem!

— Tare aş vrea să mă fi înşelat, spuse doamna Courtalès, dar din păcate, nu cred. Nu ştiu de când durează şi ce se întâmplă exact, dar ceva-ceva există...

Se întrerupse din nou, aşteptând să-mi audă reacţia. Nu am spus nimic.

— Înţeleg ce efect au aceste cuvinte asupra ta, continuă ea. Şi eu am fost şocată...

— Nu-i posibil, am murmurat eu. Nu-i posibil...

— Hm. Bineînţeles, nu vreau să te forţez să crezi lucrul ăsta. Şi îmi pare rău că te-am făcut să suferi. Dar m-am gândit că este mai bine să te pun la curent...

— O să vorbesc cu Margareta.

— Să vorbeşti cu ea?

— Da, o s-o întreb direct. Noi doi nu ne-am ascuns niciodată nimic. Ne-am spus întotdeauna totul, ne-am...

— Doamne sfinte, cât eşti de tânăr, săracul meu Philippe, oftă ea.

Nici măcar nu am remarcat că mi-a spus pe nume.

— ...Iar ca scriitor, eşti naiv, să ştii de la mine. Ai de gând, aşadar s-o întrebi direct pe Margareta? Şi ce-i cu asta? O să nege, asta o să se întâmple... Am o idee mai bună. Întreab-o ce-o să facă poimâine după-amiază.

— Adică duminică? De ce? Nu..?

— Întreab-o şi o să vezi tu. Bună seara, domnule Valence.

Şi închise.

Am ieşit din cabină şi m-am întors în sala barului. Un ţăcănit ca de mitralieră anunţa un joc gratis. Am privit jucătorii: un bărbos cu un aer

pişicher şi un tip mărunţel, cu ochelari şi cu un aer dispeptic.

— Pe Zeus, ce mai ţăcăne! exclamă vesel bărbosul.

— Hai, dă-l încolo, zău aşa, trebuie să mă întorc la muncă! gemu ochelaristul, privindu-şi ceasul cu un aer sfârşit.

Şi începu să acţioneze manetele, ca şi cum viaţa sa ar fi depins de acest lucru. Bila atinse o ciupercă, ricoşă de o bandă şi căzu în gaura din mijloc cu un pleoscăit obscen.

— Ah, târfa! exclamă deznădăjduit dispepticul.

I-am privit cu invidie: se părea că nu aveau alte griji decât jocul.

Bărbosul trecu la manete şi-şi lansă bila cu o ştiinţă elaborată. Aceasta parcurse culoarul de pornire, atinse punctul maxim al traiectoriei, lovi o ciupercă şi apoi se îndreptă exact spre deschizătura dintre cele două manete, printre care trecu, dispărând în interiorul aparatului.

— Când îşi bagă dracu' coada! mormăi bărbosul.

— Sau când se uită cine nu trebuie! mârâi dispepticul, aruncându-mi o privire duşmănoasă.

— Păi da, dacă nu ai nici măcar o fisă să bagi în aparat, atunci stai şi te uiţi la alţii! continuă bărbosul să facă apropouri.

M-am îndepărtat. Nu aveam chef să mă iau la harţă. Mă simţeam complet pierdut.

M-am întors acasă. Am privit dezgustat notele pe care mi le făcusem pentru noul meu roman şi foile albe de hârtie pe care trebuia să le scriu. Margareta, Georges Courtalès şi doamna Courtalès îmi jucau prin minte o sarabandă infernală. Soţul, soţia şi... a treia persoană! Original, ce să pun! Nici măcar nu puteai scoate vreun subiect ca lumea din aşa ceva.

Nu am mâncat nimic şi am dormit foarte prost. Masochismul meu obişnuit mă făcea să-mi amintesc cuvintele doamnei Courtalès. Revedeam ultimele plimbări cu Margareta. Se arătase la fel de tandră şi de drăgăstoasă ca de obicei.

A doua zi, când i-am telefonat, mi-a dat o explicaţie plauzibilă cu privire la absenţa ei din ajun. O prietenă din Stockholm, aflată în trecere prin Paris, o sunase în lipsa lui Courtalès. Margareta nu a vrut s-o lase să plece fără s-o vadă, aşa că au ieşit împreună.

— I-auzi! am făcut eu. Da' de unde-ţi ştia prietena ta din Stockholm numărul de telefon din Paris?

— Păi, am dat telefonul meu la toate prietenele, special pentru situaţii ca asta.

Nu mai aveam nimic de obiectat. Era verosimil.

— Ce faci mâine? am întrebat-o. Eşti liberă?

Mi s-a părut că ezită..

— Nu, răspunse în cele din urmă. Nu sunt liberă.

— De ce? Tot o prietenă din Stockholm?

— Ei, nu, dar...

Era evident că încerca să găsească cu disperare o scuză.

— Familia Courtalès are nişte invitaţi după-amiază. M-au rugat să stau, ca să am grijă de fetiţă.

— Bine, atunci am să-ţi telefonez.

După încă o clipă de ezitare, îmi spuse:

— Ba nu, Philippe... Nu aş vrea să mă suni. Ştii doar că telefonul este în sufragerie. Faţă de invitaţi... nu aş putea...

— Bine, am înţeles. N-o să-ţi telefonez decât luni. Pa.

— Te sărut, dragostea mea, făcu ea.

Am închis. În acea noapte am dormit iarăşi foarte prost. Margareta şi Georges Courtalès... Nu! Aşa ceva nu putea fi adevărat! Margareta avea douăzeci de ani, iar Courtalès, pe puţin patruzeci şi cinci. Era roşcat, începuse să chelească şi nu era câtuşi de puţin frumos. Se spune într-adevăr că un bărbat nu trebuie să fie neapărat frumos pentru a plăcea unei femei, dar asta nu este decât o părere vânturată de intelectuali...

Tot zvârcolindu-mă în pat, mă gândeam ba că chestia asta era o tâmpenie, ba că era foarte posibilă. De când mă ştiam, văzusem în atâtea filme şi citisem în atâtea cărţi că din partea femeilor te poţi aştepta la orice. Ca şi cum, întreaga civilizaţie a creştinătăţii era bazată pe acest principiu. Citind şi auzind atâtea, reacţia mea era reflexă: la primul semn de îndoială, în loc să mă adăpostesc în spatele dragostei mele şi a celebrei legi care răstoarnă munţii, mă lăsam antrenat de această deviză ancestrală, conform căreia, cu femeile totul este posibil. Şi atunci, de ce nu şi Georges Courtalès şi Margareta?

Şi apoi, era o ocazie nemaipomenită de a mă simţi ca într-un film! Philippe Valence în rolul gelosului! Philippe Valence în marele film care relatează viaţa lui Philippe Valence! Chestia asta îmi lipsise până acum: jucasem rolul nenorocitului singuratic care cutreiera sălile Muzeului Grévin, jucasem marea scenă a sinuciderii, cu cravata, în faţa lighioanei de la Notre-Dame, şi atâtea şi atâtea alte scene de dragoste, de despărţire şi de regăsire. Acum, că aveam o ocazie atât de potrivită de a fi protagonist într-o scenă de gelozie, nu aveam de gând s-o las să-mi scape!

A doua zi, dimineaţa, duminică, umblam prin camera mea ca un leu

prin cuşcă, scoţând tot felul de urlete furioase, în cea mai clasică manieră otheliană. Apoi m-am aşezat la masă, cu coatele pe hârtiile mele şi fruntea în mâini, în poziţia regulamentară a gelosului care cugetă.

Ca de obicei, eram pe trei sferturi conştient de faptul că jucam o comedie. Dar asta constituia şi o modalitate prin care, la figurat vorbind, băteam în lemn. Conform unei obscure superstiţii personale, sângele rău pe care mi-l făceam era un fel de poliţă de asigurare împotriva unui destin potrivnic.

Până la urmă am reuşit să mă consum într-un asemenea hal, încât nu am mai fost în stare să mănânc nimic.

La prânz, m-am mulţumit să fac câţiva paşi prin grădina Luxembourg, unde, probabil pentru a mă inspira, am privit îndelung statuia-gelosului ciclop Polyphem, pregătindu-se să-i strivească pe Acis şi pe Galateea.

Pe la ora trei, după atâtea şi atâtea gânduri care-mi trecuseră prin minte, mă aflam într-o stare de spirit vecină cu o criză nervoasă.

Subconştientul meu, simţindu-mă pregătit pentru boacăne, îmi sugeră să telefonez familiei Courtalès.

Am intrat în băruleţul meu obişnuit, care era deschis duminica. Prezenţa mea acolo era atât de familiară, încât barmanul mi-a şi întins o fisă, fără să scoată vreo vorbă. Fliperul era mut, văduvit de prezenţa oricărui individ bărbos sau dispeptic.

Telefonul sună îndelung, ca de obicei. În cele din urmă, cineva răspunse.

— Alo!

Era vocea doamnei Courtalès.

— Sunt Philippe Valence, am spus eu. Margareta este acolo?

— Nu, răspunse doamna Courtalès. Margareta nu este aici. Şi nici soţul meu.

— Ah! am făcut eu.

— Nu putem vorbi despre lucrul acesta la telefon. Poţi să treci pe-aici? Am să-ţi explic.

&

— Intră! spuse doamna Courtalès.

Am urmat-o în salon. Mi-a arătat un fotoliu; fotoliul în care stătuse Margareta în prima zi. Apoi s-a aşezat în faţa mea.

Preţ de câteva clipe m-a privit în tăcere. Părea tristă şi obosită, dar ochii ei violeţi îşi păstraseră strălucirea.

Nu mă puteam hotărî să vorbesc. În fond, de-abia o cunoşteam.

Îşi drese glasul şi îmi spuse:

— Păi, aşa cum vezi, sunt absolut singură. Doar cu Françoise, care doarme în camera din fund. Nu ştiu ce ţi-a spus Margareta. Dar, versiunea soţului meu este că toţi trei sunteţi împreună, pentru o formalitate importantă în legătură cu apariţia cărţii tale.

În momentul în care i-am răspuns, nu mi-am recunoscut vocea.

— Margareta mi-a spus că aveţi musafiri şi că trebuie să rămână ca să aibă grijă de fetiţă.

— În concluzie, iată-ne singuri. Este o coincidenţă cam ciudată, nu ţi se pare? Soţul meu m-a minţit, Margareta te-a minţit... Dacă adunăm una eu alta, obţinem... obţinem ceea ce ţi-am spus eu alaltăieri.

— Dar cum de aţi bănuit una ca asta, mai înainte?

Zâmbi amar:

— Un bărbat nu poate ascunde unei femei faptul că este îndrăgostit. Şi mai mult, nu este în stare să ascundă propriei soţii că s-a îndrăgostit de altă femeie.

— Dar nu se poate una ca asta! Margareta mă iubeşte! Noi doi suntem logodiţi, ea...

— Scuză-mă, te rog, am să-ţi pun o întrebare indiscretă: te-ai culcat cu logodnica ta?

Într-adevăr, era o întrebare indiscretă, dar cu toate astea, i-am răspuns:

— Nu.

— De ce?

Chestia asta nu o privea, dar i-am expus totuşi motivele mele. Spuse cu voce tare, ele sunau caraghios. Gândurile mele cele mai profunde, semănau cu peştii cei frumoşi din adâncuri: odată apăruţi la suprafaţă, frumuseţea lor pălea.

— Greşeşti, îmi spuse doamna Courtalès cu blândeţe. Să nu crezi că fetele ţin chiar atât de mult la fecioria lor. Cu atât mai mult, cu cât cu siguranţă că n-ai... mă rog... n-ai încercat să flirtezi un pic, dacă înţelegi ce vreau să spun?

Înţelegeam perfect.

— Dragul meu, galanteria te obligă să stingi patima pe care ai dezlănţuit-o. Este o îndatorire elementară.

Şi zâmbi din nou trist şi ambiguu:

— Şi în acest caz, întotdeauna se găseşte cineva care să-şi asume obligaţiile tale.

Această femeie cu ochii violeţi făcea aşadar aluzie la Margareta. O uram pe această femeie, aşa cum urăşti pe mesagerii veştilor rele.

— Şi ce-o să facem acum? am întrebat.

După gelozie, îmi arătam o durere adâncă, dar, în acelaşi timp, demnă. Prezentam toate semnele exterioare ale unei suferinţe nobile, dar ştiam că adevăratul amar avea să vină mai târziu. Pentru moment, mă aflam încă insensibilizat de şocul primit. Dar, încetul cu încetul, revelaţia dragostei mele pierdute şi a singurătăţii regăsite avea să mă invadeze în valuri, iar suferinţa avea să alunge cabotinismul.

— Ce-o să facem acum? repetă doamna Courtalès. Nu mare lucru. Eu îmi iubesc soţul, cel puţin tot atât cât o iubeşti tu pe Margareta, dar nu văd nimic de făcut. Legătura lor nu poate dura la nesfârşit. O dată şi odată, tot o să se termine. De ce nu v-aţi căsătorit până acum? Tot ceea ce se lungeşte, până la urmă ajunge să se strice!

Aştepta de la mine să-i răspund ceva, dar nu aveam nimic de spus. O uram din ce în ce mai mult. Aş fi preferat să nu ştiu nimic din cele întâmplate. De ce oare se crezuse obligată să-mi spună totul? Precis că în niciun caz din bunătate!

Margareta! Tot ceea ce se lungeşte, până la urmă ajunge să se strice! Într-adevăr, aveam senzaţia că începusem să simt un miros de putregai, un miros dulceag, de culoare violetă. Dar nu cumva oare în ochii doamnei Courtalès era ceva stricat?

Tot felul de reflecţii, mai mult sau mai puţin pline de adevăr, îmi bântuiau mintea. Expresii consacrate, spuse de diverşi: „Jurămintele femeilor sunt scrise pe nisipul mării. Primul val le şterge...” „Femeile sunt ca...” Sacul cu comparaţii mi se descărca întruna. În acelaşi timp, mă gândeam că trăiam o scenă ca din cărţi: o femeie măritată îi spune unui tânăr că soţul ei o înşală cu logodnica lui... Chiar că mi-aş fi putut începe cartea cu o chestie ca asta. Dar ce titlu să-i pun?

Eram într-adevăr curios să ştiu ce avea să se întâmple în realitate. Însă, chiar dacă era vorba despre realitate sau ficţiune, trebuia să mai născocesc şi eu ceva. Decorul era stabilit: salonul în care mă găseam. Aveam şi o parteneră: o femeie cu ochi violeţi. Exista şi o situaţie: femeia respectivă tocmai îmi spusese că amândoi eram înşelaţi. Bine. Şi acum?

Trăiam o situaţie reală, care tocmai se derula. Eram ancorat în

realitate şi încercam acelaşi sentiment de panică şi de răvăşire ca şi în faţa foii albe ce hârtie. Aceeaşi panică pe care o simţisem la Muzeul Grévin, când o întâlnisem pe Margareta pentru prima oară. Aceeaşi spaimă ce mi-a invadat fiinţa când, preţ de-o fracţiune de secundă am realizat că stăteam spânzurat de mânerul ferestrei, cu gâtul prins în laţul cravatei mele. Atât de familiarul şi durerosul sentiment de a mă simţi balansându-mă în jurul propriei mele libertăţi. Expresia asta făcea să mi se zbârlească părul pe mine, dar era singura potrivită. Beţia de a-mi stăpâni propriul destin cu propriile-mi mâini, de a fi în acelaşi timp şi creaţie şi creator. Cam multe cuvinte mari pentru a defini o situaţie banală, dar anumite sentimente nu pot fi precizate decât prin intermediul cuvintelor mari. Era o situaţie atât de insuportabilă, încât mi-a venit să mă ridic şi să plec.

— Eu zic să bem ceva. Asta o să ne mai remonteze puţin.

Păi cum să nu! Aveam, oricum, o parteneră pe doamna Courtalès. Şi ea avea un cuvânt de spus şi un rol de jucat. Nu eram eu singurul interpret al acestei partituri. Libertatea mea se termina în momentul când începea libertatea. Ameţeala care mă cuprinsese se mai atenuă. Parcă o uram mai puţin. Avea să mă ajute să-mi umplu foaia albă de hârtie şi să joc scena. Aveam trac, mă simţeam singur, şi ea pronunţa exact cuvintele care trebuiau. În acel moment situaţia era calmă: tânărul tăcea, iar femeia îi oferea de băut.

Doamna Courtalès ieşi din sufragerie şi reveni aproape imediat, împingând o măsuţă pe rotile, pe care se găseau tot felul de sticle.

— Whiski? îmi propuse ea.

Era o soluţie facilă, iar scena ar fi fost mult mai uşor de jucat şi actorii s-ar fi simţit mult mai în largul lor, dacă ar fi fost băuţi!

— Da, am consimţit eu. Whisky.

Mi-a turnat aproape jumătate de pahar. Nu m-a întrebat dacă să-mi pună şi apă şi nici eu nu i-am cerut. Probabil că aveam să mă îmbăt. Gata cu acea impresie oribilă de răceală şi de libertate lucidă. În curând, nu aveam să mă mai simt în întregime „stăpân pe mine”. Băutura îşi va avea cuvântul ei de spus. Iar noi doi, vom fi singurii răspunzători, în mod egal, de cele spuse şi făcute. Era o chestie reconfortantă.

Şi doamna Courtalès îşi turnase o porţie zdravănă, la fel ca şi mie, tot fără apă.

Îşi duse paharul la gură, dar se răzgândi şi-l ciocni de al meu:

— N-o să spun: „În sănătatea noastră”. Cu atât mai mult, n-o să spun:

„Pentru cei care se iubesc”. Aşa că zic doar „Cin-cin”!

— Cin-cin, am repetat eu.

Hotărât lucru, n-o mai uram chiar atât de mult.

Îşi dădu paharul pe gât. I-am urmat exemplul. Imediat, căldura excitantă a băuturii mă invadă. Lucrurile din jurul meu începură să prindă forme şi culori.

Doamna Courtalès umplu din nou paharele. Aşa era, nu o mai uram aproape deloc. Violetul din ochii ei îmi provocă un frison în regiunea gâtului. Am mai băut o înghiţitură. Picioarele sale, în continuare puţin descoperite deasupra genunchilor, atunci când stătea aşezată, se aflau lângă mine. Dacă aş fi întins mâna, i le-aş fi putut atinge. Nailonul ciorapilor ei avea străluciri de chihlimbar. Am mai dat pe gât o înghiţitură zdravănă.

— Îţi cam place whisky-ul, remarcă ea.

— Cred că niciodată nu am băut atât whisky, am spus eu. Am auzit că miroase a ploşniţe. Dar este o băutură nemaipomenită.

— Pentru starea în care ne găsim, nimic nu poate fi mai bun, confirmă ea. Doar...

— Doar ce?

Dădu din cap:

— Nu, nimic. Era să spun o prostie!

Mi-am terminat băutura. Reflexele de chihlimbar ale whisky-ului, reflexele de chihlimbar ale nailonului ciorapilor. Goliciunea acestei priviri violete. Mare minune dacă prostia pe care era s-o spună, nu era cumva aceea la care mă gândisem eu.

Încă nu-şi terminase băutura, dar îmi umplu paharul pe jumătate.

— Nu, am refuzat-o eu zâmbind. Zău că este prea mult!

— Ei, asta-i bună, protestă ea ironic. Un ditamai bărbat ca tine, doar n-o să se îmbete din două pahare de whisky!

— Nu este vorba să mă îmbăt, am ripostat eu.

— Atunci, care este problema?

— Păi, risc să nu mai ştiu ce spun sau ce fac...

— Şi ce-i cu asta? Din când în când, e nostim să ţi se întâmple una ca asta, nu crezi?

— Ba da, e nostim.

Îşi termină băutura şi-şi mai turnă un pahar.

— Suntem ca doi eroi dintr-un roman de duzină, remarcă ea. Ne înecăm amarul în băutură. Că veni vorba de roman, ţi-am citit cartea. Să

ştii că mi-a plăcut.

Îmi plac complimentele, numai că nu am ştiut ce să răspund. M-am mulţumit să mă pierd în ochii ei violeţi şi să exclam:

— Zău?

— Câteodată, cam despici firul de păr în patru, dar ai scris ceva modern. E adevărat că ai încercat să te sinucizi?

Dacă aş fi fost treaz, aş fi evitat răspunsul. Dar cu trei pahare de whisky la activ, pudoarea mea se cam risipise:

— Da, este adevărat.

— Şi pentru motivele pe care le-ai scris? Pentru că nu aveai nicio prietenă?

— Păi...

— Da, ştiu, ai pomenit despre singurătatea metafizică, dar adevăratul motiv, l-au constituit femeile, aşa-i?

— Da.

— Ce ciudat!

Nu am întrebat-o ce anume putea fi atât de ciudat. De fapt, totul era ciudat. Ea, eu, noi, amândoi. Mai ales noi doi. O pereche neobişnuită. Adevăratele perechi erau ea şi Georges Courtalès, eu şi Margareta şi atâţia alţii ca noi. Mentalitatea împământenită obişnuieşte să asocieze oamenii doi câte doi. Acum, cuplurile se inversează: Georges şi Margareta, eu şi... A naibii de viaţă! Nu putea fi adevărat! Lucrul ăsta se întâmpla într-o altă lume! Margareta şi Georges Courtalès erau două fiinţe abstracte. Nu-i vedeam a fi împreună. Nu-i vedeam eu sărutându-se şi făcând dragoste. Pentru a fi gelos cu adevărat, trebuie să fii o fiinţă cu foarte multă imaginaţie. Imaginaţia mea era obişnuită. Dar nu şi în acele momente. Băutura reflecta prea mult realitatea. Reflecta prea mult ciorapii de nailon. Şi acei ochi violeţi.

Mă simţeam dur şi puternic. Şi la urma urmelor, doar eram scriitor, ce naiba! Trebuia să mi se întâmple şi mie ceva, ca să am un subiect de povestit! Nimic nu se pierdea, totul era de cea mai bună calitate: suferinţele, bucuriile, sinuciderile, teama, moartea, puritatea şi dragostea, totul se transforma în detalii tipografice şi în drepturi de autor.

Tot timpul trebuia să mi se întâmple ceva, pentru a putea scrie. Trebuia să trăiesc pentru a-mi câştiga existenţa, povestind-o. Trebuia să acţionez prompt şi să trăiesc mai rapid decât scriam, pentru a fi în permanenţă în avans cu o întâmplare de povestit. O cursă destul de nostimă. O cursă burlescă şi absurdă, ca într-o comedie mută, de pe

vremuri, în care mecanicii unei locomotive, terminându-li-se cărbunii, puneau pe foc, unul câte unul, toate vagoanele trenului, pentru a permite locomotivei să tragă după ea ceea ce mai rămânea din tren.

Totul trebuia să-mi fie de folos: gelozia, decepţia, dezgustul, această întâlnire în doi, aceşti ciorapi de nailon, aceşti ochi violeţi şi beţia mea.

Iar dacă în viaţă totul se termina cu victoria morţii asupra vieţii, a suferinţei asupra fericirii, a indiferenţei asupra dragostei, a uitării asupra amintirii, a violenţei asupra tandreţei şi a plictisului asupra tuturor celorlalte reunite, ei bine, atunci, „adio şi n-am cuvinte” şi o să vedem noi ce-o să se întâmple!

— Încă puţin whisky? mă întrebă la momentul potrivit doamna Courtalès.

— Da, sigur că da, am făcut eu, schiţând un zâmbet, fără urmă de bucurie în el, dar perfect reuşit. Sigur că da!

Se aplecă spre mine să-mi toarne în pahar. Până atunci, fiind acaparat de ochii şi de picioarele ei, nu-i remarcasem sânii. Avea nişte sâni mici şi tari, tocmai buni de pipăit.

— Mulţumesc, doamnă, ajunge, mulţumesc!

Îmi umpluse din nou paharul, al naibii să fiu!

O duşcă bună de whisky şi hai, dă-i drumul, numai asta contează, să bei şi să faci dragoste! Ţigări, băutură şi femei! Bine că mi-am adus aminte:

— Doamnă, daţi-mi voie să vă ofer o ţigară!

Luă o ţigară din pachetul meu. Mi-am scos cu greutate bricheta din buzunar, am aprins-o şi am întins-o spre ea. Mâna îmi cam tremura. M-a apucat de mână şi şi-a apropiat flacăra brichetei de ţigară. Strălucirea flăcării aprinse două luminiţe roşii în ochii ei. Bricheta se stinse. Cele două luminiţe rămaseră pe fundul ochilor. Îmi ţinu în continuare mâna strânsă între degete. Am rămas nemişcaţi. Inspiră adânc fumul. Jarul din capătul ţigării sfârâi imperceptibil. Îşi luă apoi ţigara de la buze şi suflă fumul spre mine, uşor de tot.

În pulberea fină a fumului de ţigară care mă învăluise, îi simţeam degetele care îşi măriseră presiunea. Simţeam un gol în stomac, de parcă m-aş fi aflat într-un lift care cobora prea repede.

Să trăiesc momentul. Să mă afund în imensitatea acelor ochi violeţi. În liniştea de vată a sufrageriei, un cântec cazon îmi răsuna în urechi:

„Să mi se aducă, să mi se aducă.
O femeie şi să fie dezbrăcată!”

Chiar aşa! Scena de faţă era de un erotism autentic. Prim-plan cu

buzele noastre care se apropiau. Şi se atingeau. Rujul ei mirosea a fragi...

„Ah! Fragii şi zmeura

Şi vinul pe care l-am băut!”

Prim-plan al mâinii mele stângi, mângâind un picior într-un ciorap de nailon.

„Să mi se aducă, să mi se aducă

O femeie şi să fie dezbrăcată-la piele!”

Am lăsat bricheta să-mi cadă. Nu fiindcă nu aş fi avut putere s-o ţin, ci pentru că producea un efect cinematografic: prim-plan al unei brichete care cade.

„Ah, frumoasele orăşence

Pe care nu le voi mai revedea!”

Mâna îmi urca de-a lungul ciorapului. Pielea... Tâmplele îmi băteau să-mi spargă capul. Prim-plan cu doamna Courtalès gâfâind.

Plan general: Philippe ridicându-se brusc şi luând-o în braţe pe doamna Courtalès.

Un sughiţ datorat băuturii în apropierea uşii. Tâmplele îmi băteau în continuare, nebuneşte. Prim-plan cu doamna Courtalès:

— Nu, Philippe. Nu, nu în camera mea. Nu se ştie niciodată... dacă se întoarce Georges... în cealaltă cameră...

Plan general: Philippe ducând-o pe doamna Courtalès până la capătul coridorului şi intrând în camera din fund. În camera Margaretei.

Plan apropiat: Philippe punând-o pe doamna Courtalès pe pat.

Încă un sughiţ datorat whisky-ului. Philippe aplecându-se deasupra patului. Desfăcând rochia doamnei Courtalès cu gesturi brutale şi neîndemânatice. Reflexe de chihlimbar pe ciorapii de nailon. Miros de whisky. Sprâncenele roşii ale lui Georges Courtalès. Margareta. Un miros de fragi. Combinezonul răvăşit. Sutienul desfăcut. Prim-plan al unor ochi violeţi.

Totul se întunecă.

&

Sommet închise telefonul. Apoi mă privi. Poate că avea să vorbească ceva despre toată povestea asta cu spitalul. Să-mi spună în ce anume mă privea pe mine.

Fiindcă era clar că avea o legătură cu mine. O simţeam până în măduva

spinării. Am încercat să judec niţel.

Vasăzică, am fost convocat la poliţie ca urmare a descoperirii cadavrului pentru care eram suspectat.

În al doilea rând, s-ar putea să aibă împotriva mea o prezumtivă probă materială. Dar, o probă materială prezumtivă, fără mobilul de rigoare, nu le-ar folosi la nimic. Niciun judecător nu m-ai acuza într-o asemenea situaţie. Şi niciun juriu nu m-ar condamna.

Nişte probe zdrobitoare, fără mobil, mai treacă-meargă. Dar o probă prezumtivă, fără vreun mobil, în nici-un caz. Ar fi o acuzaţie prea inconsistentă.

Era clar că nu descoperiseră probe zdrobitoare altminteri aş fi fost în stare de arest. Iar dacă se purtau aşa cu mănuşi, asta însemna că în continuare căutau. Încercau să mă prindă cu ceva.

Şi precis că în legătură cu istoria asta cu spitalul încercau să mă prindă şi să găsească mobilul.

— De ce? Cum? Era un mister.

Drama avusese loc cu opt luni în urmă. Opt luni şi cincisprezece zile după ce eu şi doamna Courtalès...

Sommet se aşează. Comisarul se curăţa între dinţi cu unghia de la degetul mic.

— Cam durează, spuse el.

Sommet căscă.

— Mda. Şi până acum, nu a durat cine ştie ce. Sunt cazuri când poate să dureze o zi întreagă. Sau o noapte întreagă.

— Hei, nici chiar aşa! Cam exagerezi, ce naiba, exclamă comisarul.

— Totul depinde de modul în care este plasat. În cazul ăsta, este plasat prost.

— Sper să se termine totul până la prânz, spuse comisarul. O să-i salveze pe amândoi?

— Se pare că doctorul este optimist.

— Doctorii sunt întotdeauna optimişti.

— A, am uitat. Lecler a întrebat dacă s-a gândit careva să-i ducă ceva de mâncare, în cazul în care ar mai dura peste ora prânzului.

— Asta-i bună! Lecler ăsta se gândeşte numai la mâncare! Şi ce-mi spui mie asta? Doar n-o să crezi că o să mă duc eu să-i duc domnului Lecler mâncărica? Poate şi o gustărică pentru după-amiază, nu? Ce naiba, nu sunt valetul domnului Lecler.

Vorbeau fără să le pese de mine. S-ar fi zis că mă uitaseră.

Pendula arăta ora unsprezece şi zece minute. În copac, pasărea începuse să cânte. Însă nu mai consideram lucrul ăsta ca pe ceva de bun augur.

Mi se făcuse frică. Mai adineaori, aveam chef să mă mişc puţin, pentru a-mi dezmorţi picioarele. Acum, eram stăpânit de un imbold devastator de a scăpa din biroul ăsta. De a mă afla din nou afară, de a regăsi aerul curat şi soarele. Am o ţicneală cu aerul curat, aerul de la ţară.

Pentru prima oară, mi-a trecut prin minte gândul că poate nu aveam să ies atât de uşor din biroul ăla. Sau, poate că aveam să ies cu cătuşele la mâini.

Cu cătuşele la mâini... Mâinile doamnei Courtalès încătuşându-le pe-ale mele... Un joc de cuvinte? Nu, ceva echivalent.

Poliţiştii căutau un mobil. Dacă ar fi ştiut că mă culcasem cu ea, – atunci ar fi vrut acest mobil. Mda, era o chestiune. Numai că nimeni nu a ştiut lucrul ăsta! Şi doar nu peste opt luni, mai târziu...

— Vom avea rezultatele imediat? întrebă comisarul.

— Depinde, spuse Sommet.

Şi îşi aprinse pipa. Un miros plăcut se răspândi în încăpere.

Mi-am dres glasul:

— Dacă nu mai aveţi nevoie de mine, atunci, poate că...

Comisarul îmi adresă zâmbetul său cel mai amical:

— Aşa este, domnule Valence, într-adevăr, depoziţia dumneavoastră este aproape pe sfârşite...

M-am ridicat pe jumătate din scaun.

— ... dar s-ar putea să mai avem nevoie de dumneavoastră, pentru o mică verificare. N-o să dureze cine ştie ce. Mai puteţi sta niţel, nu?

Am încercat să-mi iau un ton degajat şi să zâmbesc:

— Da, nicio problemă, mai pot sta puţin.

M-am reaşezat. Transpiraţia palmelor mele lăsase urme pe braţele scaunului.

— Un scriitor trebuie să ştie cât mai multe. Poate că asta o să vă dea idei pentru un viitor roman poliţist.

— Nu cred că pot să scriu un roman poliţist. Nu sunt în stare să aranjez crime perfecte, nici măcar pe hârtie.

Era exact răspunsul care trebuia dat.

Comisarul surâse cu ipocrizie. Sommet fuma în continuare impasibil.

Privirea mea făcu înconjurul încăperii. Într-adevăr, trăim un roman poliţist sau, mai bine zis, un roman criminal. Şi cu toate astea, se părea că

nu se întâmplă nimic. Teama din adâncul sufletului îmi era familiară, o cunoşteam prea bine, cu mult înainte de povestea asta şi chiar mai înainte de a o cunoaşte pe Margareta... Scaunul în care stăteam era un scaun foarte comod. Comisarul avea un aer tihnit. Sommet părea că moţăie cu pipa în mână. Nimic din decor nu părea a fi anume făcut pentru a dramatiza atmosfera: nici suportul creioanelor şi al pixurilor, nici calendarul de birou fixat pe un postament din marmură falsă, nici scrumiera de bronz. Nici măcar telefonul, faţă de care aveam o animozitate cu totul specială.

Exact cum a spus nu mai ştiu cine, este teribil cât de obişnuită poate fi viaţa!

Neştiind ce să mai fac, mi-am aprins o ţigară. Ţigara – „trase adânc şi apoi suflă fumul încet pe nări" (încă un rând scris) – mă făcu să mă gândesc la romanul la care lucram. M-am chinuit ceva până să-l urnesc, ca de altfel şi cu celălalt. Poate că n-o să mai apuc să-l termin niciodată! Sau, cine ştie, poate că o să-l termin într-o celulă! O chestie ca asta i-ar mări tirajul!

Există o întrebare stânjenitoare, pe care comisarul, din fericire, a uitat să mi-o pună: de ce am întrerupt relaţiile cu toţi, unul după altul, acum opt luni, după ce s-a produs drama? De ce nu am mai revăzut pe nimeni?

Am tot încercat să inventez nişte răspunsuri satisfăcătoare la întrebarea asta, dar degeaba. Nu putea exista niciun răspuns satisfăcător... exceptând adevărul.

Numai că, bineînţeles, adevărul nu-i puteam spune.

&

Am plecat de la doamna Courtalès cât se poate de discret, peste vreo oră. Nimeni nu mă văzuse intrând, nimeni nu m-a văzut ieşind. Era frig. Bulevardul era pustiu. Oamenii stăteau la căldură, în casele lor sau la cinematografe.

Am mers mult pe jos, cu capul plin de whisky şi cu o durere surdă în zona tâmplelor. Nu ningea. Nici nu ploua. Cerul era doar acoperit de un cenuşiu mohorât şi prăfuit. Cenuşiul mohorât şi prăfuit al singurătăţii.

Legea Talionului, Georges Courtalès se culcase cu logodnica mea, eu mă culcasem cu soţia sa! Îl aranjasem tralala! Aşa-i trebuia, roşcovanului ăluia şmecher, trilili!

M-am chinuit destul să simt o oarecare satisfacţie. Dar fără succes. Totul nu era în fond decât o porcărie de treabă la beţie. Doamna Courtalès băuse şi eu la fel. Nu exista niciun motiv de laudă.

La intersecţia bulevardului Saint-Michel cu strada Saint-Severin, m-am întâlnit cu Stani, fostul meu coleg de la Muzeul Grévin.

Căpăţâna lui de mongol, cu mustăcioară şi ochi vii, îmi era simpatică, dar nu aveam niciun chef să stau de vorbă cu el.

— Hei, ia uită-te, laşule ce eşti! N-ai mai dat un semn de viaţă de un car de ani! Ce, acum te poţi că nu-ţi mai cobori ochi la ghizii de muzee?

L-am întrebat ce mai ştia de ceilalţi. Gaspard se căsătorise cu o cutră de femeie care-i confiscă toţi banii şi nu-i lăsa decât pentru o sticlă de bere, sâmbăta seara. Marcel plecase în America, la o şcoală de piloţi pe avioane cu reacţie. La ultima analiză făcută, nu i se mai găsise albumină în urină, ceea ce era liniştitor pentru noi toţi.

— Şi tu, mă întrebă Stani, ce ai făcut?

I-am răspuns simplu:

— Nimic.

Şi aveam ferma convingere că acesta era adevărul. Întâlnisem la Paris o suedeză, mă îndrăgostisem de ea, scrisesem o carte, suedeza se întorsese, îi găsisem o familie de a cărei fetiţă să aibă grijă, tatăl fetiţei mi-a aranjat publicarea cărţii, culcându-se cu suedeza mea, în timp ce eu m-am culcat cu nevasta lui. În afară de toate astea, nimic nou. Ca într-un roman de Jean de Letraz. Ba chiar mai dezolant.

— Nu prea pari în toate apele, spuse Stani. Vrei să-ţi fac o mică şedinţă de psihanaliză?

— Hm, eşti un scump, zău aşa, dar poţi să-mi storci capul, ca pe-o lămâie, că n-o să iasă nimic altceva decât whisky. Whisky şi numai whisky. Viaţa nu este altceva decât o uriaşă sticlă de „Black and White" Negrul alternează cu Albul, fără încetare.

— S-ar zice că eşti un personaj din Hemingway, remarcă Stani. Şi dacă Negrul alternează cu Albul, atunci tu, copil al Guadelupei, n-ai de ce să te plângi!

— Mata, domnu', te-ai prins acilea! Toată seara am pilit de m-am frânt!

— Ţi-ai căutat-o cu lumânarea. Vii să bem un păhărel, să te dregi?

— Niciodată după whisky!

— M-ai înnebunit cu whisky-ul ăla al tău! N-ar trebui să bei atâta.

— Nici nu o fac. Însă a fost situaţia aia, ştii, ori acum, ori niciodată!

Îmi aruncă o privire inteligentă şi luminată.

— O tipă, nu?

Am dat din cap, în semn că da. Aveam un chef teribil să-i povestesc toată tărăşenia. Brusc, mi s-a părut că era o chestie foarte picantă. Dacă m-ar fi întrebat, nu aş fi ezitat şi i-aş fi povestit totul. Dar s-a mulţumit să mă observe.

— E nostim, zău aşa! Înainte de atac, o iei la măsea, ca să ai curaj, iar după, o iei din nou la măsea, ca să uiţi. Niciodată bărbaţii nu pot să facă ceva cu sânge rece.

— Viaţa nu poate fi trăită cu sânge rece, i-am răspuns.

În gură aveam un iz de ciocolată. Mi-am dat seama că emisesem o cugetare cât se poate de tâmpită.

Stani mă privi câteva clipe în tăcere.

— Şi acum, nu prea ştii ce ai de făcut, nu? spuse el în cele din urmă.

Am ridicat din umeri, cu un aer neputincios. Însă, am încercat totuşi o uşoară satisfacţie: exista cineva care se interesa de soarta mea. M-am mai înzdrăvenit, cât de cât.

— Ar trebui să te duci la o femeie, spuse Stani.

Inima îmi dădu un rateu şi un damf de whisky îmi umplu gura.

— Păi, tocmai de acolo vin! i-am răspuns.

— Atunci când un paraşutist nu a reuşit un salt, continuă Stani, este obligat să repete saltul imediat. Este singura modalitate de a învinge senzaţia de înfrângere şi de teamă care urmează eşecului. După asta, devine sigur de el şi destins, încât poate să sară fără greşeală ani buni de zile. Aşa este, cum ţi-am spus eu: reţine parabola asta şi încredinţeaz-o ca pe-o moştenire fiilor tăi, ca ei s-o spună mai departe fiilor lor şi tot aşa, până la a douăzecea generaţie a ta, încât toţi să tragă foloase de pe urma ei. Aşa grăit-a Zarathoustra. Amin.

— Nu eşti decât un psihanalist obscen, incompetent şi în stare de orice blasfemie. Să ştii că nu a fost niciun eşec. Nici vorbă de eşec.

— Când eşti trist după, atunci a fost un eşec de o manieră sau alta.

Brusc, toată teama şi amărăciunea din mine mi-au răbufnit până la buze. Cuvinte şi nimic altceva decât cuvinte! Dar despre Margareta era vorba! Despre Margareta. În carne şi oase!

— M-am săturat până-n gât de femei, am mormăit eu. Când nu le ai, dai din colţ în colţ să găseşti una. Iar când le ai, nu-ţi mai vine să trăieşti. Dacă chestia asta o să dureze, o să devin misogin.

— Eu sunt de mult timp aşa ceva, dar mă tratez prin homeopatie. Gata, uite strada mea, eu mă duc. Ne mai vedem noi. Salut.

Poftim! Pentru Stani, eu nu eram decât un pretext pentru a sta la taclale. Iar pentru mine, Stani nu era decât interlocutorul care mă putea înzdrăveni. Fiecare îşi îndeplinise funcţia faţă de celălalt. Fusese un fel de paranteză.

M-am întors acasă. Am crezut că eram destul de beat ca să cad în pat şi să adorm buştean, însă excitaţia abrutizantă a băuturii mă legăna, de mă simţeam o coajă de nucă pe valuri.

Chipul Margaretei, al doamnei Courtalès şi al lui Georges Courtalès prindeau pe rând contururi, în haosul în care pluteam.

Câteodată, mă mai ridicam în capul oaselor şi urlam:

— Târfa! Târfa!

Margareta! Mica mea Margareta! Până în acel moment, povestea noastră mi se păruse atât de frumoasă! Am reuşit să ne regăsim, în ciuda timpului şi a depărtării, iar dragostea mea pentru ea încă era singurul lucru în care mai credeam. Nu, mai trăiam decât cu încrederea în dragostea care învingea moartea. Dar dacă această încredere ar fi dispărut? De ce anume m-aş mai fi agăţat a trăi în continuare? Unde aş mai fi putut găsi acea forţă de a întreprinde ceva, de a persevera şi de a reuşi?

M-am dat jos din pat şi m-am dus la fereastră. Prin gheaţa de pe geam şi prin întunericul nopţii, lighioana rânjea. Agăţată de catedrală, aşa cum mă agăţasem eu de dragostea mea, părea că descoperise brusc că sprijinul ei era la fel de îndoielnic ca şi al meu. Şi am rămas aşa, faţă-n faţă, fiecare cu figura schimonosită sub un cer gol.

Mi-am privit apoi notele şi foile albe de hârtie împrăştiate pe masa de lucru. Ce să scriu? O poveste de dragoste? Am pufnit în râs. Ca să mă răzbun, puteam scrie despre aventura dintre Margareta şi Georges Courtalès şi despre cea dintre mine şi doamna Courtalès. Georges ar fi făcut o figură de nedescris! Dar numai gândul că aş fi fost obligat să retrăiesc ultimele trei zile, pentru a scrie, m-a făcut să-mi vină să vomit.

Aşa că, ce să scriu? Nu aveam niciun mesaj de transmis, decât, poate acela că viaţa merită efortul de a fi trăită, dar asta, repede de tot! Hm, asta ar fi fost o idee. M-am aşezat la masă şi am scris în mijlocul unei foi de hârtie:

„Paul Valois ajunse la concluzia că viaţa merita efortul de a fi trăită, dar asta, repede de tot...”

Cum am terminat de scris fraza, cum am şi tăiat-o cu o linie. Era de o stângăcie greu de digerat. Iar numele de Paul Valois era prea transparent.

Cititorul nu trebuia să știe că, de fapt, era vorba despre mine. Un autor trebuie să se ascundă în spatele personajelor sale. Bine. Vasăzică, îmi trebuia un alt nume. Mi-am luat agenda de pe masă și am început s-o frunzăresc: Basile, Genevieve, Rigobert, Amelie, Epiphanie, Melanie...

Iarăși un sughiț datorat whisky-ului și în continuare aceeași migrenă. Iar din agendă, nimic care putea fi ales. Am aruncat-o nervos prin cameră. Asta era. Așadar, pentru a începe o nouă carte, se întâmpla mereu același lucru! Tracasările apăreau chiar de la început cu tot felul de tâmpenii: trebuia să găsesc niște nume personajelor, să le găsesc o ocupație și tot așa. Dar în fond, de ce să nu-mi botez eu personajul Stani? Am mototolit foaia de hârtie și am trimis-o după agendă. Apoi am luat alta și am mâzgălit în mijlocul ei:

„Una dintre cele mai ferme convingeri ale lui Stani, era că viața merita efortul de a fi trăită, dar asta, repede de tot...”

Nu știu dacă era corect spus o „convingere fermă”. Și parcă fraza asta era și mai stângace ca prima.

M-am aruncat în pat. Pielea aia de pe mine era atât de a naibii, încât nu mă ajuta la nimic. Să dorm! Să uit totul și romanul și pe Margareta și pe Georges Courtalès și... și porcăria sinistră din acea după-amiază... În mod special, porcăria aia! Margareta și Georges aveau să rămână întotdeauna pentru mine ceva abstract. Dar, eu și doamna Courtalès, asta era o porcărie, cu tot parfumul ei care încă îmi gâdila nările, O uram din nou.

În cele din urmă, m-am simțit cufundându-mă într-un fel de toropeală; simțeam că mă sufoc, de parcă aș fi fost îngropat de viu.

Acei ochi violeți erau împreună cu mine în mormânt, privându-mă.

&

Bubuituri ca de ciocan îmi răsunau în tâmple. Durerea iradia până în vârful picioarelor. M-am hotărât să mă scol. Cineva bătea la ușă.

Pe drum, mi-am aruncat ochii la ceas. Era trecut de unsprezece.

Era un comisionar. Îmi întinse un plic și se întoarse pe călcâie, mai înainte de a-i da un bacșiș.

Adresa mea de pe plic era scrisă de mâna lui Georges Courtalès. Am desfăcut plicul surescitat. Descoperise oare că...

Dragul meu Philippe,

Eu şi cu soţia mea vom fi încântaţi dacă vei accepta invitaţia de a bea o cafea la noi acasă. Te aşteptăm pe la ora două.

Cu prietenie,

Georges Courtalès

Nu-mi dădeam seama încă ce ascundea invitaţia asta, dar cu siguranţă că ascundea ceva. Niciodată până acum Courtalès nu-mi trimisese vreo invitaţie în scris. Dacă avea de gând aşa ceva, mă anunţa prin Margareta.

Dar era adevărat, că acum, Margareta...

Mi-am făcut o toaletă rapidă şi m-am îmbrăcat.

Mă simţeam îngrozitor de vinovat. Amintirea celor petrecute în ajun mă apăsa pe stomac. Încercam să reacţionez într-un fel, dar nu reuşeam, în niciun chip. Aveam sentimentul de vinovăţie faţă de Georges şi de Margareta. Asta-i bună! Să mă simt vinovat faţă de ăia doi, care, de fapt, ei începuseră! Ăia doi! Într-adevăr, mă gândeam la Margareta ca la o străină. În două zile, acea Margaretă pe care o ştiam făcuse loc unei străine.

Ce deveniseră în aceste două zile sărutările noastre, scrisorile, privirile şi timpul petrecut împreună?

Mi-am dat seama că zdrobisem sub picioare o frunză veştedă: „Una dintre cele mai ferme convingeri ale lui Stani era că viaţa merita efortul de a fi trăită, dar asta, repede de tot.” Nişte cuvinte umflate, care nu făceau altceva decât să lungească pelteaua.

Doamne, câtă tâmpenie şi cât de idiot este spusă!

Viaţa nu merita câtuşi de puţin efortul de a fi trăită.

Am pus la încălzit apa pentru cafea şi am început să-mi tai o felie de pâine. Privirea mi-a căzut asupra mânerului ferestrei. Apoi asupra cravatei agăţate la capul patului. O tentaţie facilă. Dar, hotărât lucru, nu aveam chef de nimic. Nici chiar să fac un gest. Toate prostelile astea mergeau înainte de a o cunoaşte pe Margareta. Acum nu mai eram în stare de aşa ceva. Dacă Margareta fusese avută de cineva, mai puteau exista şi altele. Dovada era doamna Courtalès, care fusese şi ea avută de cineva. Viaţa mergea înainte. Poate că era dezarmantă constatarea asta bleagă, că viaţa merge înainte, cu alte femei, cu alte îmbrăţişări şi cu alte uitări. Mă încăpăţânam să-i dau un sens şi o valoare, aşa cum mă încăpăţânam să dau un sens şi o valoare întâlnirilor mele cu Margareta, însă niciodată nu aveam să reuşesc, nici pentru una, nici pentru alta. Dacă privirile tandre ale Margaretei puteau fi şterse uşor din memorie, dacă din atâta dragoste nu mai rămânea nimic, atunci nimic nu mai putea avea

sens. Iar viaţa avea să se scurgă într-o succesiune de mici dispariţii derizorii, de neispăşit.

Şi eu, nici măcar nu aveam resursele necesare pentru a scrie o carte prin care să fac cunoscute aceste revelaţii lumii întregi. Deşi cu lucrările care dezbăteau aceleaşi probleme ca ale mele se putea face un morman de la pământ până la lună.

Şi atunci, ce-mi rămânea de făcut?

Mi-am turnat cafeaua în ceaşcă şi am muşcat din sandvici.

&

La ora două, am sunat la apartamentul familiei Courtalès.

Mă cam stresa gândul că aveam să mă aflu în faţa lui Georges. Cel puţin speram să n-o întâlnesc pe Margareta. Văzându-i pe amândoi, împreună, legătura lor ar fi căpătat un aspect concret, lucru care-mi era necunoscut până atunci. Şi apoi, mă gândeam că este destul de jenant să strângi mâna cuiva, cu a cărui nevastă te-ai culcat în ajun. Mă rog, pe mine chestia asta mă jena.

Îmi deschise menajera şi mă conduse în sufragerie.

Georges şi Margareta stăteau la masă, împreună cu Françoise. Doamna Courtalès lipsea. Margareta o ajuta pe Françoise să-şi termine de mâncat compotul. Fetiţa era murdară în jurul gurii.

Georges îmi întinse mâna, fără să se ridice.

— Salut, Philippe! Aşează-te!

M-am aşezat.

— Nu mă săruţi? mă întrebă Margareta.

Am privit-o. Îmi zâmbea şi îmi făcuse cu ochiul. Nu am prea înţeles bine. Chestia asta nu prea corespundea cu ideea pe care mi-o făcusem eu despre situaţia existentă.

M-am ridicat, m-am îndreptat spre ea şi am sărutat-o pe obraz. Françoise profită şi hăpăi din compot, ceea ce o făcu să se înece şi să tuşească, dând afară din gură compotul pe farfurie.

Tatăl său o privea cu un fel de indulgenţă plină de admiraţie. Probabil că se gândea: „Cât de bine se îneacă şi ce-i mai reuşesc prostiile la vârsta ei!”

M-am înapoiat la locul meu şi m-am aşezat. Margareta chiar că avea aerul unei logodnice fericite că se întâlnise cu logodnicul său, pe care nu-l

mai văzuse de un amar de vreme. Iar Georges avea aerul unui părinte, ramolit, înnebunit după odrasla sa. Nici nu te-ai fi gândit că... Dacă doamna Courtalès nu mi-ar fi spus nimic, nici nu mi-ar fi trecut prin cap că între Georges şi Margareta ar fi putut exista cea mai mică intimitate.

Dar de fapt, unde se afla doamna Courtalès? Nici măcar nu i se puseseră tacâmurile.

— Soţia mea vă roagă s-o scuzaţi, spuse Georges, parcă răspunzând întrebării mele. Nu se simte prea bine.

— Sper că nu este nimic serios?

— Ah, nu! Nu! O migrenă rebelă. A simţit nevoia să se întindă şi să se odihnească. Este ficatul, ficatul, fără doar şi poate.

După părerea mea, era whisky-ul, dar era o părere pe care o păstram numai pentru mine.

Menajera aduse o tavă, pe care se afla serviciul de cafea. Margareta îmi turnă cafeaua într-o ceaşcă.

— Mai toarnă-mi puţin, te rog, spuse Georges.

Margareta îi turnă cafeaua. Am desluşit pe figurile lor urmele unei complicităţi tandre, dar, concret, nu am putut depista nimic. Din nou, mi-a trecut acelaşi gând prin minte: dacă doamna Courtalès nu mi-ar fi spus nimic, niciodată nu aş fi putut bănui ceva.

Georges bău o gură de cafea, încet, tacticos, apoi puse deoparte ceaşca cu cafea şi îşi aprinse un trabuc.

— Margareta, spuse el, oferă-i şi logodnicului tău o ţigară.

Şi arătă cu degetul spre pachetul de ţigări din spatele ei, de pe bufet. Vasăzică, îi spusese pe nume! Da, dar îi spusese în felul acesta începând chiar din prima zi. Lucrul ăsta nu dovedea nimic.

Margareta îmi întinse o ţigară. Luă şi ea una, pe care i-am aprins-o. M-am gândit la doamna Courtalès şi la scena petrecută cu o zi înainte: totul începuse de la aprinderea unei ţigări.

— Nu ţi s-a părut scrisoarea mea cam ciudată? întrebă Georges.

— Ba da. Un pic.

— Nu ai nicio idee de ce anume ţi-am trimis-o? Nu ghiceşti de ce am ţinut să vii aici?

Am simţit un fior rece în şira spinării. Zâmbea, dar privirea sa mă examina într-un mod ciudat. Şi Margareta mă observa, zâmbind.

Françoise lingea resturile de compot din farfurie.

— Nu, am răspuns eu, nu ghicesc.

— Pentru un scriitor, aşa cum eşti, nu prea ai un spirit deductiv.

Se ridică şi continuă:

— Menajera o să strângă masa. Cred că o să ne simţim mai bine în salon.

L-am urmat în salon. Se aşeză în fotoliul în care soţia sa luase loc în după-amiaza zilei de ieri. Abia ieri! Mii se părea că trecuseră ani de atunci!

M-am instalat în acelaşi fotoliu ca în ajun. Unul dintre motive era că fotoliul se afla mai aproape de mine. Apoi, poate şi pentru faptul că îmi plăcea să regizez niţel lucrurile.

— Margareta, culc-o te rog pe Françoise, spuse Georges. O să te aşteptăm.

Vorbise cu un ton grav şi solemn. De ce naiba trebuia musai ca Margareta să fie prezentă? Ochii săi de un cenuşiu deschis, rămăseseră imperturbabili, sub sprâncenele roşcate. Emana o senzaţie de forţă şi de energie, dar, în afară de acest lucru, nu am văzut ce anume ar fi putut-o seduce într-adevăr pe Margareta. Fără a mai socoti că era aproape de două ori mai în vârstă decât ea!

Menajera, cu un aer stilat, se apropie cu o măsuţă pe rotile:

— Doriţi să beţi ceva? Whisky?

Nu aveam forţa să scot nici măcar o vorbă. Am dat din cap, în semn că nu.

— Sănătatea înseamnă sobrietate, aprobă el. Nici eu, la vârsta ta, nu prea beam. Dar acum, este cu totul altceva!

Îşi turnă o porţie zdravănă de coniac, pe care o dădu pe gât. Apoi îşi umplu din nou paharul şi şi-l ridică în dreptul nasului său, ca un cioc de vultur:

— În cinstea femeilor noastre, a cailor noştri şi a celor ce-i încalecă!

Am găsit puterea să fac o grimasă, care se voia a fi un zâmbet politicos.

— Ah, ah! făcu el. Am uitat că mă adresez unui logodnic plin de castitate. Ce să-i faci, îmi vin în minte amintiri de pe vremea cavaleriei. Cum merge treaba?

— Nu prea bine, am murmurat eu.

— Dă-i zor, bătrâne, dă-i zor! Editorul îmi bagă sula în coaste! Ce naiba se întâmplă cu tine? Nu găseşti niciun subiect?

— Nu.

— Păi atunci, uită-te în jurul tău! Citeşte faptele diverse! Sau, ştiu şi eu, ia o legendă veche şi adapteaz-o vremurilor ăstora. Sau un vodevil. Un vodevil de Feydeau. Şi fă o dramă din el. Bărbatul, nevasta, amantul şi

patul, toate le ai pe tavă! Nu mai ai pentru ce să-ţi storci creierii. Cine a încercat să scrie altceva şi să mai scoată şi bani din asta a dat-o în bară. Însă, întotdeauna, povestea cuiva înşelat, comică ori tragică, a avut succes. Şi ştii de ce? Ei bine, am să-ţi spun eu: într-o carte, cititorului îi place să se identifice cu eroul; cu cât acest lucru este mai uşor de făcut cu atât mai mult cititorul agreează chestia asta. Iar dacă este vorba despre cineva înşelat, atunci nimic nu poate fi mai uşor pentru cititor să se identifice cu un astfel de personaj. Fiindcă este o istorie veche de când lumea, de aia.

Margareta îşi făcu apariţia.

— Am culcat-o pe Françoise, spuse ea.

Georges se ridică.

— Îmi pare rău că lipseşte soţia mea, care ar fi completat în mod fericit această mică ceremonie, începu el grav...

Întinse spre mine degetul arătător şi, schimbându-şi tonul, mă întrebă neîncrezător:

— Nu zău, chiar nu-ţi imaginezi pentru ce te-am chemat? De ce ne aflăm aici toţi trei?

— Vă repet că nici nu-mi trece prin cap, am făcut eu.

Începusem să mă satur. N-avea decât să spună şi să termine odată.

— Cu atât mai bine, spuse el, mi-ar fi părut rău ca să lipsească surpriza. Dragul meu Philippe, cred că logodnica ta are un mic cadou pentru tine...

Margareta păşi spre mine şi-mi întinse un pachet învelit în hârtie albă, legat, cu panglică roşie.

— Felicitări, dragul meu, şopti ea.

Şi mă sărută pe gură.

Georges urmărea scena cu un aer înduioşat.

Am desfăcut pachetul. O carte. Pe un fond alb, ţâşnea titlul cu caractere roşii:

DUMINICA NU SE FAC ÎNMORMÂNTĂRI

...Deasupra, în stânga, stătea scris numele meu: Philippe Valence. Pe o banderolă galbenă, cu caractere mari, era tipărit; „În sfârşit, un tânăr din Guadelupa vorbeşte!”

Am privit cartea. Era adevărat: aşa era, trebuia să apară pe la jumătatea lui ianuarie! Georges şi Margareta zâmbeau, privindu-mi faţa

uluită.

— Dragul meu Philippe, spuse Georges. Am vrut să primeşti primul exemplar chiar din mâinile logodnicei tale.

Am răspuns ca prostit:

— Mulţumesc, mulţumesc...

— Ei bine, o asemenea ocazie trebuie udată! Şi de data asta, o să beţi împreună cu mine.

Chemă menajera şi-i ceru să aducă o sticlă cu şampanie.

— Îmi pare teribil de rău că soţia mea nu se simte bine, spuse Georges cu regret, desfăcând sârma dopului. Te place mult. Iar botezul ăsta, i-ar fi făcut plăcere. Eh, nu-i nimic, o să fie prezentă la al doilea! Sper că vederea primului exemplar al cărţii tale, o să-ţi dea pinteni pentru cea de-a doua!

Dopul sări. Georges umplu paharele şi ni le întinse pe ale noastre.

— În cinstea voastră, a toţi trei, ură el. Margareta, tu şi cartea!

— Pentru tine, iubitule! spuse Margareta, ridicând paharul.

Am băut.

Georges îşi tamponă colţurile buzelor cu batista.

— Şampanie după coniac, ce amestec, se strâmbă el.

Se întoarse apoi spre mine:

— Ştii că exemplarul ăsta din mâinile tale este un mic tur de forţă?

Alaltăieri, sâmbătă, broşarea încă nu era terminată. Abia ieri am putut obţine primele exemplare, printr-o favoare cu totul specială. Şi, ca să ştii şi tu, am obligat-o pe logodnica ta să mintă. Întrucât soţia mea nu se simţea bine de câteva zile şi intenţiona să stea la pat duminică, nu puteam s-o las pe Françoise acasă cu ea. Aşa că am luat-o pe Françoise cu mine la tipografie, şi pe Margareta, ca să aibă grijă de ea. Dar i-am spus Margaretei să nu-ţi sufle o vorbă despre locul unde vom merge! Ţineam neapărat să-ţi fac o surpriză! Ca, de altfel, şi nevastă-mea. Îi era atât de teamă ca nu cumva Margareta să-ţi spună! A tot bătut-o la cap să nu cumva să deschidă gura! Dar Margareta şi-a jucat rolul perfect, jos pălăria! Eşti de acord cu mine? Sau mă păcăleşti cumva? Ţi-a spus sau nu ţi-a spus?

Am dat din cap:

— Nu. Pe cuvântul meu că nu mi-a spus absolut nimic...

— Să fie într-un ceas bun, spuse Georges, terminându-şi paharul. Mai vrei puţină şampanie?

&

Azurul cerului iradia nuanţe calde, ce îndulceau peisajul. I-am întins mâna Margaretei, care la rândul ei, o luă pe fetiţă de mână. În cinstea primului exemplar al cărţii mele. Georges Courtalès îmi permise să petrec după-amiaza împreună cu Margareta.

— În felul ăsta, mâine o să fii în formă şi o să ai un spor teribil eu noua ta carte. Ce zici?

După ce am dus-o pe Françoise la grădiniţă, am ajuns în grădina Luxembourg. Pe marginea unui bazin cu apă, un preot acţiona telecomanda unei vedete lansatoare de torpile.

Îmi pusesem cartea în buzunarul interior al pardesiului. Îi simţeam coperta la fiecare pas.

— Eşti mulţumit? mă întrebă Margareta!

Era îmbrăcată într-un pardesiu albastru. Pe cap purta o pălărioară din catifea roşie, de sub care părul, ieşea în dezordine. De frig, obrajii i se înroşiseră, şi în colţul ochilor îi apăruse câte-o lacrimă, însă râdea din priviri.

— Da, i-am răspuns eu. Sunt mulţumit!

Cuvintele sunaseră prost. Atâta timp cât fetiţa fusese cu noi, aş fi putut vorbi, fără să-mi prea pese. Dar acum, aflându-mă singur cu Margareta, mă găseam cufundat într-o stare de totală confuzie interioară.

— Nu prea eşti vorbăreţ, observă ea. Eşti supărat pentru ieri?

Ah, da, eram supărat pentru ieri! Dar nu pe ea! Dacă exista cineva pe care l-aş fi urât mai mult decât pe doamna Courtalès pentru că mă minţise, atunci acea persoană eram chiar eu!

O iubeam pe Margareta, eram logodiţi. Şi în clipa când prima femeie întâlnită mi-a îndrugat despre ea tot felul de bazaconii, n-am ezitat – decât foarte puţin – şi am crezut-o orbeşte. Fără cea mai mică dovadă.

Eu am fost cel care, cu un singur gest, a şters atâtea şi atâtea ore petrecute împreună, atâtea sărutări, atâtea amintiri. Dacă în acele clipe mă simţeam departe de Margareta, dacă abia puteam să scot o vorbă, asta se datora numai şi numai spectrului uriaşei mele prostii, care acum mă despărţea de ea.

— De ce faci figura asta de hering? mă întrebă ea. Eşti îmbufnat?

— Nu... nu sunt îmbufnat.

Depăşisem bazinul şi ajunsesem în faţa fântânei Medicis. Era cam aceeaşi oră la care mă aflasem şi în ajun, în acelaşi loc...

Însă, la drept vorbind, mă cam săturasem de atâtea corespondenţe, echivalenţe şi coincidenţe. Predilecţia mea pentru tot felul de scene de jucat, stări sufleteşti de tradus şi atitudini de luat mă împinsese cam departe. Exact în braţele doamnei Courtalès, care mă manevrase ca pe-un copil.

De fapt, asta şi eram: un copil! Un copil rău; care nu se gândea decât să se joace: să se joace de-a viaţa, de-a sinuciderea, de-a dragostea, de-a înşelatul logodnicei, de-a pusul coarnelor unui bărbat care nu-i făcuse nimic şi să se joace întruna, negândindu-se la altceva decât la faptul că era un copil rău, cu mintea numai la joacă.

Dacă aş fi putut, aş fi renunţat la carapacea mea din piele, în care sălăşluia sufletul şi universul meu fals. Nu mă mai puteam suporta, mă detestam, mă uram de moarte!

— Nu prea eşti drăguţ astăzi, spuse Margareta.

Ori eram amândoi totul pentru unul, ori nu mai eram nimic. Mi-am dat seama că dragostea noastră nu admitea niciun fel de relativitate. Ori ne spunem tot adevărul, ori între noi nu ar fi existat decât minciună, şi ne-am fi bălăcit în ipocrizia unor cupluri de duzină.

Mi se pusese un nod în gât, ce părea că tot creşte, gata să mă sufoce. Ca după o masă care nu ţi-a priit. Şi atunci, ai de ales între a rezista sau de a-ţi băga degetele pe gât. În general, întotdeauna eziţi o bună bucată de timp. A voma este un lucru din cale afară de dizgraţios.

Însă mărturisirea îmi stătea pe buze. Şi m-aş fi simţit atât de bine după aceea! Cu condiţia ca Margareta să nu strice totul. Aveam o şansă din două.

Din nou m-am simţit pradă acelei senzaţii vertiginoase de a-mi fi pierdut echilibrul, neştiind pe ce anume parte aveam să mă opresc. Cel mai nostim era, că din moment ce mă aflam basculat într-o parte sau alta, nu mai ştiam dacă îmi alesesem deliberat direcţia. Mai curând se părea că mă aruncasem cu ochii închişi la nimereală, pentru a scăpa de coşmarul acestui balans, ca dintr-un scrânciob.

Iar acum, bineînţeles că nici măcar nu-mi dădeam seama dacă eram într-adevăr sincer sau ţineam morţiş să joc scena mărturisirii.

— Trebuie să-ţi spun ceva...

Gata, o făcusem. Chiar înainte de a mă hotărî dacă să vorbesc sau nu, cuvintele îmi ieşiseră pe fură, obligându-mă să nu tac.

Am spus totul, dintr-o suflare: şi acuzaţiile doamnei Courtalès şi gelozia mea.

Margareta m-a privit cu un aer mai mult stupefiat, decât mâhnit:

— Şi tu ai putut s-o crezi... murmură ea. Şi tu ai putut s-o crezi. Măcar, puteai să te întrebi de ce-ţi spune toate astea.

— Adică ce, vrei să spui că te urăşte?

— Ah, nu, nu mă urăşte absolut deloc. Puţin îi pasă de mine. Dar, în primul rând, tu eşti cel pe care nu-l urăşte deloc.

— Tu ţi-ai dat seama de asta?

— Păi, doar am văzut ce priviri ţi-a aruncat încă de prima dată când ai luat masa acolo!

— Aha, am mormăit eu. Aha, vasăzică aşa... Păi, atunci...

Era o chestie greu de spus, dar am spus-o, cu toate astea. Am spus-o foarte repede.

Margareta s-a oprit din mers. Cu vârful pantofului, începuse să lovească uşor pământul din alee. Privea fix, cu obrajii roşii şi gura întredeschisă. Expresia ei năucă dintr-o zi proastă.

— Este o porcărie... Este o porcărie, repetă ea.

— Nu ştiu cum de-am putut face una ca asta, am reuşit eu să îngaim.

— Cu toate astea, ai făcut-o. Este o porcărie.

Începu să meargă, cu mâinile înfundate în buzunarele pardesiului. Nu mai găseam nimic de spus. Mă gândeam: „Eu şi cu gura aia mare a mea!" În fond şi la urma urmelor, în dragoste este chiar indicat să mai minţi din când în când! Cu nevoia mea nenorocită de a explica orice, stricasem totul. Dacă m-aş fi putut stăpâni să nu vorbesc, ne-am fi petrecut o după-amiază liniştită de iarnă, mângâindu-ne şi sărutându-ne. Apoi, Margareta ar fi avut poate chef de un hamburger, aşa că ne-am fi dus într-o cafenea. Ea şi-ar fi mâncat hamburgerul cu acel apetit care-mi făcea întotdeauna şi mie poftă de mâncare, iar eu aş fi rupt banderola cărţii, uite-aşa, sub privirile celorlalţi consumatori, şi aş fi început să citesc, acolo, în cafenea, acompaniat de zgomotul pâinii proaspete, muşcate de dinţii Margaretei, să-mi citesc rândurile scrise, şterse şi rescrise cu câteva luni în urmă.

Dar iată-ne cum, datorită greşelii mele, mergeam alături, ca doi străini, zbătându-ne în drama noastră. Din principiu, nu detestam drama, atâta timp cât era vorba de un joc iar eu eram singurul implicat, dar acum ştiam că dragostea mea pentru Margareta nu era un joc. Îmi venea să strig: „Gata!"

— Ar trebui să mă întorc în Suedia, spuse Margareta, cu un ton neutru.

Ceasul din Palat bătu jumătatea unei ore oarecare. O fetiţă alerga după un băieţel, strigând cât o ţinea gura:

— Căcăreaza plân-ge, căcăreaza plân-ge!

Pe o bancă, un individ zgribulit în pardesiul său din păr de cămilă citea din France-Soir: „Va fi salvat bolnavul cu grefa de inimă?

Cuvintele rostite de Margareta rămăseseră suspendate între noi.

O poveste de dragoste trăgea să moară.

Nu ştiu dacă înainte de moarte, cu câteva clipe, apuci să-ţi revezi imagini din viaţă, dar această iubire bolnavă a făcut să mi se desfăşoare în faţa ochilor întreaga ei istorie: „Domnule, spuneţi-mi, vă rog, cum trebuie procedat pentru a face să cânte păsările din insule?”

Apoi, brusc, nu ştiu ce mi s-a întâmplat, căci păţesc ca atunci când nu mai am nimic de pierdut, să-mi dispară şi complexele. Aşa că am început să vorbesc. Şi cred că pentru prima oară în viaţa mea, în mod cu totul extraordinar, am început să vorbesc fără să mă aud şi să acţionez fără să mă văd. Cuvintele îmi veneau singure, din străfundurile fiinţei mele, din adâncurile iubirii mele. Nu jucam teatru. Se părea totuşi că sub stratul meu de ipsos, exista o cât de mică armătură din fier.

Am vorbit îndelung, şi în cele din urmă Margareta mi s-a aruncat în braţe. I-am luat pălăriuţa de pe cap, i-am mângâiat părul şi ne-am sărutat. Cerul era plin de un noian de dragoste, iar bolnavul cu inima grefată fusese salvat.

Margareta a avut poftă de un hamburger, aşa că ne-am dus într-o cafenea. Nu-mi era foame. Am comandat un hamburger şi două beri. Dar după ce am văzut-o pe Margareta cu ce poftă mânca, mi-am comandat şi eu unul. Am scos cartea din buzunar, i-am rupt banderola şi, în sunetele pâinii proaspete, muşcate de dinţii ei, am început să citesc. Cartea mirosea a cerneală proaspătă. Cuvintele atât de des răstălmăcite, frazele întoarse pe toate părţile păreau acolo, în carte, a fi la locul lor, curate şi limpezi. Cum naiba de-mi venea atât de greu s-o scriu pe următoarea?

Însă acum, mă simţeam stăpânul unor comori de imaginaţie şi de iscusinţă. Viaţa merita din plin a fi trăită. Foarte, foarte încet. Savurând-o din plin. Scrisesem o carte, scriam alta, o iubeam pe Margareta şi ea mă iubea, iar restul nu era decât amintirea unui coşmar...

&

N-am revăzut-o pe doamna Courtalès decât peste trei zile, cu ocazia lansării cărţii mele.

Editorul oferise un cocteil ziariştilor într-un mare restaurant din Bois de Boulogne. Evident, asista şi Georges Courtalès, în calitate de agent literar care mă „descoperise”. Cu această ocazie, am descoperit şi eu cu mirare că un număr foarte mare de persoane mă „descoperiseră” ei, în special indivizi pe care nu-i văzusem în viaţa mea.

Dar nu mă aşteptam s-o văd pe doamna Courtalès în compania soţului său.

De la ultima noastră „întâlnire” de duminică, nu ieşise din camera sa, pretextând o migrenă rebelă. Chiar şi Margareta abia dacă o zărise.

Era clar că se întreba cum de dezlegasem iţele uneltirii ei, în care mă lăsasem prins ca un tont.

Dacă se temea de ceva din partea mea, atunci se înşela. Fusesem furios atât pe mine, cât şi pe ea. Dacă între mine şi Margareta totul s-ar fi terminat, nu i-aş fi putut-o ierta niciodată, dar întrucât iubirea noastră se regăsise, nu-mi mai rămânea decât să dau uitării acea după-amiază nefericită. Nu aveam de gând să ratez lansarea cărţii mele, făcând să izbucnească un scandal, ridicol, în fond, căci, la urma urmelor, doar nu mă violase!

Am convins-o şi pe Margareta, care-şi manifestase intenţia de a pune lucrurile la punct cu ea, să lase totul baltă.

Întrucât Georges nu bănuia nimic, iar Margareta mă iertase, din punctul meu de vedere afacerea era încheiată.

Totuşi, văzând-o pe doamna Courtalès şi ochii ei violeţi, m-a invadat un fel de iritare surdă, la gândul că era cât pe ce să-mi facă un rău imens.

Îmi dădu bună ziua. Îmi întinse mâna şi mă felicită pentru apariţia cărţii mele. Mi s-a părut că zăresc un mic licăr ironic în adâncul ochilor ei, dar se poate să nu fi fost decât o impresie.

Aproape imediat, am fost asaltat din toate părţile: ziariştii voiau să-mi ia interviuri, fotoreporterii să-mi facă poze, editorul să mă prezinte unei tinere din Martinica, pentru nu ştiu ce fel de conferinţă pe care ar fi trebuit s-o ţin într-o seară de vineri. Iar Courtalès voia şi el să mă prezinte unuia dintre „excelenţii mei confraţi de vârstă”. Individul, al cărui prim roman nu beneficiase de o lansare atât de fastuoasă ca a mea, îmi zâmbea penibil, cu privirea încărcată de venin şi cu gura plină de sandviciuri.

La întrebările idioate care mi se puneau, dădeam răspunsuri şi mai idioate, având grijă să nu ratez nicio ocazie pentru a mai bea încă un pahar de şampanie. Aş fi vrut din tot sufletul ca Margareta să fie alături

de mine, dar fusese nevoită să rămână împreună cu Françoise, în absenţa părinţilor acesteia. De fapt, pentru asta şi era plătită.

Şampania începuse să-şi facă efectul: simţeam în piept o căldură plăcută şi un optimism indulgent pusese stăpânire pe mine. Mă distram bine.

Cocteilul luă sfârşit destul de târziu. În cele din urmă, am rămas împreună doar cu editorul, cu soţia acestuia şi cu familia Courtalès.

George sugeră timid că venise vremea să meargă acasă, dar editorul protestă vehement:

— Doamne sfinte, nici să nu te gândeşti că ziua asta frumoasă o să se termine la gura sobei! Mai întâi, o să mergem să mâncăm ceva, după care vedem noi ce-o să mai facem!

Am mers să cinăm la Élysée-Matignon. Dar înainte de a mânca, am băut din nou, de data asta vin.

După cină, editorul ne-a dus la „La licorne”, pe lângă Champs-Élysée. Localul era de fapt un club foarte exclusivist, şi trebuia să fii membru al clubului pentru a ţi se permite accesul acolo, dar editorul aranjă ca să intrăm toţi.

Ne-am aşezat în faţa unor măsuţe mici, pe nişte banchete moi într-un separeu. Pe pereţi, aplicele aveau forma unor cleşti, în care erau prinse becuri asemănătoare unei bucăţi ele metal incandescent, ce răspândeau în jurul lor o lumină roşiatică.

Prin gratiile de la gurile de aerisire, care te făceau să te gândeşti la nişte celule, se zăreau tot felul de lanţuri şi de instrumente de tortură.

În faţa noastră, lumea dansa îngrămădindu-se pe pista de dans. Din când în când, apărea la vedere figura familiară a unei vedete de cinema, care dispărea imediat, înghiţită de valurile dansatorilor. Femeile, de o frumuseţe răpitoare, cea mai mare parte dintre ele figuri cunoscute în lumea mondenă, îşi etalau tot felul de toalete, în care predominau rochiile foarte scurte.

Ambianţa era caldă, parfumată, voluptuoasă şi crudă.

Un chelner negru, african get-beget, veni să ne ia comanda. Stăteam înghesuit între nevasta editorului şi doamna Courtalès. Eram sigur că făcuse înadins să se afle alături de mine.

— Eu aş bea un whisky, făcu doamna Courtalès.

Şi, ca din întâmplare, pulpa ei se lipi de a mea. Spre marea mea ruşine, am simţit cum o doream din toată fiinţa. Mi-am retras puţin piciorul. Am realizat mâhnit ridicolul situaţiei: mă purtam ca o fată căreia i se face

semn cu piciorul la cinema.

— Eu n-o să beau whisky, am declarat. Nu-mi prea prieşte. O să iau un gin-tonic.

După ce plecă chelnerul, editorul şi Georges îşi invitară soţiile la dans. Începuse să mi se facă somn. Negrul sosi cu băuturile comandate. Am început să sorb din gin-tonicul meu, într-o atmosferă de pace şi beatitudine. Cei patru reveniră.

— Se pare că celibatarul nostru se cam plictiseşte, spuse editorul. Ia invit-o la dans pe soţia mea!

Aceasta oftă în timp ce se aşeza:

— Scuză-mă te rog, dar nu prea-mi place să dansez aici. Este prea multă lume.

— Dragă, dansează atunci tu cu autorul nostru, interveni Georges.

Doamna Courtalès îşi aţinti asupra mea privirea ei violetă. Nu rosti niciun cuvânt, dar atitudinea ei disponibilă, nu admitea refuz. M-am ridicat şi am urmat-o pe ringul de dans.

Am început să dansăm, fără să scoatem o vorbă.

După ce ne-am îndepărtat destul, ca să nu mai fim văzuţi de cei trei, ea fu aceea care rupse prima tăcerea:

— Vasăzică aşa! Ei, Philippe, ce spui?

— Era cât pe ce, ca din cauza ta să rup logodna.

Mă privi cu mirare ironică:

— Asta-i tot ce găseşti de spus după... întâlnirea noastră?

— Altceva nu am de spus. Ai ţinut cu tot dinadinsul să mă desparţi de Margareta. E adevărat sau nu?

Începu să râdă fără zgomot:

— Ce prostie... Ah, ia uită-te la dreapta. Darry Cowl şi Altariba!

Nici măcar nu mi-am mişcat capul. Nu-mi plăcea felul ei superficial de a considera cele ce făcuse. Mă simţeam obosit, şi întotdeauna dansul mă indispunea. Nu voiam câtuşi de puţin să fiu indulgent.

— Nu este nimic de râs în aşa ceva, i-am spus eu sec.

— Ba da, ba da! Ce nostim eşti Philippe!

— Îmi pare bine că te-am distrat. Dar să ştii că pe mine, aşa ceva nu m-a distrat absolut deloc.

— Dar parcă duminică spuneai altfel. Ah! Uită-te acolo, în faţă! Roger Pierre şi Jean-Mare Thibaut.

— Eram beat, am răspuns eu.

Continua să râdă. Chestia asta m-a scos din sărite. Nu suportam să fiu

tratat ca un copil, şi asta cu atât mai mult cu cât ştiam perfect de bine că, de fapt, asta şi eram. Oboseala, aplicele în formă de cleşti şi de metal înroşit, parfumurile, căldura, aburii şampaniei şi pofta de a face dragoste şi, cu toate astea, aveam chef de aşa ceva. O poftă murdară.

— Eram beat, am repetat. Ştiai foarte bine că un bărbat de vârsta mea nu poate fi decât beat, ca să se culce cu o femeie de vârsta ta. Dovada este că mi-ai dat să beau.

Zâmbetul îi îngheţă pe faţă, dar nu mult timp:

— N-o să reuşeşti să te răzbuni, chiar dacă-mi vorbeşti aşa. Să ştii că încă sunt tânără...

— Poate, i-am răspuns, dar nu pari. Însă ce-i drept, e drept, te bâţâi ca o puştoaică.

— Philippe, ai băut cam mult.

— Nu mai mult decât duminică.

Mă privi drept în faţă. Ochii ei aproape că implorau:

— Philippe, de ce îmi vorbeşti pe tonul ăsta? La urma urmelor, nu ţi-am făcut niciun rău, aşa-i?

— Mă întreb dacă eşti inconştientă sau dacă o faci înadins!

Dădu din cap, compătimitor:

— Săracul meu Philippe!

Câtva timp, am continuat să dansăm în tăcere. Apoi mă întrebă cu o voce şovăitoare:

— Am... am crezut că... că ţi-a plăcut şi ţie, la fel cum mi-a plăcut şi mie...

— Dacă mi-a plăcut? am făcut eu. Tot ce se poate, dar nu-mi mai amintesc. Pentru mine a fost o duminică care nu a contat. Totul este mort şi îngropat.

Râse sec:

— Bine, dacă tu vrei aşa, aşa să fie. Dar nu se ştie niciodată! Doar ştii ce a spus unul dintre tinerii noştri autori: „Duminica nu se fac înmormântări!”

&

Încă mai îmi sunau în urechi cuvintele ei:

„Duminica nu se fac înmormântări!”

Trecuseră aproape opt luni de atunci. De opt luni n-o mai văzusem. În

opt luni se întâmplă atâtea lucruri. Unii mor, alţii se nasc!

Alţii se nasc...

Opt luni este un interval de timp excelent pentru o naştere.

L-am privit pe comisar. Comisarul îl privea pe Sommet. Sommet privea pendula. Pendula indica miezul zilei.

— Nu cred că o să se termine la ora prânzului. Să-i ducem ceva de mâncare lui Lecler, aşa, la botul calului?

— Eşti ca o mamă pentru ăsta. Bine, aranjează să i se ducă ceva de mâncare.

— Alo, Martinez? Du-i nişte sandviciuri lui Lecler, la spital. Stă acolo de dimineaţă. Mulţumesc. Care este adresa? Pe strada Paul Valéry, la numărul 2.

Apoi închise. Comisarul ridică din umeri:

— Ca şi cum nu s-ar putea duce singur să-şi cumpere nişte sandviciuri.

Povestea lor cu sandviciurile nu mă interesa câtuşi de puţin.

Mi-era frică.

Totul devenise clar. Încetul cu încetul, faptele care mi se păreau învăluite în mister îşi găseau explicaţia.

Aşa cum nu înţelesesem motivul pentru care doamna Courtalès îi mărturisise lui Georges ceea ce se întâmplase între noi în acea faimoasă duminică.

Probabil că nu-şi iubea bărbatul cu pasiune, dar, în orice caz, aprecia existenţa confortabilă pe care acesta i-o asigura. Pe de altă parte îşi iubea fetiţa, de asta puteam fi sigur. Atunci? De ce se simţise obligată să-i spună totul? Şi nu a doua zi şi nici peste două zile, ci abia după două săptămâni, într-o perioadă în care nici n-o prea vedeam, în care, din punctul meu de vedere, episodul respectiv fusese închis pentru totdeauna, perioadă în care Georges nu bănuia nimic şi nu ar fi avut niciun motiv să bănuiască ceva. Atunci, de ce riscase deliberat să provoace gelozia, furia şi divorţul? Nici vorbă să fie ea genul de femeie care să fie împinsă la mărturisiri datorită remuşcărilor sau setei de adevăr!

Înseamnă că a fost obligată să facă acest lucru. Datorită unui caz de forţă majoră.

Cum ar fi putut fi de exemplu faptul că rămăsese însărcinată.

Să mai spună cineva că nu m-am gândit la una ca asta.

Cu opt luni în urmă, în cursul anchetei cu plivire la dispariţie, poliţia nu avusese niciun motiv să se gândească la aşa ceva, iar doamna Courtalès nu avusese niciun interes să o informare asupra micii noastre

întrevederi din acea duminică.

Dar, acum câteva zile, după descoperirea cadavrului, poliţia redeschisese ancheta.

Iar eu eram suspect.

Totul era uşor de dedus: poliţia avusese de gând s-o interogheze pe doamna Courtalès. Dar s-a aflat că starea doamnei Courtalès nu-i permitea acesteia să fie interogată, întrucât urma să nască.

Aşa că atenţia poliţiei a fost atrasă de coincidenţa dintre data dramei şi cea a debutului sarcinii.

Îl vedeam pe comisar, care îşi mângâia mustaţa cu unghia degetului mic, şi pe Sommet, cu pipa în mână, cum se priveau, precis gândindu-se în acelaşi timp la acelaşi lucru:

— „Ce chestie ar fi, ca bebeluşul ăla care o să se nască, să aibă pielea mai închisă la culoare! Mamă, ce mobil frumos!”

Pendula arăta douăsprezece şi un sfert.

Este imposibil! Ar fi ceva de-a dreptul absurd! Cum adică, să fie capul meu în joc, pentru simplul fapt că femeia asta a găsit mijlocul să mă atragă la ea, o singură oră?

Din cauza ei, o pierdusem deja pe Margareta. Nu era suficient?

Comisarul îşi mai răsfoi dosarul. Sommet începu să-şi ascută un creion. Îşi dădeau osteneala pentru a avea aerul că sunt ocupaţi.

Telefonul din faţa mea rămânea mut. Acolo, la spital, probabil că Lecler îşi mânca sandviciurile, iar doamna Courtalès ţipa. Tare aş fi vrut să sufere cât mai mult.

Brusc, am rămas perplex la gândul bizar că poate aveam să devin tată. Uneori copiii se nasc cu preţul vieţii mamei lor. Dacă acesta ar fi al meu, s-ar putea lăuda că naşterea sa o costat viaţa tatălui său. Dacă ar fi al meu!

Fiindcă, la urma urmelor, nu făceam altceva decât să construiesc nişte teorii. Opt luni erau totuşi un interval cam strâns. Era foarte posibil ca acel copil să fie al lui Georges.

M-am gândit din nou la acea după-amiază blestemată de duminică.

Un damf de whisky îmi năvăli pe gât.

Black and White. Negru sau alb. O şansă din două. Judecata lui Dumnezeu. Problema este că eu nu cred în Dumnezeu.

Mă gândeam la lighioana mea. Probabil că se plictisea acolo, pe streaşină catedralei.

Douăsprezece şi jumătate.

Comisarul îşi închise dosarul. Sommet îşi scutură pipa în scrumieră.

Nici măcar nu se mai prefăceau că aveau vreo ocupaţie.

Cu ochii fixaţi pe telefon, aşteptau mobilul...

&

Cele două săptămâni care urmară după lansarea cărţii mele au fost fericite, liniştite şi pline de muncă.

Foaia albă de hârtie din faţa mea nu-mi mai inspira aceeaşi teamă. Uneori mi se întâmpla să o privesc chiar cu o oarecare plăcere.

Munceam pe brânci la cel de-al doilea roman al meu, fără a înceta să mă minunez cum de capriciile soartei făcuseră din mine scriitor. Printr-o pură întâmplare: îmi terminasem prima carte, fără să cred prea mult în ea, şi abia ieşise de sub tipar că şi începusem să lucrez la alta. Întotdeauna mă întrebasem, mai mult sau mai puţin, ce aveam să fac în viaţă: acum viaţa îmi era hotărâtă, zarurile fuseseră aruncate, iar soarta stabilise drumul pe care aveam să-l urmez. Aveam să fiu scriitor. Era măgulitor. În Franţa, atât poeţii cât şi prozatorii sunt preţuiţi de toată lumea, mai puţin de cei care consideră că a povesti tot soiul de basme nu este altceva decât o profesiune de leneş.

De fapt, ceea ce mă contraria cel mai mult în statutul meu de scriitor, era că trebuia să scriu cărţi.

Dar în cele din urmă, cu răbdare, am reuşit să construiesc o acţiune. Fusesem obligat să inventez ceva, întrucât îmi epuizasem în prima carte toate amintirile. Însă am descoperit, spre marea mea surprindere, că era chiar mai plăcut să te pui în pielea unui personaj, decât să-ţi povesteşti tu însuţi trăirile. Era un lucru cu care nu prea eram învăţat.

Romanul trebuia terminat în a doua săptămână a lui februarie, aşa că practic nu ieşeam din casă. În două săptămâni abia dacă am ieşit cu Margareta de cinci sau şase ori la un film sau la discotecă.

Pe Georges Courtalès îl văzusem şi mai rar. De altfel, acesta îmi spunea de fiecare dată că nu-şi doreşte decât ca la următoarea noastră întâlnire să mă prezint în faţa lui cu manuscrisul în mână.

Cât despre doamna Courtalès, n-o mai văzusem deloc din seara lansării cărţii mele.

Totul mergea, aşadar, ca pe roate: Margareta nu-mi mai făcuse nicio aluzie cu privire la aventura mea cu doamna Courtalès, eu însumi o şi uitasem pe jumătate şi eram pe punctul de a-mi termina cartea.

Evident, era prea frumos ca să poată dura la nesfârşit...

&

Sâmbătă, 9 februarie, poştaşul mi-a adus după-amiază, pe la patru, o scrisoare. Pe plic, adresa mea era bătută la maşină. După cum indica ştampila poştei, fusese expediată chiar în ziua aceea.

Am deschis plicul. Conţinea o invitaţie la un cocteil care urma să aibă loc chiar în acea zi, între ora şase şi opt seara, la „Tir aux Pigeons". În partea de jos a invitaţiei era scris cu cerneală: „Citeşte pe verso".

Am întors invitaţia şi am dat de scrisul ca laba gâştei al lui Georges Courtalès:

Dragul meu Philippe,

Nu intenţionez să te distrag de la muncă, dar, după ce m-am gândit mai bine, am ajuns la concluzia că nu ţi-ar strica o mică deconectare. Aşa că, să fii la şase şi un sfert la intersecţia străzii Danton cu bulevardul Saint-Michel. O să te iau cu maşina. Dacă apare ceva neprevăzut anunţă-mă te rog la birou, până la ora şase.

Georges Courtalès.

P.S. Nu uita să iei cu tine invitaţia.

Am fost de-a dreptul încântat. Începuseră să-mi placă cocteilurile, iar după cum spunea tipul ăsta de treabă, care era Georges, nu-mi strica o deconectare.

Am lucrat până la şase şi mi-am terminat capitolul. Apoi m-am bărbierit, m-am schimbat şi am coborât. Pe scări m-am întâlnit cu proprietăreasa. M-a salutat plină de consideraţie. Eram în relaţii excelente, mai ales după ce-i oferisem un exemplar cu dedicaţie din „Duminica nu se fac înmormântări". De când mă văzuse că stăteam în camera mea trei sferturi din zi, neieşind decât seara, pentru a mânca ceva la repezeală şi a-mi cumpăra ziarele, şi apoi întorcându-mă acasă, ca un băiat cuminte, înainte de ora nouă, îşi schimbase complet optica faţă de scriitori.

În general, umblam îmbrăcat cu nişte pantaloni vechi şi cu un pulover pe gât. Întrucât nu aveam decât un singur pardesiu, nu şi-a dat seama că mă schimbasem, aşa că nu a făcut nicio remarcă.

La şase şi un sfert fix, mă aflam plantat în colţul străzii Danton, la intersecţia cu bulevardul Saint-Michel.

N-am aşteptat nici două minute, că Chevroletul impunător al lui Courtalès se opri lângă trotuar. Georges îmi deschise uşa dinăuntru, iar eu m-am urcat lângă el. În timp ce dădeam mâna cu el, am remarcat că figura îi era mai ridată ca de obicei, dar, evident, am păstrat pentru mine această constatare.

— Îmi pare bine că ai putut veni, spuse el. Ai luat cu tine invitaţia?

— Da.

— Dă-mi-o, s-o pun împreună cu a mea.

I-am dat-o, puţin surprins de importanţa pe care-o dădea în acele momente unui astfel de amănunt. Dar, ca şi ridurile-i de pe faţă, putea fi doar o impresie înşelătoare. Îşi puse invitaţia mea în portvizit şi demară.

— Ia spune-mi, cum stai cu cartea?

— Mai am trei capitole şi o termin, i-am răspuns.

— Şi e bună? Cum ţi se pare?

Asta era o întrebare la care nu puteam răspunde niciodată, neavând nicio părere despre ceea ce scrisesem. Trebuia să treacă o lună încheiată, care să aibă asupra mea un efect de recul, în urma căruia puteam să mă judec cu o oarecare obiectivitate. Însă, acum, începând să-mi cunosc meseria, ştiam răspunsul care trebuia dat:

— Este excelentă, i-am spus eu. Sunt foarte mulţumit de ea.

— Perfect, perfect... Vasăzică, o s-o termini în curând?

— Peste o săptămână o să scriu cuvântul „Sfârşit” şi o să-mi iau şi eu o mică vacanţă. Bineînţeles, dacă o să-mi permiteţi...

— Nicio problemă, spuse Georges. Ai tot dreptul la o vacanţă. Şi o vei avea.

Maşina părăsi bulevardul Saint-Michel şi se angajă pe strada Saint-Dominique. Pentru moment, crezusem că o să trecem să le luăm şi pe Margareta şi pe doamna Courtalès, dar se părea că invitaţiile nu ne priveau decât pe noi doi.

— Nu mă întrebi nimic despre logodnica ta? făcu el.

— Ba da, cum să nu...

Şi întrucât nu puteam face altminteri, am continuat:

— ...şi doamna Courtalès şi fetiţa, ce fac?

— Foarte bine. Se simt bine amândouă, îţi mulţumesc că te interesezi! Cunoşti localul „Tir aux Pigeons”?

— Nu, am spus. Doar am auzit vorbindu-se despre el...

Conversaţia avu ca subiect localul spre care ne îndreptam, în timp ce Chevroletul, scăpat din traficul intens al străzii Saint-Dominique, evada spre podul Iena. Georges părea grăbit.

Eu nu mă grăbeam deloc. Îmi plăcea mult de tot să traversez Parisul în maşină. Seara era rece şi umedă, iar în interiorul maşinii era cald. Brusc, mi-am dat seama ce anume mă frapase la Georges, când intrasem în maşină: purta pălărie. De obicei, umbla cu capul descoperit şi cu părul ăla roşcat în dezordine. De această dată pălăria îi ascundea în întregime părul. Probabil că, începând să chelească, se temea să nu cumva să răcească.

— Vrei să pun puţină muzică? îmi propuse el.

Şi apăsă pe un buton al radiocasetofonului. Dar găsi cu destulă greutate butonul potrivit. Degetul îi tremura vizibil. Tremuratul degetului, ridurile şi vinişoarele roşii de pe figura sa! Am simţit o uşoară stare de nelinişte: era clar, exagera cu băutura.

Reuşi în cele din urmă să apese butonul care trebuia. La radio, cânta Whitney Houston...

Maşina pătrunse în masa întunecată a pădurii Boulogne. Georges o luă de-a lungul lacului, apoi coti într-o alee laterală.

Aleea era pustie. Maşina încetini. Georges se întoarse spre mine, cu un aer îngrijorat:

— Nu ai auzit nimic? Motorul scoate un zgomot ciudat.

— Tot ce se poate, am răspuns eu.

De fapt, nu auzisem nimic, dar deseori se întâmplă ca atunci când te afli în dreapta şoferului, acesta să se întoarcă spre tine şi cu un aer îngrijorat să se plângă de un „zgomot ciudat” al motorului.

Chevroletul încetini şi mai mult. Georges opri radioul.

— Mă duc să văd ce este.

Opri maşina la marginea aleii şi coborî.

— Stai acolo, îmi spuse. Nu are rost să îngheţăm amândoi.

L-am auzit trecând în spatele maşinii, deschizând portbagajul şi cotrobăind înăuntru. Am rămas pe loc, privind înainte, gândindu-mă la cartea mea şi la ce anume aveam să fac după ce o voi fi terminat. Mi-ar fi plăcut să merg pe Coasta de Azur. Aş fi încercat să o iau şi pe Margareta.

O uşoară ceaţă, cu irizaţii galbene, scălda aleea.

Figura lui Georges apăru în dreptul portierei mele.

— Vino, te rog, să-mi dai o mână de ajutor, spuse el, zâmbindu-mi.

Am ieşit din maşină, am trântit uşa în urma mea şi m-am îndreptat

spre spatele maşinii, unde am dat de el. În mâna stângă ţinea un pistol. În dreapta un levier cât toate zilele. Continua să zâmbească. M-am oprit locului.

— Perfect, spuse el. Tocmai voiam să-ţi spun să nu te apropii prea mult, ticălos nenorocit ce eşti.

Chestia asta semăna prea mult a o scenă de film ca să mă înspăimânte, numai că fusesem surprins, iar frigul de afară mă făcea să mă zgribulesc.

Îi vedeam arătătorul mâinii stângi cum îi fremăta pe trăgaci. Ţeava pistolului era îndreptată spre stomacul meu. Mi-am imaginat cum glonţul avea să-mi atingă mai întâi buricul. Am simţit un fior de-a lungul şirei spinării.

— Nu mă întrebi nimic, ia zi, gunoiule! Te-ai prins, nu-i aşa?

Stătea locului, nemişcat, cu nasul ca un cioc de vultur învineţit de frig şi cu pălăria înfundată până pe urechi. Cu pistolul într-o mână şi cu levierul în cealaltă, avea un aer grotesc. Simţeam cum, datorită umezelii din aer, picioarele mi se răciseră. Scena nu prea era dramatică. Într-un film, ar fi căpătat alte valenţe. Însă în cinematografie se fac selecţii, decupări, montaje, se folosesc prim-planurile şi efectele de lumină. Acolo unde mă aflam eu totul trebuia considerat într-un context general: ceaţa murdară, nasul învineţit, degetul care tremura pe trăgaci, mirosul de iarbă şi de câini plouaţi, picioarele mele reci. În toate astea, nu era nimic fotogenic.

M-am gândit: „Iată un episod trăit, cu adevărat, bun pentru o carte. Ăsta-i un material de primă calitate. O să-l folosesc. O să se transforme în litere imprimate, în pagini care o să miroase a cerneală proaspătă, în drepturi de autor... Nimic nu se pierde! Şi nimic nu se creează! Hm, asta-i o chestie pe care o pot spune dacă vreau să fac o referire la un autor oarecare: «Pentru X, cele mai mici evenimente din viaţă constituie o sursă de inspiraţie pentru cărţile mele. Datorită lui, nimic nu se pierde! Cum de altfel, nimic nu se creează!»”

— Nu mai eşti fudul, ăă? făcu Georges. Nu mai eşti aşa fudul ca atunci când te-ai culcat cu nevastă-mea, ăă?

Aş fi vrut să înceteze cu „ăă”-ul ăla ăl lui, care sublinia sărăcia dialogului. Adevărul era că nici eu nu prea ştiam ce să spun. Ce naiba puteam răspunde la o asemenea întrebare? Ce se putea răspunde personajului meu dintr-o carte? Probabil că aş fi căutat o replică potrivită, cu privirea aţintită asupra lighioanei de vizavi de mine, din streaşină catedralei, iar după vreun sfert de oră, negăsind nimic, aş fi

renunţat la întrebare şi aş fi tăiat-o cu o linie.

Numai că acum nu puteam să anulez întrebarea! Aşa că m-am mulţumit să tac în continuare.

— Erai mai fudul când te-ai culcat cu nevastă-mea, ăă? spuse Georges.

„Doamne, ce dialog! m-am gândit eu. Nu numai că este sărăcăcios, dar lipsa asta de conţinut s-a repetat de două ori la rând. Hotărât lucru, viaţa nu are conţinut artistic!”

Totul nu durase decât vreo jumătate de minut, dar aveam senzaţia că ne aflam unul în faţa celuilalt de cel puţin un sfert de oră.

— Am să te ucid, spuse Georges.

M-am mişcat, fără să vreau. Degetul se contractă pe trăgaci.

— Stai potolit, ăă? făcu Georges. Stai potolit.

Sub sprâncenele roşcate, ochii i se transformaseră în două puncte albastre.

— Am să te ucid, repetă el. Aş fi putut s-o fac fără să te anunţ, dar prefer s-o ştii. Am să te ucid cu asta. (Şi-şi agită levierul). Eşti un gunoi, o javră de negru care s-a culcat cu nevastă-mea. Şi asta, după tot ce am făcut pentru tine. Te-am scos din rahat, ăă?

La asta, chiar că nu aveam ce să spun: mă scosese din rahat, iar eu mă culcasem cu nevastă-sa. Rezumate în două cuvinte, faptele îi dădeau dreptate.

— Nu spui nimic, ăă? Erai mai vorbăreţ când te-ai culcat cu nevastă-mea? Am să te ucid. Am să-ţi trag una cu levierul.

Din reflex, am dat să fac un pas înapoi.

— Stai potolit! Dacă n-o să te omor cu levierul, o s-o fac cu pistolul.

— O să te aresteze, am replicat eu.

— Nu, n-o să fiu arestat. Am prevăzut totul.

În acel moment, mi s-a făcut serios frică. Băuse, dar nu era beat. Vinul îl făcea însă foarte periculos cu ideea aia fixă care nu-i ieşea din cap, să mă ucidă.

— Am prevăzut totul, repetă el. De trei zile, de când am aflat, mă tot pregătesc. Invitaţia asta pe care am primit-o la „Tir aux Pigeons” mi-a uşurat treaba. Tu nu erai invitat, aşa că o să te ucid aici. După care o să mă duc la cocteilul de care ţi-am pomenit şi pe urmă o să mă întorc liniştit acasă.

În sfârşit, am reuşit să îngăim ceva:

— Este o prostie. Toată lumea ştie că sunt împreună cu tine.

— Nu ştie absolut nimeni. Am tot spus-o tuturor, şi nevesti-mii şi

Margaretei şi editorului că nu voiam să te mai văd până nu-ţi termini cartea. Şi în afară de asta, nu aveam, nici-un motiv să fiu împreună cu tine în seara asta, din moment ce am fost invitat doar eu la „Tir aux Pigeons”.

— Ce spui tu, nu stă în picioare. Se prea poate să mă fi văzut cineva când te-am aşteptat în colţul străzii.

— Nu zău? Da’ cine te crezi tu, Patricia Kass; să se uite toată lumea la tine, ăă? Jigodie mică, Cartierul Latin este plin de negri! Unul în plus sau în minus şi în special seara, nu este băgat în seamă de nimeni!

— Proprietăreasa m-a văzut când am ieşit.

— Păi, nu te vede în fiecare seară? Doar ai ieşit la ora când obişnuieşti tu să ieşi. Chiar tu mi-ai spus care îţi este programul seara, atunci când te-am întrebat la ce oră poţi fi găsit la restaurantul la care mănânci.

— I-am spus proprietăresei unde mă duc şi cu cine, l-am asigurat eu.

— Nu. Chestia asta nu ţine. Ai inventat-o ca să mă sperii, ăă?

— Ba nu, este adevărat.

— Este o minciună. De ce să-i fi spus tu proprietăresei tale că mergi la „Tir aux Pigeons”, împreună cu agentul tău literar? Nu-ţi dai seama?

Era beat şi periculos, dar de prost, nici vorbă să fie.

— Nu, continuă el. Nimeni nu poate şti că ne-am văzut în această seară. Am avut grijă să-ţi iau invitaţia pe care ţi-am dat-o. Aşa că, sunt acoperit. Iar aici, e greu să fii găsit! Aleea asta este foarte puţin frecventată. Şi în afară de asta, nici nu se află pe drumul către „Tir aux Pigeons”. Iar dacă o să fii găsit, n-o să se poată face nicio legătură. Dacă o să fii găsit...

Şi accentuă cuvântul „dacă”.

— O să fiu găsit.

— Nu fi aşa de sigur. De trei zile, de când am aflat, am plecat în fiecare seară mai devreme de la birou. Am descoperit locul ăsta şi am început să sap o groapă. Acum este destul de adâncă. Este chiar în spate, la vreo douăzeci de metri. Te aşteaptă. Ia-o înainte. Am prevăzut totul.

— N-o să meargă, am spus eu. Nu există crimă perfectă.

— Asta n-o să fie o crimă, o să fie o dispariţie. Toată lumea ştie din prima ta carte că mai demult ai încercat să te sinucizi. Ce să-ţi fac, mania ta de a povesti totul! Ştii, destul de multă lume te consideră un pic cam ciudat! Aşa că nimeni n-o să fie prea surprins că ai dispărut. Cartea ta este pe trei sferturi terminată. Va apărea, aşa cum este: ultima carte a tânărului din Guadelupa, dispărut fără urme. Asta o să fie o publicitate nemaipomenită. O să se vândă bine. Hai, ia-o înainte!

— Doamna Courtalès o să bănuiască ceva, am răspuns eu. Şi

Margareta...

— Ia-o înainte şi mai lasă vorba, ăă! mi-o reteză el.

Îşi ţinea pistolul lipit de şold. Nu aveam nicio şansă să i-l zbor din mână. Am luat-o înainte. Aşteptam din clipă în clipă să fiu pocnit cu levierul în cap,

Ne-am înfundat printre copaci. M-am întrebat de ce oare avea de gând să mă ucidă cu levierul ăla, dacă tot avea un pistol. Fără îndoială că din cauza zgomotului, în plus, posesorul unui pistol ar fi fost mult mai uşor de identificat, decât cel al unui levier oarecare.

Am urcat o movilă. În jos, pe jumătate ascunsă de un tufiş, se zărea groapa.

— În tufiş, se află o lopată, îmi spuse Georges. O să mă folosesc de ea pentru a umple groapa la loc cu pământ, după ce tu o să fii înăuntru. Am prevăzut totul şi o să meargă foarte repede. În cel mult un sfert de oră o să fiu la „Tir aux Pigeons".

Reperasem destul de bine înălţimea la care-şi ţinea pistolul. Georges se găsea exact în spatele meu. Mi-am aruncat piciorul înapoi. Scoase un strigăt de surpriză, şi se auzi ceva căzând pe iarbă. Era pistolul care-i scăpase. Mâna sa dreaptă se repezi asupra capului meu. I-am prins-o din aer, înainte de a mă lovi cu levierul. Gâfâia. Şi eu gâfâiam. Niciunul dintre noi nu era obişnuit cu efortul fizic.

Am reuşit să menţin levierul depărtat de capul meu, însă braţul începu să-mi obosească. Georges se smuci brusc. Îmi trase o lovitură cu genunchiul, ceea ce-l făcu să se dezechilibreze. Levierul căzu pe iarbă. L-am apucat. Se năpusti asupra mea. I-am tras una cu levierul drept în frunte. Căzu încet cu capul înainte şi rămase nemişcat.

M-am aplecat asupra lui.

Faţa îi era ascunsă în iarbă. L-am întors spre mine. Cu o asemenea rană nu mai putea fi în viaţă. Ochii îi rămăseseră larg deschişi.

În minte îmi răsunau cuvintele lui:

— „În tufiş, se află o lopată. O să mă folosesc de ea pentru a umple groapa la loc cu pământ, după ce tu o să fii înăuntru... Nimeni nu ştie că ne-am văzut în seara asta... Am spus tuturor că nu vreau să te mai văd, până nu-ţi termini cartea... O să fie o dispariţie. În tufiş, se află o lopată..."

M-am ridicat şi m-am îndreptat ca un automat către tufişul în care am găsit lopata. Am pus-o lângă groapă. M-am întors, l-am luat pe Georges de mâini, l-am târât până la groapă şi l-am împins înăuntru. A căzut ghemuit, parcă zgribulit de frig în impermeabilul său.

Am început să umplu groapa cu pământ, folosindu-mă de lopată, conform instrucţiunilor pe care mi le dăduse. Când groapa fu pe trei sferturi plină, am aruncat şi lopata înăuntru şi am început să împing pământul cu mâinile şi picioarele. Am acoperit-o cu crengi şi frunze şi am înfipt în pământ câteva ramuri rupte de prin copaci.

— M-am întors la marginea aleii, Chevroletul mă aştepta cu farurile aprinse. Nu ştiam ce să fac. Pe moment, m-am gândit să mă duc la poliţie şi să le explic ce s-a întâmplat. La urma urmelor, omorâsem fiind în legitimă apărare. Însă îmi era frică de poliţie. Îmi era frică de aşteptări fără de sfârşit, de interogatorii şi de faptul că ei ar fi putut să nu mă creadă.

Era prea târziu. Îl îngropasem pe Georges. Trebuia să continui numai în acest mod. M-am urcat la volan. Nu mai condusesem din vremea stagiului militar, iar atunci nu avusesem pe mână decât jeep-uri şi camioane. Însă principiul era acelaşi. Am pus contactul şi m-am pregătit să pornesc din loc. În acel moment, mi-am amintit de un lucru care a făcut să mi se urce stomacul în gât.

Am oprit motorul, am ieşit din maşină şi m-am întors în pădurice. Am găsit movila şi locul unde fusese groapa. Am căutat ce am căutat şi în cele din urmă am găsit şi pistolul. L-am băgat în buzunar. Am bătătorit iarba cu picioarele... pentru a şterge urmele luptei, după care m-am întors la maşină.

Ceasul de la bord arăta şapte fără un sfert. Am pornit din loc. Nu ştiam unde mă aflam şi nici în ce direcţie s-o iau, dar esenţialul era să mă îndepărtez de acolo.

Am cotit în prima alee întâlnită. Apoi în alta. În cele din urmă, am ajuns la lac. Gândurile îmi erau aiurea.

Din strada Henri Martin am ajuns în piaţa Trocadéro. Începuse să plouă. Am dat drumul la ştergătoarele de parbriz. În scurt timp, ploaia s-a transformat în zăpadă. Cu atât mai bine: avea să şteargă urmele cauciucurilor de pe aleile din pădure.

Încetul cu încetul, m-am obişnuit să conduc Chevroletul. Ştergătoarele de parbriz funcţionau domol. Mergeam destul de încet. Dacă aş fi reuşit să parchez maşina în faţa blocului în care se găsea biroul lui Georges, să mă duc la restaurantul meu şi apoi să mă întorc acasă, atunci aş fi avut poate norocul s-o scot la capăt: totul ar fi corespuns cu orarul meu obişnuit.

Nu ar fi fost niciun motiv ca să mi se întâmple ceva. Conduceam foarte prudent.

Am luat în sens invers drumul parcurs de Georges. În felul ăsta nici nu m-aş fi putut rătăci, nici întârzia. Chiar dacă mergeam încet, tot aş-fi ajuns la timp.

Am traversat podul Iena, am luat-o pe strada Bourdonnais şi apoi pe Grenelle. Gândurile începură să mi se contureze. Zăpada care cădea mă încălzea drept la suflet: avea să acopere pământul, să şteargă urmele şi să ţească în jurul meu o perdea de siguranţă.

Mai întâi am auzit un fluier, apoi un al doilea, mai prelung.

Brusc, mi-am dat seama că mie mi se adresau. Am oprit pe loc. În oglinda retrovizoare, am văzut cum uniforma şi cascheta albă se măreau din ce în ce mai mult. Creierul mi se goli. Am lăsat în jos geamul de la portiera mea. Capul agentului de circulaţie apăru la câteva palme de mine.

— Ei, ia spune!

L-am privit. Nu puteam articula niciun cuvânt.

— Haide, spune!

Părea indignat şi mirosea a usturoi.

— Ştii semnele de circulaţie?

Am înclinat din cap şi am reuşit să îngăim:

— Da...

— Ai întâlnit până acum vreun disc roşu, cu o dungă albă în mijloc? Ai idee ce poate să însemne aşa ceva?

— Un semn interzis...

— Da, domnule, chiar aşa, un semn interzis! Ce, ţii neapărat să provoci vreun accident? Asta vrei? Vrei să ai moartea cuiva pe conştiinţă, ăă?

Cu „ăă”-ul lui, îmi amintea de Courtalès.

— Îmi pare rău, nu l-am văzut.

— Dacă eşti orb, trebuie să ţi se ridice permisul de circulaţie.

Tăcu, dădu din cap şi mă privi cu milă. Aşteptam să-mi ceară permisul. Efectiv, nu-mi mai puteam controla tremuratul mâinilor de pe volan.

— Bine, făcu el. Întoarce-te şi ia-o din loc.

Capul îi dispăru din dreptul geamului. Se duse pe trotuar, de unde se uita la mine. Chevroletul era imens, strada Saint-Dominique îngustă, iar eu nu eram obişnuit cu aşa ceva. M-am chinuit destul de mult până să reuşesc să fac întoarcerea. L-am văzut pe agent cum dădea din cap. Am luat-o în sens invers.

Am ajuns în bulevardul Saint-Germain prin strada Grenelle. Peste câteva minute, am oprit maşina în dreptul biroului lui Georges, în

apropiere de intersecţia de la Odeon.

Am scos pistolul din buzunar, l-am şters atent cu batista şi l-am băgat în torpedou. Am şters şi volanul şi clanţele uşilor.

Era puţin trecut de şapte. Am cumpărat ziarele de seară şi m-am dus să mănânc la restaurantul meu obişnuit. Am mâncat, nu prea am mâncat mare lucru.

M-am întors acasă pe la opt. Cum am intrat în bloc, am dat cu ochii de proprietăreasă.

— V-aţi şi întors? Vă apucaţi de lucru aşa devreme?

— Da, i-am răspuns eu.

— Ah! ah! Muncă şi iar muncă!

— Asta-i viaţa! am făcut eu.

Am început să urc scările. Am repetat:

— Asta-i viaţa!

Tocmai îmi amintisem că în portvizitul lui Georges se găsea invitaţia pe spatele căreia îmi cerea să-l însoţesc la „Tir aux Pigeons”.

&

Pendula arăta unu fără un sfert.

Telefonul se încăpăţâna să rămână mut.

Cuvintele îmi dansau prin cap. Alb sau negru? Negru sau alb? O şansă din două. Am încercat să mă autoconving. Şi ce, chiar dacă copilul s-ar fi născut, metis, asta ar fi fost suficient ca să fiu acuzat? Doar nu eram eu singurul negru din Paris?

Nu, însă eram singurul negru care vizita familia Courtalès. Şi cu proba prezumtivă deţinută deja de poliţie, de această dată erau destule motive pentru a fi inculpaţi. Proba, în sine, nu era cine ştie ce convingătoare; însă proba şi mobilul reunite erau altă treabă!

Avusesem grijă să nu le vorbesc despre doamna Courtalès, însă era inutil. Probabil că se gândiseră la povestea clasică: soţul, soţia şi amantul.

Dacă aveau să reuşească să demonstreze că fusesem amantul doamnei Courtalès, atunci ar fi câştigat partida. Numai că nu puteau să demonstreze acest lucru: îi fusesem amant doar pentru o oră şi nu ne văzuse nimeni.

Chiar admiţând faptul că doamna Courtalès afirmase aşa ceva sau că Margareta declarase poliţiei despre mărturisirea pe care i-o făcusem, tot

nu ar fi fost decât un fel de mărturie indirectă declaraţia lor împotriva celei date de mine.

Însă doamna Courtalès nu spusese nimic, cu atât mai mult Margareta, de asta puteam fi sigur. Altminteri, comisarul şi Sommet m-ar fi acuzat deja.

Nu, nimeni nu le spusese nimic. Din partea lor nu era decât o intuiţie, determinată de o coincidenţă a datelor. Iar dacă această intuiţie nu se verifica, atunci eram salvat...

O şansă din două.

Doamne, fă să fie copilul lui Courtalès! Ar fi nedrept! Vina mea a fost foarte mică, doamna Courtalès şi cu mine, Georges şi cu mine! Au fost nişte curse! Am fost atras în nişte curse! Am făcut dragoste şi am ucis, de acord, dar au fost nişte curse! Nu am vrut nici binele doamnei Courtalès, nici răul soţului ei! O iubeam pe Margareta, asta a fost tot!

Povestea asta m-a costat deja căsătoria mea cu Margareta, oare nu este de ajuns? Oh, ba da! Este chiar prea de ajuns! Am plătit cu vârf şi îndesat. Tot ce mi-a mai rămas, este doar amintirea dragostei mele pentru Margareta. Măcar să fiu lăsat în pace cu această amintire.

Doamne, fă să fie copilul lui Georges!

Numai că eu nu cred în Dumnezeu: niciodată nu împlineşte vreo dorinţă.

— Cam durează, spuse comisarul, zău că trebuie să ne cerem scuze că vă facem să aşteptaţi atât, dragă domnule.

— Dar în fond, ce aşteptaţi?

— Ţţţ, ţţţ, chiar nu bănuiţi, niciun pic?

— Nu, am răspuns.

Dădu încet din cap şi-mi zâmbi:

— Ba eu cred că da. Chiar sunt convins că bănuiţi ce.

— Bineînţeles că bănuieşte, spuse Sommet.

Nu mai erau atât de amabili ca înainte. Li se făcuse foame şi erau sătui de atâta aşteptare. Ca şi mie.

— Este stema sau banul, bătrâne, spuse comisarul. Cu puţin noroc...

— Nu înţeleg nimic, am spus.

Sommet îşi scoase din buzunar un mic instrument metalic şi începu să-şi cureţe pipa. Un miros urât de nicotină se degajă în aer.

Telefonul zbârnâi.

Sommet îşi lăsă pipa şi curăţitorul şi ridică receptorul:

— Alo?... Da... da... Ah! Bine... Da, bine. Perfect.

Apoi închise.

— Ei? făcu comisarul.

— Era Lecler. Ne-a mulţumit pentru sandviciuri.

Comisarul îl săgeta din priviri.

— Asta-i tot?

— Nu, se pare că totul decurge bine. Este iminent. O să ne sune dintr-un minut în altul.

— Nu putea să stea lipit de telefon şi să aştepte?

— I s-a spus să ne ţină la curent, ne ţine la curent, spuse Sommet.

— Mă calcă pe nervi, făcu comisarul. Apoi, se întoarse spre mine şi mi se adresă:

— Sunt sigur că şi domnul Valence este de părerea mea. Dacă această aşteptare şi telefoanele astea nouă nu ne fac nicio plăcere, cu atât mai puţin dumneavoastră. Nu este aşa, stimate domn?

— În continuare nu înţeleg nimic, am răspuns.

— Mă rog, cum credeţi, mormăi comisarul. Brusc, îmi trecu prin minte o idee: şi dacă toată chestia asta nu era decât o punere în scenă? Dacă totul nu era decât o cacialma menită să mă înfunde şi să mă facă să mărturisesc? Dacă Lecler ăsta telefona din biroul alăturat? De la poliţaii ăştia, te poţi aştepta la orice...

Sommet se apucă să-şi cureţe din nou pipa.

O uşoară adiere agită frunzişul copacului. Pasărea îşi luase zborul.

— Ne-am pus pe aşteptat. Pendula arăta ora una. Telefonul zbârnâi.

&

Bineînţeles, dispariţia lui Georges Courtalès declanşă o anchetă.

Doamna Courtalès declară că soţul ei trebuia să se ducă la un cocteil, la „Tir aux Pigeons", direct de la birou. Da, avea de gând să se ducă singur. De altfel, invitaţia fusese strict personală. Nu, nici ea şi nici Margareta nu-l însoţiseră.

Şi domnul Valence? Păi, eu l-am văzut destul de rar pe domnul Courtalès în toată acea perioadă, îmi spusese să nu mai trec pe la el fără să fi terminat manuscrisul. Nu puteam da nicio informaţie în legătură cu dispariţia sa.

Şi domnul editor? Domnul editor nu ştia nimic, decât că, într-adevăr, domnul Courtalès nu voia să-l mai revadă pe domnul Valence, atâta timp

cât acesta nu-şi termina manuscrisul.

Şi secretara domnului Courtalès? Secretara nu putea da nicio informaţie, decât că, într-adevăr, domnul Courtalès, trebuia să meargă la un cocteil la „Tir aux Pigeons”, fără a fi însoţit de cineva. Plecase de la birou înaintea domnului Courtalès; ca în fiecare sâmbătă, plecase la cinci şi jumătate, pentru a prinde trenul spre Rouen, acolo unde părinţii ei...

Bine. Şi Chevroletul? Chevroletul rămăsese în faţa blocului în care se afla biroul domnului Courtalès, în apropierea intersecţiei de la Odeon.

Şi la „Tir aux Pigeons”? La „Tir aux Pigeons” nimeni nu văzuse nici invitaţia domnului Courtalès, nici pe acesta.

Concluzia? Domnul Courtalès se evaporase începând cu sâmbătă, 9 februarie, ora cinci şi treizeci şi unu de minute, după-amiaza. Nimeni nu-l mai revăzuse de atunci.

Urmarea? Poliţia căuta. Doamna Courtalès nu putea da nicio informaţie, niciun indiciu, cât de mic, pentru a ajuta cercetările poliţiei? Nu. Doamna Courtalès nu putea. Nu avea nicio idee despre unde anume putuse pleca soţul ei şi nici despre motivul pentru care plecase.

Poliţia încercase să o liniştească, spunându-i că aproximativ 85 la sută dintre persoanele dispărute se întorceau acasă din proprie iniţiativă, în general după puţin timp de la data dispariţiei. Restul, ori erau arestaţi pentru vagabondaj, ori erau găsiţi prin spitale sau morgi. Era puţin probabil ca domnul Courtalès să fi fost asasinat: din cei dispăruţi, doar unul la trei mii se dovedea a fi fost victima unei crime. Şi în afară de aceasta, împrejurimile locului unde fusese văzut pentru ultima oară, adică în biroul său, fuseseră cercetate în amănunţime. Şaizeci la sută din corpurile celor dispăruţi şi asasinaţi fuseseră descoperiţi în apropierea ultimului loc unde fuseseră văzuţi.

Prin împrejurimi, nu fusese scoasă la lumină nicio urmă a domnului Courtalès. Nu fusese identificat niciun indiciu potrivit căruia ar fi vorba de o răpire. Pe de altă parte, nici la spitale şi nici în morgă nu fuseseră aduşi răniţi sau cadavre ale căror semnalmente să corespundă cu ale dispărutului.

Prin urmare, conform cu statisticile şi după toate probabilităţile domnul Courtalès era încă în viaţă şi mai devreme sau mai târziu avea să se întoarcă la căminul său conjugal.

&

Mi-am terminat cartea şi am dat-o direct editorului. Conveniserăm că procentajul din vânzări, care ar fi trebuit să revină agentului literar, urma să fie înmânat doamnei Courtalès.

După terminarea cărţii, m-am simţit foarte dezorientat. Până atunci, munca fusese suficientă ca să-mi ocupe mintea, dar apoi m-am simţit plonjând într-o singurătate insuportabilă.

Nu mă puteam gândi la nimic altceva decât la crima pe care o comisesem şi la ce anume mi s-ar fi putut întâmpla dacă ar fi fost descoperit cadavrul. Îmi era frică. Îmi era frică tot timpul.

Câteodată, mă gândeam că trebuia neapărat să mă duc şi să dezgrop corpul, pentru a lua acea invitaţie care era singura dovadă că fusesem împreună cu Georges în ziua crimei.

Numai că nu mă puteam hotărî să mă întorc acolo. Era ceva mult mai puternic decât mine. Nu puteam, efectiv nu puteam. De altfel, cu cât treceau zilele, cu atât creşteau şansele ca invitaţia să putrezească.

Am început să mă transform. Niciodată nu fusesem eu de o veselie exuberantă, dar devenisem o fire mult mai închisă.

Şi relaţiile mele cu Margareta s-au transformat. împreună cu ea, mă simţeam chiar mai singur decât dacă aş fi fost într-adevăr singur. Nu puteam suporta s-o mint, chiar dacă omiteam să-i spun adevărul. Nu-i mai puteam spune nici banalităţi, nici cuvinte tandre şi nici să discut serios, fără ca mărturisirea crimei mele să nu-mi stea pe buze. Însă de această dată nu mai era vorba despre o mică aventură. Nu trebuia cu orice chip să-i împărtăşesc secretul meu. Nu puteam să mi-o fac complice. Aşa că, tăceam. Rămâneam ore întregi, fără să ne vorbim.

Într-o zi, cu vreo lună în urmă, îmi spuse:

— Philippe, te-ai schimbat. Ai mereu un cap ca de hering. Eşti ciudat, zău aşa! Nu mă mai iubeşti?

— Ba da, i-am răspuns, te iubesc.

— Nu-mi mai vorbeşti ca altădată. Întotdeauna eşti prost dispus.

— Ba nu, nu sunt prost dispus.

— Ba da. De când a dispărut domnul Courtalès.

Inima a încetat să-mi bată, apoi a reînceput, bubuind, ca şi cum pieptul îmi stătea să se spargă. Cel puţin, asta era senzaţia pe care o aveam. N-am reuşit să scot o vorbă. Secundele treceau, apoi minutele, deşi eram perfect conştient că trebuia neapărat să spun ceva. Numai că nu reuşeam. Ochii albaştri ai Margaretei mă priveau cu insistenţă:

— Philippe, şopti ea, tu... tu... nu i-ai făcut nimic, nu?

Îmi cedară nervii:

— Adică, ce să fac? Cui? N-ai terminat să mă mai baţi la cap cu tâmpeniile tale?

Un val de sânge îi îmbujoră obrajii; nu răspunse nimic.

Ne aflam în camera mea, aşezaţi pe pat. Ar fi trebuit s-o iau în braţe şi s-o rog să mă ierte... Însă mă simţeam ţeapăn şi îngheţat. Nu mă puteam suporta să fiu alături de ea şi să mint.

În cele din urmă, se ridică.

— Niciodată nu mi-ai vorbit aşa, îmi spuse cu o voce albă. Nu mă mai iubeşti.

Nu era o întrebare. Era o afirmaţie: N-am spus nimic. Efectiv, nu puteam articula niciun cuvânt. Mi se făcuse lehamite. Mi se făcuse într-adevăr lehamite. Oare de ce nu era în stare să înţeleagă că eram atât de nefericit, tocmai datorită faptului că o iubeam?

Poate că trebuia să i-o spun. Poate că ar fi trebuit să fiu elocvent şi convingător, fără însă să-i mărturisesc nimic. În filme, sunt o grămadă de scene de-astea. Şi în cărţi. Marile scene ale lămuririlor. Dar eu nu eram în film. Şi nici literatură nu făceam. Eram eu însumi, pentru prima oară în viaţa mea. Eu însumi. Fără ajutorul unor sfaturi literare sau cinematografice. Şi eram ţintuit, sec şi gol.

Margareta se îndreptă spre uşă.

M-am uitat la perete. Nici măcar nu mă puteam mişca.

Deschise uşa. Ştiam că dacă ieşea din încăpere, fără să fac nici cel mai mic gest, nu aveam s-o mai văd niciodată.

Poarta se închise încetişor. Am rămas locului, nemişcat. O parte din mine voia să se ridice cu disperare, să se năpustească pe scări după ea şi să o prindă din urmă. Dar corpul meu nu se mişcă.

Pe tapet, se zărea, o pată de umezeală. Am început să plâng.

&

Nu mai puteam rămâne la Paris cu ideea asta fixă a crimei; care mi se înşurubase în minte.

M-am dus să-l văd pe editor. I-am spus că în vederea următoarei mele cărţi nu mi-ar strica o mica vacanţă, pentru a-mi reînnoi inspiraţia. Îmi apăruse şi ultima carte, iar vânzările debutaseră promiţător. Pentru prima oară în viaţa mea, aveam şi eu ceva bani. Trebuia să profit.

Am călătorit prin Spania şi Italia, timp de două luni. Cumpărasem în fiecare zi ziare din Franţa, aşteptându-mă în orice moment să aflu despre descoperirea cadavrului lui Courtalès, însă m-am ales doar cu spaima. Începusem să mă mai liniştesc.

La întoarcere, m-am revăzut cu editorul. M-a întâmpinat cu destulă răceală, întrucât nu-i adusesem manuscrisul promis, aşa că a trebuit să-l asigur că nu aveam să întârzii prea mult. L-am întrebat despre doamna Courtalès. Mi-a spus că nici el n-o mai văzuse de mult timp şi că nici nu-i confirmase primirea banilor, la care avea dreptul din ultima mea carte. După părerea sa, plecase la ţară.

M-am dus acasă la ea. Portarul mi-a confirmat că într-adevăr plecase la ţară. Nu-şi lăsase adresa. Tânăra suedeză? Păi, spusese că se întoarce în Suedia.

În Suedia! Niciodată, Margareta! Niciodată! Niciodată nu-ţi mai voi revedea ochii tăi albaştri, atât de limpezi şi părul tău blond!

Parcă nici nu-mi mai era frică: nimic mai rău nu mi se mai putea întâmpla... Nu mai aveam ce risca: plătisem deja pentru crima mea.

&

Cadavrul a fost descoperit ieri, de către lucrătorii de la spaţiile verzi. Am aflat din ziare. În ziare se mai spunea că identificarea a fost făcută rapid, datorită conservării destul de bune a actelor decedatului. Invitaţia la „Tir aux Pigeons” a fost găsită aproape intactă, într-o despărţitură protejată cu plastic a portvizitului.

În această dimineaţă, fusesem convocat la poliţie...

&

Sommet ridică receptorul:

— Alo? Ei nu, serios?... Bine, ţi-l dau pe şef!

Comisarul aproape că-i smulse receptorul din mână.

— Alo, Lecler? Ia spune! Gata? Şi... nu s-au putut hotărî pe moment?... Bine, stai puţin, să notez...

Căută febril pe birou. Sommet îi întinse o hârtie şi un pix.

— Alo, Lecler, gata, spune!

Începu să mâzgălească în grabă pe foaia de hârtie. Sommet apucă

celălalt receptor. Figurile lor nu trădau nimic.

— Bine, spuse în cele din urmă comisarul. Bine, Lecler, s-a terminat, poţi să te întorci.

Puse receptorul în furcă, se uită la Sommet cu o privire goală, apoi îşi aţinti ochii spre mine: Copilul s-a născut, spuse el. Doar n-o să-mi spuneţi că nu ştiaţi că este vorba despre aşa ceva?

Am dat din umeri. Era tot ceea ce puteam face. Abia dacă mai eram în stare să respir.

Comisarul îmi zâmbi:

— Anunţul despre descoperirea cadavrului lui Courtalès a provocat o naştere prematură, dar totul a decurs bine. Iată semnalmentele noului născut. Cred că te interesează aşa ceva: „Pielea albă. Ochii albaştri. Părul roşcat. Niciun caracter negroid, nici cea mai mică urmă de caracter de metis."

Uşurarea mă năpădi, coborî în mine, mă încălzi, mă făcu să respir din adâncul plămânilor şi să simt nevoia de a fuma. Mi-am scos pachetul de ţigări din buzunar şi mi-am aprins una, cât am putut de calm.

Eram salvat. Acum, împotriva mea nu mai era decât invitaţia găsită asupra lui Courtalès. Însă singură nu era suficientă. Poliţia nu avea mobilul! Eram salvat.

— Nu vă lipseşte sângele rece, spuse comisarul. Ia spune, Sommet, nu-i aşa că nu-i lipseşte sângele rece?

— Aşa este, admise Sommet.

— S-ar putea totuşi să fi fost un şoc pentru dumneavoastră, continuă comisarul. La urma urmelor, poate că v-a fost teamă, nu? Oricum, aveaţi o şansă din două, nu? Dacă nu v-aţi culcat niciodată cu ea...

— Niciodată, îi spuneam doar bună ziua şi la revedere! O iubeam prea mult pe Margareta, ca să...

Comisarul se uită la Sommet. Sommet se uită la comisar.

— În cazul ăsta, nu-i nicio mirare ca copilul să semene leit cu tatăl.

— Aşa este, nu-i nicio mirare, am fost de acord.

— Mă rog, reluă comisarul, acum totul este clar. Aţi intrat rău la apă. Cu invitaţia aia şi cu un asemenea mobil!

Am strivit ţigara în scrumieră.

— Un mobil? Ce fel de mobil?

— Cum adică ce fel de mobil? Ce, vorbim de dragul de a vorbi? L-aţi ucis pe Georges Courtalès pentru că era amantul logodnicei dumneavoastră.

Încăperea începu să-mi joace în faţa ochilor. M-am prins cu mâinile de braţele scaunului:

— Ce aţi spus?

— Păi, mi se pare normal, continuă el, nu v-aţi îndoit nicio clipă că aşteaptă un copil de la el, altminteri nu l-aţi fi omorât.

— Dar... dar nu doamna Courtalès a fost cea care...

— Care ce?

— Care a născut?

Comisarul făcu ochii mari:

— Doamna Courtalès? De ce neapărat doamna Courtalès? Doar n-o să-mi spuneţi acum că v-aţi culcat cu doamna Courtalès? Ajunge un singur mobil, ce naiba!

Brusc, am înţeles totul. Îmi băgasem în cap că la spital se afla doamna Courtalès. Dar nu era ea.

Margareta şi nu doamna Courtalès îl anunţase pe Georges că este însărcinată. Iar când Georges s-a înspăimântat la gândul unor posibile reacţii ale mele, Margareta l-a liniştit, asigurându-l că eu nu puteam scoate o vorbuliţă, întrucât ea ştia despre mine şi doamna Courtalès...

Margareta nu se pricepea deloc la bărbaţi: presupunea că lui Georges îi era indiferent dacă soţia sa îl înşela, atâta timp cât şi el o trişa la rândul său. Însă un bărbat îşi poate înşela soţia şi în acelaşi timp, să fie şi gelos.

Oh, Margareta!

Vasăzică, în acea faimoasă duminică doamna Courtalès nu minţise câtuşi de puţin. Margareta şi Georges! Margareta!

— Bine, spuse comisarul. Mărturiseşti ce ai făcut?

Am privit pentru ultima oară frunzişul copacului de unde pasărea îşi luase zborul şi apoi m-am întors către comisar, zâmbind:

— Oh! Asta da, o mărturisesc: de încurcat, am încurcat-o!

– Sfârşit –